

SISUKORD

Sissejuhatus	3
EESTI RAHVAKUNSTI JA KÄSITÖÖ LIIT	4
Olulisemad tegevused aruandeaastal	7
ERKL 2019. raamatupidamisbilanss	26
ERKL 2019. tulemiaruanne	27
PAIKKONDADE KÄSITÖÖÜHENDUSTE AASTAARUANDED	28
HARJUMAA	28
HIIUMAA	35
IDA-VIRUMAA JA NARVA	37
JÕGEVAMAA	38
JÄRVAMAA	40
KIHNU	41
LÄÄNEMAA	42
LÄÄNE-VIRUMAA JA JÄNEDA	43
MUHU	45
PÕLVAMAA	47
PÄRNUMAA	48
RAPLAMAA	52
RUHNU	53
SAAREMAA	54
SETOMAA	56
TARTUMAA	59
VALGAMAA	62
VILJANDIMAA	63
VORMSI	65
VÕRUMAA	66
ALALIITUDE AASTAARUANDED	69
KOOSTÖÖPARTNERID JA KOOLID	74
TEGEVUSPLAAN 2020*	81

Aastaraamatu panid kokku Liis Burk, Liina Veskimägi-Iliste, Liivi Soova, Kätli Saarkoppel-Kruuser, Karin Vetsa, Lembe Sihvre, Anu Randmaa
Keeleliselt toimetas Hille Saluäär
Esikaane kujundas Kadi Pajupuu

Täname kõiki, kes andsid panuse aastaraamatu valmimisse!

Sissejuhatus

2019. aasta algas käsitöörahvale erakordselt pidulikult. Meie meistritele ja ajatutele käsitöötehnikatele pühendatud näitus „Ajatus“ pälvis Eesti Kultuurkapitali aastapreemia. Veebruari alguses tähistasime Mustpeade Majas 90 aasta möödumist Eesti Kodutööstuse Edendamise Keskseksi / Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu loomisest. Lisaks pärandihoidjate preemiatele, tunnustustele ja tänukirjadele anti sel korral välja ka viis käsitööliidu hõbemärki pikaajalise silmapaistva tegevuse eest käsitöövaldkonna ülesehitamisel ja edasiarendamisel. Need said Mirje Sims, Ingrid Kala, Mareli Rannap, Kärt Summatavet ja Urve Selberg. Käsitööliiduga liitus kolm uut ja väga tegusat liiget. Paikkondlikuks liikmeks Harjumaal astus Tuhala Ajaloo- ja Kunstikamber MTÜ ja Ida-Harjumaa esindajana Lahemaa Pärimuskoda / MTÜ Isade Meel, Pärnumaalt IIDA Käsitöökool ja IIDA Kangakudumise Muuseum. Oma tegevuse lõpetas aga Ida-Virumaa Käsitööselts, mistõttu oleme koos sealsete tegijatega otsimas selle paikkonna uut käsitööinimeste koondajat.

Käsitööpärandi hoidmiseks alustasime lühifilmide projekti, mille käigus valmis suvel 15 viieminutilist lühifilmi, millest igaüks tutvustab eri meistrit ja talle omast käsitöötehnikat. See sisukas algatus jätkub kindlasti, meil on mida jäädvustada, hoida ja jagada.

Üle Eesti on tähelepanu all rahvarõivas. Toimub hulganisti rahvarõivakoole, uuritakse kihelkondikke rõivaid ja valmistatakse ette uut rahvarõivakirjandust. Rahvarõivaste kandmiseks oli 2019. aasta suvel põhjust rohkem kui küll, toimus ju suvel lisaks rahvarõivaste tuulutamistele ka laulu- ja tantsupidu. Rahvarõiva nõuandekodade infopäevadelt välja kasvanud ideena toimus septembris esimene rahvarõiva ümarlaud, kuhu olid kaasatud nii rahvarõivameistrid, rahvarõivaga seotud institutsioonid muuseumidest Eesti Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutusest. Ümarlaua eesmärk oli kõigi rahvarõivateemaga seotud organisatsioonide kokkupuutepunktide ja koostöövõimaluste väljaselgitamine, et ühiselt paremini panustada rahvarõivatraditsiooni säilimisse.

Sügisesse jäi uus oluline algatus – „Kutsu meister kooli“. Selle eesmärk on rahvuslike käsitöötraditsioonide järjepidevuse säilitamine kooliõpilaste ja tunnustatud käsitöömeistrite ühistegevuse kaudu. Pilootprojektiks andsid nõusoleku viis hinnatud meistrit üle Eesti – Külli Jacobson, Made Uus, Lembe Maria Sihvre, Meelis Kihulane ja Urmas Veersalu. Tagasiside on igati positiivne, Eestis on toredad kooliõpilased ja käsitöö puudutab paljusid neist. Mardilaada tähtsündmuseks oli aga oodatult rookroni ehitamine. Meister Urmas Veersalu eestvedamisel ja üle kahekümne vabatahtliku juhendamisel ehitas Mardilaadal krooni ligikaudu 1000 inimest. Tegu on tõenäoliselt maailma suurima rookrooniga. Guinnessi rekordite kontori ametlik vastus võtab veel aega. Kuni kolmekuningapäevani kaunistas meie kroon Kadriorus Vabariigi Presidendi Kantseleid – see on uhke ja väärikas koht koos loodud käsitööle. Täna on rookroon jõudnud kõigile vaatamiseks Maakri kvartalis asuvasse Katrin Kuldma salongi Amanjeda.

Mardilaada ajal võõrustasime Tallinnas Euroopa Käsitööföderatsiooni liikmesriike, toimus föderatsiooni aastakoosolek ja saime külalistele pakkuda sisukat käsitöövaldkonda tutvustavat programmi. Samal ajal toimus Saku Suurhallis rahvusvaheline konverents „Hingel ja käel“. Vahetult enne pühi tunnustas SA Kutsukoda tegijaid, pälvisime tunnustatud kutse andja tiitli. Meie kutsekomisjon Maret Lehise eestvedamisel on teinud väga tublit tööd.

Allikamaja koolituskeskuses pakkusime põnevaid huvi- ja käsitöökursusi, meie head meistrid ja õpetajad on üle Eesti tuntud ja nende kursused on väga sisukad. Mentorkoolitustel oli huviorbiidis lisaks traditsioonilistele käsitöötehnikatele turundus ja sotsiaalmeedia.

2020. aastateema on *eesti-oma pits* ja üks keskseid sündmusi on Rahvusvahelise Niplis- ja Nõelpitsi Organisatsiooni (OIDFA) 19. kongress ja peassaamblee Tartus. Pitsilisi ettevõtmisi – alates loengutest ja lõpetades konkursiga – jagub aasta jooksul üle Eesti kõigile huvilistele.

Liina Veskimägi-Ilste, ERKLi juhatuse esimees

EESTI RAHVAKUNSTI JA KÄSITÖÖ LIIT AASTAARUANNE 2019

Kutsumus ja kohustus

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit (edaspidi *ERKL* või *käsitööliit*) väärtustab, hoiab ja arendab paikkondlikke eripärasid, arvestades rahvuslikke käsitöötraditsioone kui kultuurinähtust ja elatusallikat.

Olulisem aruandlusaastal, teema-aasta ajatus

Lühifilmid erinevatest käsitöötehnikatest

Konverents „Hingel ja käel“

Maailma suurima rookrooni ehitamine Mardilaadal

Traditsioonilise käsitöö meistrikojad Mardilaadal (nahatöö, luutöö, Peipsimaa reservtrükk, puutöö jms)

UUS! „Meister kooli“ aktsioon

UUS! „Märka noort“ aktsioon

Väljaanded: „Eesti pitsid mustrivihik“

Traditsioonilised ettevõtmised:

9. veebruar Volikogu ja *pärandihoidja* auhindade üleandmine

2. juuni Rahvarõivaste tuulutamine, rahvarõivaste kirbukas, Tornide väljak

28.–30. juuni Rahvakunsti laat Raekoja platsil

11.–14. juuli XX Keskaja Päevad Tallinna vanalinnas

20. september Juhtide kool

11. oktoober Ettevõtluspäev Jõgevamaal

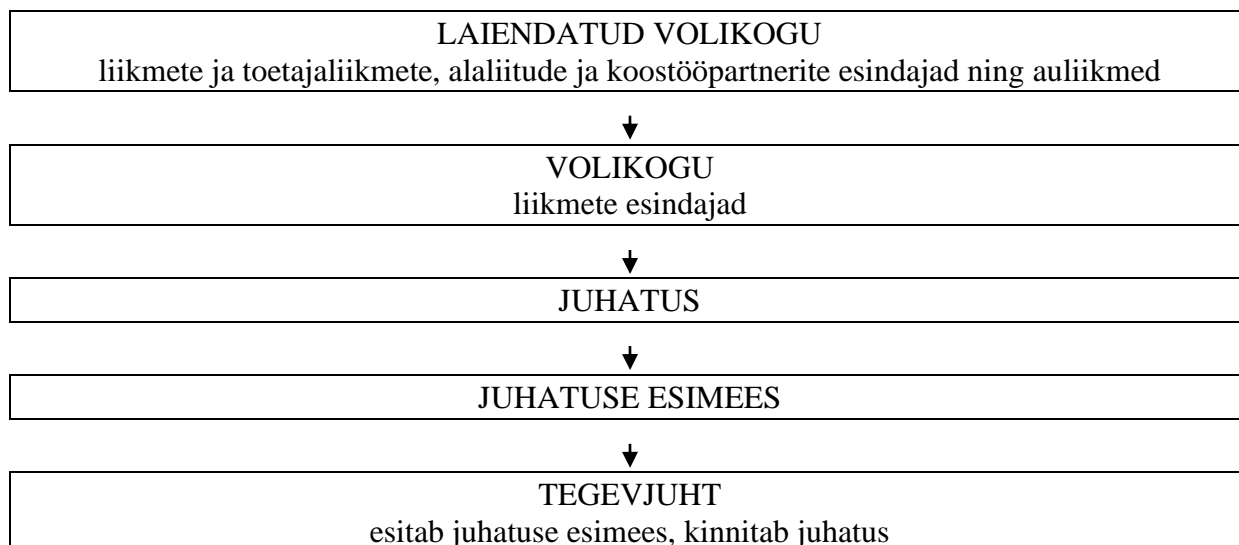
19. oktoober IX „Käsitöökojad üle maa“

7.–10. november

XXIII Mardilaat Saku Suurhallis

9. november Rahvusvaheline konverents Mardilaadal „Hingel ja käel“

ERKLi struktuur

Liikmed

- **Auliikmed** – Erna Aljasmets, Saima Loik, Anu Raud, Ingrid Rüütel, Igor Tõnurist

Paikkondlikud keskseltsid, käsitööühendused ja -keskused:

Harjumaa ja Tallinna Keskselts, Tuhala Ajaloo- ja Kunstikamber, Lahemaa Pärimumskoda, Kesk-Eesti Käsitööselts, Virumaa Kunsti ja Käsitöö Selts, Maarja-Magdaleena Gild Pärnus, Viljandimaa Rahvakunstiühing, Valgamaa Rahvakunsti ja Käsitöö Keskselts, Läänemaa Käsitöö Liit, Seto Käsitöö Kogo, Muhu käsitööselts „Oad ja Eed“, Hiiumaa Käsitööselts, Aila Näpustuudio, Haapsalu Käsitööselts, MTÜ Loometöö, Jäneda Käsitöökeskus, Kose Kunsti ja Käsitöö Selts, Katre Meistrikoda, Tõstamaa Käsitöökeskus, Pärnu Pitsistuudio, IIDA Käsitöökool, Tartu Maanaiste Liit, Kihnu Muuseum, Narva Klubi Käsitöö, Näputüüselts, Vana-Võrumaa Käsitöö, Põltsamaa Käsitööselts, Põlva Käsitööklubi, Rahvakunsti Klubi, Raplamaa käsitööseltsing Süstik, Räpina Käsitöökoda, Saaremaa käsitööühendus KadakMari, Tartu Käsitööklubi, MTÜ TuleLoo, Vormsi Käsitööselts, MTÜ Kirävüü, Kreutzwaldi muuseumi käsitöötuba, MTÜ Ruhnu Kultuuri Ait

ERKLi toetajaliikmed – 41 käsitööga tegelevat ettevõtjat

ERKLi alaliidud

Kangakudujad – Veinika Västriku, käsitöö kolleksionäärid – Ulve Kangro, lapitöömeistrid – Marja Matiisen, mänguasjameistrid – Lembe Maria Sihvre, Käsitööettevõtete Liit – Liivi Soova, Lihula Lilltikandi Selts – Urve Selberg, pitsimeistrid – Priit Halberg, MTÜ Rahvarõivas – Anu Randmaa, väikekandlemeistrid – Toivo Tähemaa, puu- ja tohutööd – Andres Rattasepp, Meelis Kihulane

ERKLi liikmesus

- Eesti Folkloorinõukogu
- Eesti Vabariidusliit
- Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon (EVEA)
- Euroopa Rahvakunsti ja Käsitöö Föderatsioon
- Põhjamaade Rahvakunsti ja Käsitöö Föderatsioon

Koostööpartnerid

SA Kutsekoda, Rahvakultuuri Keskus, Hopneri Maja

Koolid: Eesti Kunstiakadeemia, Tallinna Ülikool, Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia, Tartu Kõrgem Kunstikool, Tallinna Rahvaülikool, Tallinna Kopli Ametikool, Kuressaare Ametikool, Haapsalu Kutsehariduskeskus, Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool, Räpina Aianduskool, Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskool, Tallinna Puuetega Noorte Keskus Juks, ida-Virumaa Kutsehariduskeskus

Seltsid: Eesti Käsitööõpetajate Selts AITA, Eesti Tööõpetajate Selts ATS, MTÜ Eesti Rahva Muuseumi Sõprade Selts

Muuseumid: Eesti Rahva Muuseum, Eesti Vabaõhumuuseum, Eesti Ajaloomuuseum, Heimtali Muuseum, Hiiumaa Muuseum, Obinitsa Seto Muuseumitarõ, Setu Talumuuseum, Harjumaa Muuseum, Valga Muuseum, Pärnu Muuseum, Kihnu Muuseum

Volikogu, juhatus ja töötajad

Volikogu

Käsitööliidu laiendatud volikogu oli koos 9. veebruaril 2019.

Vastuvõetud otsused: Volikogul tegeleti traditsiooniliselt 2018. aasta aruannete, 2019. aasta tegevusplaani ning uue eelarve ja käsitööliidu jooksvate küsimustega. Revident Eha Kotov tutvustas käsitööliidu revisjoniaruannet. 2019. aasta liikmemaksuks otsustati jätta endiselt 25

eurot paikkondadele ja 65 eurot toetajaliikmetele. Kaasettekanded tegid Meelis Kihulane oma meistrikoolist ja Ene Rand Vormsi koolis õppeprogrammi osana rahvarõivaste õmblemisest.

Jätkas ERKLi juhatus koosseisus:

1. **Andres Rattasepp**, Valgamaa
2. **Lembe Maria Sihvre**, alaliitude nõukoda
3. **Anu Randmaa**, MTÜ Rahvarõivas
4. **Liina Veskimägi-Iliste** (juhatuse esimees), MTÜ Vaselised
5. **Virve Tuubel**, Eesti Rahva Muuseum
6. **Ave Matsin**, TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia
7. **Liivi Soova**, ERKL, Käsitööttevõtjate Liit
8. **Kristina Rajando**, Vormsi Käsitöö Selts
9. **Mareli Rannap**, Saaremaa Käsitööselts KadakMari

Juhatuse koosolekud 2019. aastal: 18. jaanuar (Tartu), 6. mai (Tallinn), 19. september (Tallinn).

2019. aastal töötasid käsitööliidus:

Kätli Saarkoppel-Kruuser – tegevjuht

Liis Burk – arendusjuht

Liina Veskimägi-Iliste – juhatuse esimees, projektijuht (laadad, ettevõtlus)

Liivi Soova – nõustaja

Maret Lehis – projektijuht (kutsete omistamine, kutsekomisjoni juhatamine)

Karin Vetsa – projektijuht (mentorprogramm)

Lembe Maria Sihvre – projektijuht (Keskaja Päevad ja Mardilaat)

Anne Velt – projektijuht (Keskaja Päevad)

Siiri Topaasia – raamatupidaja

Olulisemad tegevused aruandeaastal
Alus: ERKLi arengukava aastateks 2019–2023

Eesmärk 1. Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit on hästi toimiv organisatsioon, mis koondab Eesti käsitöövaldkonda ja selles osalejaid.

Kindel struktuur, ladus koostöö

ERKLi kehtiv arengukava sai pikendatud volikogus 9. veebruaril 2019. Alates 2018. aastast toimunud tihe töö arengukava uuendamisega jõudis lõpule 2019. aasta juulis, mil see kinnitati ja võeti edaspidise tegevuse aluseks. Arengukavaga saab tutvuda ERKLi kodulehel. Seoses arengukava uuendamisega analüüsiti ERKLi toimimise skeemi ja ühingu struktuuri. Üle vaadati liikmestaatus, korrigeeriti ja ühtlustati mõisteid. Jätkub ka jooksev koostöö uute eri käsitöövaldkondi esindavate ühenduste ja institutsioonidega (alaliidud, ainelist pärandkultuuri esindavad ühendused jt).

Aruandeaastal tehti paikkondlike käsitööseltside/ühendustega koostööd seoses ürituste korraldamise, tegevuse toetamise ja koordineerimisega. Paikkondlike seltside tegevusvõimekus on erinev olenevalt vabatahtlike ja liikmete aktiivsusest seltsitöös, käsitöövaldkonna arengust ja omavalitsuste panusest.

ERKLi laiendatud volikogul 9. veebruaril 2019 toimusid nagu tavapäraselt eelmise aasta aruande esitus, uue tegevusplaani väljatöötamine ja kinnitamisid.

Aruandeaastal on ERKLi juhatus jätkanud koostööd Rahvakultuuri Keskusega (pärandihoidja tunnustus, mentorprogramm, rahvarõivaprogramm, käsitööpäevad, rahvarõivaste tuulutamine ja „Käsitöökojad üle maa“). Maakondade kultuurispetsialistide e-posti listi edastatakse infot ERKLi olulisemate sündmuste ja ürituste kohta.

Külastasime ERKLi esindusega eelmisel aastal eri paikkondi, osaledes käsitööüritustel ja tihendades koostööd. Käisime Jõhvis, Narvas, Kosel, Avinurmes ja Võrus. Jõhvi piirkonda tegime ka teise külaskäigu, kui kokku olid kutsutud paikkonna käsitööettevõtjad ja -eestvedajad. Infopäeval arutasime, kuidas piirkonna käsitöötegevust ergutada ja tihendada koostööd ERKLiiga.

Aruandeaasta suursündmus oli Rahvakultuuri Keskuse kolimine Viljandisse ja sealse keskuse avamine. Kõik maakondade rahvakultuurispetsialistid on meie n-ö käepikendused paikkondades. 30. jaanuaril toimus infopäev maakonnaspetsialistidele, kus eri organisatsioonid said oma teavet jagada.

2019. aastal toimus mitu oluliste tulemustega ümarlauda. Laulu- ja tantspeoga seoses olid 15. märtsil ja 19. septembril rahvarõiva ümarlauad, kus arutati eelkõige esinejate rahvarõivaste temaatikat.

5. juunil kogunesid mõttetalgutele ka käsitööõpetajad. Eesmärk oli leida viise, kuidas toetada haridusprogrammi käsitööõpet ja tekitada noortes enam käsitööarmastust. Ümarlauast arenes välja aktsioon „**Meister kooli**“. Ettevõtmise eesmärk on rahvuslike käsitöötraditsioonide järjepidevuse säilitamine kooliõpilaste ja tunnustatud käsitöömeistrite ühistevõtte kaudu. Üleskutsega „**Märka noort käsitöömeistrit**“ püüdsime leida üles käsitööd armastavad noored ja koos mõelda ühistevõtte just nendele. „Meister tuleb kooli“ koostumiste eesmärk on rahvuslike käsitöötraditsioonide järjepidevuse säilitamine noorte käsitööhuviliste ja tunnustatud käsitöömeistrite ühistevõtte kaudu. Koostöös noorte meistritega paneme 2020. aastal Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigaleriis välja nende tööde näituse ja teeme kataloogi.

Lisaks soovime nende tegevust tuua laiema publiku ette ja üheskoos leida võimalusi edasiseks koostööks, et noorte meistrite käsitööind ei raueks.

20. septembril toimus käsitööliidu traditsiooniline **juhtide kool**, kus osalesid paikkondade käsitööseltside eestvedajad ja esindajad üle Eesti. Infopäeval tutvustati uue hooaja plaane ja järgmise aasta suursündmusi, koguti ideid lahendusteks ning kutsuti üles koostööprojektidele. Päeva teises osas toimunud Sirle Truutsi eneseturunduse koolitus osutus ääretult populaarseks, sinna tuli poole päeva pealt lausa inimesi lisaks.

Aastateema „Ajatus“ jätkus teist hooaega. Teema-aasta näitus liikus pärast esimest väljapanekut Tallinnas Katariina kirikus (2018. aastal) edasi Eesti Rahva Muuseumi ja sealt omakorda ka Võru Muuseumi. Iga väljapanek oli eriline ja jutustas oma lugu eri vaatest. Aastateemale pani lõpupunkti novembris Mardilaadal toimunud rahvusvaheline konverents.

Paikkondade käsitööorganisatsioonid ei kajasta kogu rahvusliku käsitöö mitmekesisust. Alaliitude kaudu toetame ka eri käsitöötehnikatel põhinevat tegevust. Jätkuvalt on teiste seas olulisemad MTÜ Rahvarõivas riiklik toetus (Eesti Kultuurkapital ja Tallinna Kultuuriamet), tegevus on edukas ja märgatav üle Eesti. Kangakudujate valdkonda, hobi- ja professionaalseid kudujaid ühendav alaliit kasvab aasta-aastalt ning muutub üha olulisemaks. Käsitööettevõtete alaliit ühendab paikkondade käsitööpoode ja -keskusi (toetus Tallinna ettevõtlusametilt, projekt LooTöö). Eesti Lapitöö Selts on kõige pikaajalisem ja jätkuvalt edukas alaliit. Kõikide alaliitude kohta saab täpsemalt lugeda aastaraamatu teises pooles.

Eesmärk 2. Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit esindab eesti käsitöö valdkonda Eestis ning Euroopas.

Meil on palju sõpru, oleme nähtavad

Aruandeaastal kuulusid meie esindajad järgmiste liikmesorganisatsioonide ja koostööpartnerite tegevust juhtivatesse organitesse:

- Eesti Folkloorinõukogu
- Eesti Vabaharidusliit
- Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon (EVEA)
- Euroopa Rahvakunsti ja Käsitöö Föderatsioon
- Põhjamaade Rahvakunsti ja Käsitöö Föderatsioon

Meistriõpe. Kutseksamite korraldamine

Käsitöö kutsealade kutsetunnistust antakse välja seitsmel erialal: tekstiilitöö, sepatöö, nahatöö, puutöö, mööblirestaureerimine, keraamika ja klaasipuhumine. Võimalik on taotleda 3.–7. taseme kutset.

Rahvakunsti ja käsitöö **kutsenõukogus** esindas 2019. aastal ERKLi Ave Matsin.

Kutsekomisjoni koosseis 2019. aastal: Maret Lehis – esimees, Pille Kivihall – aseesimees, Anu Randmaa, Kersti Laanmaa, Andres Rattasepp, Eili Soon, Meelis Kihulane, Joonas Kiri.

2019. aastal toimus kutseõppeasutustes kokku 19 kutseksamit. Osales 158 taotlejat, kellest kutse said 147. Lisaks toimusid töömaailma kutseksamid: mööblirestaureerija, 4. tase (väljastati viis kutsetunnistust), ning tekstiilivaldkond, 5.–7. tase (väljastati kolm tekstiilkäsitöö meistri tunnistust, tase 7, ning kaks tekstiilkäsitöö meistri tunnistust, tase 5). Terve aasta vältel osales enamik kutsekomisjoni liikmetest OSKA raporti koostamise

ekspertgruppides. Raporti terviktekst on internetis saadaval: https://oska.kutsekoda.ee/wp-content/uploads/2017/10/OSKA_kultuur_ja_loometegevus_I_29.10.pdf

Lisaks osales ERKL Kutsekoja poolt välja kuulutatud konkursil „Tunnustatud kutse andja 2019“ ning pälvis tiitli „Eeskujulik hindamise korraldaja“. Aitäh, Maret Lehis!

4.–5. märtsil osalesid ERKLi juhatuse esimees Liina Veskimägi-Ilste ja arendusjuht Liis Burk Islandil kahepäevasel **Põhjamaade käsitööföderatsiooni aastakoosolekul**. Lisaks Eestile osalesid käsitööliitude esindajad Taanist, Norrast, Rootsist, Soomest, Islandilt ja Fääri saartelt. Iga riik tegi ettekande 2018. aasta kohta ja andis ülevaate jooksva aasta tähtsamatest ettevõtmistest. Kohtumise üks suuremaid teemasid olid eelmisel aastal esmakordselt toimunud Põhjamaade Käsitööpäevade õnnestunud ühisaktsioon ja selle kordamine. Lisaks noortele suunatud Youth Craft Camp, mis eelmisel aastal toimus Norras. Koosolekul leppisime kokku, et Põhjamaade käsitööpäevadel keskendume sel aastal traditsioonilistele muustritele, täpsemalt kindamustritele. Iga riik valib välja ühe oma kultuurile omase, kuid siiski lihtsama kindamustri. Kõikide riikide mustrid ühendatakse ja Põhjamaade käsitööpäevade aktsiooni raames septembris levitatakse neid koos valmistamisõpetustega, korraldatakse ühiseid töötubasid ja soositakse selle teema edasiarendusi. Youth Craft Campi puhul otsustati laagrit korraldada üle kahe aasta, 2020. aastal peetakse see Taanis. Oodatud on osalejad ja õpetajaid kõikidest liikmesriikidest. Lisaks otsustati uuendada Põhjamaade käsitööföderatsiooni logo ning järgmisel aastal toimub föderatsiooni aastakoosolek Norras.

8.–10. novembril toimus XXIII Mardilaada ajal ka **Euroopa käsitööföderatsiooni (EFACF) aastakoosolek** ja rahvusvaheline konverents „Hingel ja käel“. Suureks rõõmuks võtsid Eestis toimunud aastakoosolekust osa kõik liidu liikmed. Katusorganisatsiooni koosolekul Eestis pandi alus mitmele tulevasele sündmusele ja ühisprojektile. Koosolek õnnestus ka tänu sellele, et tõesti kõik liikmed olid esindatud. Eesti kuulub EFACFi juhatusse ja meie juures toimunud aastakoosolek tähendab kindlasti ka heakskiitu meie tööle ja soovi meid suure kogemusega partnerina eri tegevustesse kaasata.

ERKL korraldas 9. novembril liidu aastateemale „Ajatus“ pühendatud **rahvusvahelise konverentsi „Hingel ja käel“**. Konverentsi eesmärk oli vaadata käsitöö kui protsessi ja pärandi laiemat mõju ja tähtsust. Konverentsil osalesid peale kohalike huviliste nii Euroopa käsitööföderatsiooni kui ka Põhjamaade käsitööföderatsiooni liikmete esindajad.

Avasõnas viitas emeriitprofessor ja tekstiilikunstnik Anu Raud hingedeajale ja sellele, kuidas meistri armastus ja hool elavad tema valmistatud esemetes edasi ka pärast maistelt radadelt lahkumist. Käsitööõpetaja ja kirjastaja Anu Pink keskendus oma ettekandes esivanematelt päritud kirjadele ja sellele, kuidas nende tõeliseks nägemiseks tuleb vaadata silmade, kõrvade, käte ja südamega. Kaks järgnevat ettekannet keskendusid Muhu pärimusele. Muhu käsitöömeister Alliki Oidekivi rääkis ühest olulisest Muhu naiste rahvarõivaste osast – varrastel kootud nipiga vatist ja sellest, kuidas see peegeldab naise elukaart. Muhu juurtega graafik Urmas Viik tutvustas pärimuse ja traditsiooniliste kirjade kasutamist oma kunstis ning viitas nii positiivsetele kui ka negatiivsetele sõnumitele, mis sellega võivad tänases ühiskonnas kaasneda. Traditsioonilistele materjalidele ja tehnikatele keskenduvad ettekanded moodustasid teemaploki „Peidus pärimus“. Nahatöö meister ja õpetaja Kristina Rajando rääkis traditsioonilise nahatöö olemusest ja sellest, kuidas see peegeldab rahva tarkust. Taimedega värvimise ja ketramise meister Liis Luhamaa tõi kuulajate ette potisinise värvi saladused. Konverentsi lõpetas kaks moeteemalist ettekannet. Põhja-Rootsis elav magistrikraadiga saami rahvarõivameister Anna-Stina Svakko rääkis oma juurteil põhineva loomingu näitel sellest, kuidas kauget pärandit ja kultuuri tänapäeva maailmas elus hoida, aktiivselt kasutada ja levitada. Tema hinnangul on oluline, et traditsioonid käiksid ajaga kaasas, astudes dialoogi tänase ilmaga. Rätsep Kristina Libe ja luumeister Monika Hint tutvustasid oma rahvuslikul ainesel põhinevaid moekollektsioone ja jagasid kuulajatele neid

väärtusi, mida nad loomingu juures kõige olulisemaks peavad. Taaskasutus, kestlikkus, materjalisäästlikkus, vastutustunne ja nutikad viited meie esiemade pärandile on märksõnad, mis meistreid inspireerivad. Ettekannete lai spekter innustas osalejaid kindlasti edasi mõtlema sellest, kui olulisi väärtusi meie käsitööpärand kannab.

Põhjamaade käsitööpäevad tähistavad käsitöö ja traditsioonide ilu ja oskusi. Käsitööpäevad toimusid juba teist aastat ning seitsme Põhjamaa koostöös osalevad Eesti, Soome, Rootsi, Norra, Taani, Island ja Fääri saared. Tegemist on iga-aastase ühenädalase sündmusega, mille raames toimub ühine käsitööaktsioon kõigis riikides. Sel aastal olid Põhjamaad pilgu pööranud oma rahvuslikele kindamustritele. Iga päev postitasime eri riigi kindast pildi koos mustrikirjelduse ja taustajutuga. Eesmärk oli anda kõigile inspiratsiooni, et lisaks meie poolt pakutud mustritele otsida välja ka oma lemmikkindaid ja mustrijooniseid ning need Põhjamaade käsitööpäevadele jooksul kududa. Meie soov oli, et olgu üks, koos sõbra, pere või kogukonnaga, aga tuntu kudemisest rõõmu! Palusime inimestel oma kudumistest pilte teha ja meile saata. Soe tunne oli näha ja omakorda jagada vahvaid kudumispilte.

Kevadel ja sügisel andsime välja ERKLi **Teataja** nr 40 ja 41. Juba traditsiooniliselt ilmus kevadine versioon vaid veebilehena, sügisene paberandjal (viimane on lisatud ka aastaraamatu paberversioonile). Kõiki Teatajaid saab alla laadida ERKLi kodulehelt.

Mardilaadaks ilmusid Mardilaada Leht 2019 (lisatud aastaraamatu paberversioonile) ja koolituste voldik 2019/2020 ning ERKLi 2020. aasta infovoldik. Aruandeaastal andsime välja ka Tunnustatud Eesti Käsitöö märki tutvustavad infokaardid, Keskaja Päevi ja Mardilaata reklaamivad flaierid ning rookrooni ehitamise aktsiooni juurde roomaterjali tutvustavad infolehed.

Eesti Rahvusraamatukogu hallatavas e-keskkonnas on meie väljaanded talletatud soovijatele tutvumiseks ja kasutamiseks. Infot ERKLi tegemiste kohta levitame ka sotsiaalvõrgustike Instagram ja Facebook lehtedel, neist viimasel on juba üle 8500 jälgija. Kasutasime Facebookis ka tasuta reklaami võimalust ja tegime otselülitusi oma üritustele.

Peale ERKLi Facebooki lehe toimiseid eraldi sotsiaalmeedia lehed *Käsitöökojad Üle Maa*, *Rahvarõivaste tuulutamine*, *Keskaja Päevad* ja *Mardilaat*. Oleme palunud välisspetsialistidel meid ka turundusalaselt õpetada, kuidas olla sotsiaalmeedias väljapaistev ja veebiliikluses arukas. ERKLi ametlik e-aadress info@folkart.ee toimib nii info koguja kui ka jagajana. Kontrollime ja täiendame pidevalt ERKLi meililiste. Põhilised listid info jagamiseks on juhatuse, paikkondade, maakonna rahvakultuurispetsialistide, alaliitude ja toetajaliikmete omad. Aktiveerime ka käsitööhuviliste meililisti. Omaette infoliste kasutavad meie liikmed eri paikkondades.

Teave ERKLi ettevõtmiste kohta on saadaval paikkondade infopunktides üle Eesti, Rahvakultuuri Keskuses, Eesti Käsitöö logo kandvates kauplustes ja meistrikodades. Lendlehti meie ettevõtmistest saab ka Tallinna turismiinfo punktist. Koostöös Tallinna Linnavalitsuse turismiosakonnaga jagame käsitööinfot Tallinna käsitööpoode tutvustaval turismikaardil.

Suuremaid sündmusi on kajastatud ERRi saadetes nii televisioonis kui ka raadios, samuti ajalehtedes. Aktiivne meediakajastus on ka meie sotsiaalmeediakanalites. Meie hea koostööpartner on alati ajakiri Käsitöö.

Aruandeaastal propageerisime ERKLi logo kasutamist paikkondade suurematel sündmustel, paikkondlikes käsitöökeskustes ja -poodides.

Koostöös Tallinna Ettevõtlusameti turismiosakonnaga on valminud järjekordne **Tallinna käsitöökaart**, kus on kirjas ERKLi olulisemad ettevõtmised, Tallinnas tegutsevad keskused ja poed. Kaarti antakse välja alates 2011. aastast ja selle tiraaž on viimastel aastatel olnud 20 000 eksemplari. Viimati uuendati kaarti aastal 2017. aastal ning uuesti tehakse seda aasta pärast.

Projekt „Tallinna käsitöökaart“ loob hea võimaluse käsitööettevõtluse tutvustamiseks Tallinnas.

Liina Veskimägi-Iliste, Kätli Saarkoppel-Kruuser, Hilja Rütter ja Mareli Rannap pakkisid juunikuus kohvritesse rahvariided ja meie kauni käsitöö ning sõitsid **Valgevene Vabariiki**. Meid kutsuti rahvakunstifestivalile „Aleksandria kutsub külla“. Festival toimus Mogilevi oblastis Aleksandrias, mis on põllumajanduslik linn. Kogu väikese linnakese 1000 elanikku töötavad kohalikus põllumajandusühistus.

Festival toimus suurel maa-alal, mis oli jagatud eri tsoonideks. Meid oli kutsutud laada- ja näitusealale. Peale Valgevene käsitöölise olid sinna tulnud oma rahvusliku käsitööd näitama ja müüma ukrainlased, venelased, leedukad, ungarlased, lätlased ja eestlased. Kõik olid pidulikult rahvariides, kaasas tantsukollektiivid, kes laadalaudade vahel kaks päeva ringi tantsisid. Meil, eestlastel, oli põnev tutvuda naaberriikide rahvusliku käsitööga. Saime uudistada venelaste peeneid tikandeid, ukrainlaste uhkeid kangastelgedel kootud kangaid ja palju muud põnevat.

ERKLi kaudu käisid septembris Meelis Kihulane ja Margus Rebane esindamas Eesti käsitööd **Usbekistanis**. Margus Rebane näitas lõikekirjalisi kive, ajakirjandusest ja vitstest valmistatud punutisi, Meelis Kihulane puulusikaid, küüpe ja painutatud kerega karpe. Lisaks oli Meelisel kaasas fotonäitus meie talurahva endisaegsest eluolust.

Tegemist oli Usbekistani esimese rahvusvahelise käsitööfestivaliga. Keraamika, tekstiil, metall, puit, mis on kaetud rikkaliku dekooriga, on samuti just sealsele piirkonnale iseloomulik. Käsitöösuste säilitamiseks on Kokandis endiselt palju töökodasid ja keskusi, kus kõike valmistatakse. AINUÜKSI traditsioonilist puutööd tegevaid ja õpetavaid keskusi on selles linnas neli! Rahvusvahelise käsitööliidu heakskiiduga sai Kokand maailma kolmekümnendaks tunnustatud käsitöölinnaks. Lisaks kõikidele Usbekistani käsitööpiirkondadele võttis festivalist osa käsitöölisi 74 riigist. Esindatud oli nii traditsiooniline käsitöö kui ka selle nüüdisaegsed (masinatega valmistatud) variandid.

Oktoobri keskel toimunud **festivalil Hiinas** käisid Eestit esindamas Liis Burk ERKList ja Meelis Kihulane. Kahe meistri koostöös Hiina festivalil väljapandud ühisnäitus ja esitlus tutvustas eesti talukultuuri ja käsitööd. Näituse ühe osana näidati ka eesti pulma pildimaterjalis. Näituse suure osa moodustas esemeline väljapanek kahe meistri traditsioonilisest käsitööst. Lisaks näitusele tegid meistrid festivali raames töötubasid.

„Meie kultuuriruumi esitlemine Hiinas kujunes ääretult huvitavaks, tõi kaasa mitmeid uusi sõprusi, kontaktivahetusi ja kutseid järgmistele ühisprojektidele. Väljaspool festivali saime osa ka Hiina inimeste igapäevaelust Chengdu linnas. Hiinlased on küll väga intensiivsed, kuid nende avatud meel ja vähene stressitase andsid väga avava kogemuse. Loodame siiralt, et saame midagi sarnast kogeda ka tulevikus,“ kommenteerisid Liis Burk ja Meelis Kihulane.

17.–23. novembril osales ERKLi tegevjuht Kätli Saarkoppel-Kruuser **Ungari pealinnas Budapestis** rahvusvahelisel koolitusel, mis toimus Erasmus+ Euroopa noorte koolitus- ja töökava raames. Koolituse töökeel oli inglise keel. Sündmus kutsus kokku noortega töötajaid eesmärgiga neid rahvusvaheliselt täiendada ja omavahelisi kogemusi jagada.

2018. oktoobris Rootsis toimunud **NordPlusi** programmi seminaril osales ERKLi poolt arendusjuht Liis Burk. ERKL koos esindajatega Soomest (kaks ühingut), Norrast ja Leedust algatas ühisprojekti eesmärgiga esile tuua elavat pärandit. Meeskonna kohtumine toimus 25.–28. novembril Tallinnas. Kokku osales 10 inimest. Neljapäevase koosviibimise ja töötalgute käigus saime selgust eri riikide võimalustest, olukorrast käsitöö- ja pärandimaastikul ning kaardistasime vajadused ja võimalused käsitööd ja pärandit esile toovaks, säästvaks ja edendavaks koostööks. Lisaks kohtumistele tutvustasime Eestit, meie käsitööd ja pärandit

külastele ka lähemalt. Kohtumine pani aluse ka NordPlus II etapi projektile, mille käigus hakkab riikidevaheline koostöövõrgustik tegelema ka pärandivahetusega.

Eesmärk 3. Rahvuslik käsitöö säilib elujõulisena tänu elukestvatele õppele, järelkasvu toetamisele ja mitmekesisele koolitustegevusele.

Õppida on mõnus, see viib edasi

Juhtide koolis septembris toimus **eneseturunduse** koolitus, mis õpetas, kuidas end ja oma tööd edukamalt esitleda, müüa, olla ise atraktiivsem pakkuja ning julgustada meistreid oma tööd ja oskusi laiemalt levitama. Hinnatud koolitaja ja nõustaja Sirle Truuts ühendas oma koolitusel psühholoogia, äriteooria ja praktilised kogemused. „Inimesel on võimalik oma tahte ja valikutega mõjutada suunda, kuhu ta liigub. Teadlik isiklik areng on võti, mis viib nii muutusteni kui ka soovitud eneseteostuseni.“

Sooviga anda lisandväärtust haridusprogrammi käsitööosale algatas ERKL aktsiooni „**Meister kooli**“. Ettevõtmise eesmärk on rahvuslike käsitöötraditsioonide järjepidevuse säilitamine noorte käsitöömeistrite ja tunnustatud käsitöömeistrite ühistegevuse kaudu. Viis hinnatud meistrit üle Eesti – Külli Jacobson, Made Uus, Lembe Sihvre, Meelis Kihulane ja Urmas Veersalu – külastavad eelneval kokkuleppel mõnda kindlat kooli Eestis ja esinevad seal põhikooli vanemale vanuserühmale. Iga kool sai valida kas loengu, meistri esitluse või ühistöö tegemise. Külastustel oli kaasas ka ERKLi esindaja, kes rääkis meie tegevusest Eestis ja käsitööpärandist üldiselt. Peale käsitööoskuste ja meie pärandi tutvustamise on aktsiooni eesmärk propageerida käsitööd elatusallikana.

27. juunil toimus Kehtnas käsitööõpetajate seminar, kus uut ettevõtmist tutvustati. Pakkumine leidis õpetajate seas väga sooja vastuvõtu ja mitmed koolid avaldasid soovi selles meistri vastuvõtjatena osaleda. Kokku sai iga meister koolidesse teha kolm külastust.

„Meister tuleb kooli“ aktsiooni jätkuna algab 2020. aasta kevadel aktsioon „Meistrile külla“. Kooligrupid saavad minna külla otse meistriskodadesse käsitöölisega ja nende tööga tutvuma. Aktsiooni jätk on terve aasta jooksul vältav „Käsitöö elab“, mille raames toimub näitus „Märka noort käsitöömeistrit“ üleskutse peale meieni jõudnud noorte meistrite töödest. Anname välja ka kataloogi. Kui 2019. aastal käisid meistrid koolides, siis jätkuprojektis oodatakse noori meistriskodadesse. Mardilaadal toimub rahvusvaheline seminar 7. novembril 2020.

ERKLi koolituskeskus

ERKLi koolituskeskuse koolitusloa number on 6934HTM. Koolitustegevusest teavitame ERKLi kodulehel, Facebookis ja meililistide kaudu. Kursuste nimekiri, korraldamise tingimused ning kinkekaardi ostmise ja kasutamise võimalused on kajastatud kodulehel www.folkart.ee koolituskeskuse rubriigis. Registreerimine kursustele toimub meie kodulehel www.folkart.ee registreerimissüsteemi kaudu.

Rahvarõivakoolitustele on võimalik registreerida ainult kodulehel Eesti Rahvarõivad (rahvarõivad.folkart.ee). Suunav link koolitustele asub endiselt ka Tallinna Rahvaülikooli ja ERKLi kodulehel.

Lisaks meie kursuste kajastamisele ERKLi ja Tallinna Rahvaülikooli kodulehel on meie Facebooki lehel avalikud fotoalbumid, mis võimaldavad info kiiret levitamist paljudele huvigruppidele. Samas annab lehekülj kursustel osalenutele operatiivset ja kiiret tagasisidet ning infot inimeste soovide kohta. Aruandeaastal levitasime aktiivselt infot oma kursuste kohta erinevatele sotsiaalmeediagruppidele, kuhu kuuluvad käsitööst ja isetegemisest huvitatud inimesed. MTÜ-l Rahvarõivas on samuti Facebooki leht, mille kaudu kajastatakse üritusi, toimuvaid teabepäevi, kursusi. Tegutsevad grupid Käsitööliidu kursused ja Tekiklubi,

neile on loodud Facebookis kinnised grupid, mille kaudu osalejad vahetavad muljeid, küsivad nõu ja suhtlevad omavahel.

Aruandeaastal korraldati huvi- ja käsitöökursusi Allikamaja Koolituskeskuses (Lühike jalg 6a), 3D kultuur üritusi Vene tn 6 Tallinna Rahvaülikooli ruumides. Allikamaja koolituskeskuses toimunud koolitused olid seotud traditsiooniliste käsitöötehnikatega, rahvarõivateemaga, kuid aina rohkem korraldame neis ruumides ka teiste käsitöövaldkondade kursusi.

Lisaks on täienduskoolitusi korraldatud ka alaliitude kaudu: alaliitude kursused, suvekoolid ja käsitöölaagrid. Kõigil suurematel rahvakunsti- ja käsitöölaatel on korraldatud meistrikodasid ja õpitubasid nii täiskasvanutele kui ka lastele.

2019. aasta maikuu toimusid Allikamaja koolituskeskuses **lahtiste uste päevad**, mille raames oli külastajatel võimalus tutvuda meistrite töödega. Maret Lehis oli välja pannud tema juhendatud telgedel kudumise kursusel tehtud suurräti, pott- ja kabimütsid, kirivööd. Kauni helmekeede väljapanekuga esines Anu Randmaa. Lisaks toimus käsitöökirbukas. Tegutses rahvarõiva nõuandekoda. Oma väljapanekuga esines kuldtikandi meister Janika Mägi. Niplispitsi huviliste jaoks oli välja pandud nukumaja, milles olid miniatuursetes mõõtudes niplispitsitehnikas valmistatud esemed. Külastajatel oli võimalus tutvuda Lembe Maria Sihvre rahvusliku nuku õmblemise kursusel valminud nukkudega. Toimus ringkäik Liivi Soova juhendamisel Eesti Käsitöö märki kandvatesse kauplustesse, tutvuti ajaloo ja paikkondlike käsitööväljapanekutega ja meistritega.

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu kursused

Kevad 2019

	Kursus	Juhendaja	Maht	Osalejad
1.	Pitsilised sõrmkindad	Anu Pink	8	10
2.	Rahvarõivaseeliku kokkuõmblemine	Vilve Jürisson	8	12
	Arhailine tikand	Lembe Maria Sihvre	9	9
3.	Naiste rahvuslikud villasest kangast kampsunid	Vilve Jürisson	12	8
4.	Tanulintide trükkimine	Lembe Maria Sihvre	4	9
	Helkurpaelast lille valmistamine	Taive Sarnik	2	4
5.	Eesti koekirjalised sukad	Anu Pink	8	8
	Põdraluust ehte valmistamine	Monika Hint	5	7
6.	Käiste-või särgi kokku õmblemine	Vilve Jürisson	8	8
7.	Pott-või kabimütsi valmistamine	Maret Lehis	16	3
8.	Kiri- või lapiline vöö	Maret Lehis	16	3
9.	Terava või tõmbi ninaga pastelde valmistamine	Inna Raud	8	6
10.	Vikeldamise meistriklass	Anu Pink	8	9
11.	Tanude lõiked ja õmblemine	Silja Nõu	8	6
	Läänemaa heegelpitsid	Lembe Maria Sihvre	9	6
12.	Vabatikandi	Lembe Maria Sihvre	4	11
13.	Rahvuslik sitsjakk üle Eesti	Merli Mänd	16	5
14.	Oub, pärg või murumüts	Maret Lehis	8	4
15.	Kangast õmmeldud meeste või naiste pikk-kuued	Vilve Jürisson	16	6

16.	Paelte punumine algajatele	Anu Randmaa	4	10
		Kokku	177	144

Sügis 2019

	Kursus	Juhendaja	Maht	Osalejad
17.	Tekstiileseme pildistamise nipid	Sandra Urvak	8	9
18.	Puulusika valmistamine	Meelis Kihulane	8	5
	Hiiumaa heegelpitsid	Aet Reha	8	10
19.	Nõeltehnika algkursus	Liis Burk	4	4
20.	Muhu tikand algajatele	Alliki Oidekivi	8	11
	Traditsiooniliste Muhu „pätiपालसेते“ tikkimine edasijõudnutele	Alliki Oidekivi	8	7
21.	Rahvuslik tikand algajatele	Lembe Maria Sihvre	9	12
22.	Helkurpaelast lille valmistamine	Taive Sarnik	2	5
23.	Kihnu troi kudumine	Elly Karjam	48	7
24.	Sissejuhatus villatöodesse	Liis Luhamaa	8	6
25.	Loodusvärvid rahvarõivastes	Liis Luhamaa	4	8
26.	Fileepitsi algõpe	Ulve Kangro	8	6
27.	Seto pits	Ulve Kangro	8	8
28.	Läänemaa tikand	Lembe Maria Sihvre	9	4
29.	Haapsalu kolmnurksed rätid	Siiri Reimann	12	5
30.	Minu esimesed labakindad	Piret Tiismaa	8	5
31.	Kuldtikandi alused	Janika Mägi	14	14
32.	Niplispitsi algkursus	Kristiina Nemirovitš-Dantšenko	24	16
33.	Niplispits edasijõudnutele, klubi	Kristiina Nemirovitš-Dantšenko	36	18
34.	Helimestega tikitud lahttasku või vöö tikand	Ülli Kont	12	6
35.	Kõlavöö kudumine algajatele	Maiken Mündi	8	9
36.	Jõulueelne töötuba, akvarell ja paberlõiketehnikas jõulukaardid	Liisi Tani	3,5	3
37.	Arhailine tikand	Lembe Maria Sihvre	9	13
38.			266,5	201

Rahvarõiva Nõuandekoja kursused toimusid Allikamaja koolitusruumides, Rahvarõiva Nõuandekojas, Lühike jalg 6a. Kursusi kureeris koolitusjuht Kätli Saarkoppel-Kruuser.

Kursused toimuvad argipäevaõhtuti algusega 17.30 ja nädalalõppudel. Nädalavahetuse kursused sobivad kaugemalt tulnud juhendajatele. Populaarne oli aruandeaasta kevadsemestril avatud uste raames toimunud paelte punumise algkursus.

Rahvarõivakoolitused on esemepõhised, st kõik rahvarõivakomplekti kuuluvad esemed on haaratud. Kursused on aasta-aastalt samad – nii on võimalik 2–3 aasta jooksul kõiki kursusi läbides rahvarõivakomplekt valmis teha. See, kes on valmistanud vähemalt kolm komplekti, läbinud vajalikud teoreetilised kursused ja koostanud kirjaliku töö, võib taotleda rahvarõiva meistritunnistust. 2019. aastal valmis MTÜ Rahvarõivas koostöös Rahvakultuuri Keskusega rahvarõiva kursuste täiendõppe raamõppekava. Rahvarõivakoolid alustasid tegevust Tallinnas, Rakveres, Saaremaal tegevus jätkub ning Pärnumaal alustas kool aasta teisel poolel.

MINU RAHVARÕIVAS – SÄRGIST SÕBANI

Kursus vältab kaks aastat, sisaldab teoreetilist ja praktilist rahvarõivaõpet ning rahvakultuuri loenguid. Kursuse käigus valmistatakse üks meeste või naiste rahvarõivakomplekt ning koolituse lõpus väljastatakse lõpetajatele tunnistus.

Tunnid toimuvad üks kord kuus nädalavahetusel. Vahepealsel ajal eeldatakse osalejalt iseseisvat tööd. Kursuse põhiosas toimub tikkimine ja õmblemine. Lisaks tuleb läbida kohustuslikud lisakursused vastavalt valitud komplektile ja koolituskavale ning soovi korral võtta valikkursusi. Lisaks rahvarõivakomplektile kirjutab iga osaleja kursusetöö ja metoodilise materjali. Koolituse läbinutel on võimalik kutsestandardi tingimustele vastavalt (rahvarõivad.folkart.ee) taotleda rahvarõivameistri kutsetunnistust.

Kursuse juhendajad on Silja Nõu, Vilve Jürisson, Anu Randmaa, Maret Lehis.

Huvi kursuse „Minu rahvarõivas – särgist sõbani“ on jätkuvalt suur. Uus kursus 25 osalejaga alustas tööd sügisel 2019.

MTÜ Rahvarõivas poolt ellu kutsutud **Rahvarõivaklubi** kokkusaamised toimusid enamasti kord kuus neljapäeviti ja nende käigus pakuti osalejatele võimalust laiendada teadmisi rahvarõivaste kohta nii teoorias kui ka praktikas. Klubis osalejate soove arvestades kutsuti juhendama ja esinema mitmeid oma ala spetsialiste. 2019. aasta kevadel lõpetas rahvarõivaklubi tegevuse seoses klubiliikmete huvi jähinemisega.

	Rahvarõivaklubi teemad	Juhendaja	Maht	Osalejad
I kord	Nuku õmblemine	Lembe Sihvre	4 ak/h	14
II kord	Rahvarõivaste õmblemine nukule	Lembe Sihvre	4 ak/h	7
III kord	Suka või säärepaelte punumine algajatele	Anu Randmaa	4 ak/h	6
IV kord	Lapilised kindarandmed	Pille Källe	4 ak/h	4

MTÜ Rahvarõivas algatatud **Tekiklubi** kokkusaamised toimusid vastavalt nõudmisele, külastati muuseume tekkide uurimise eesmärgil. Tõstamaa Käsitöökeskuse naised liitusid Tekiklubi teemaga ning tikkisid hooaja vältel eriilmelisi tekke. Aprillist oktoobrini oli kõigil huvilistel võimalus käesoleval hooajal tekiklubi liikmete tikitud tekke vaadata Eesti Vabaõhumuuseumi Kolu kõrtsi saalis, näituse kuraator oli Lembe Sihvre.

Klubi jätkab tegevust uuel poolaastal.

	Tekiklubi teemad	Juhendaja	Maht	Osalejad
I kord	Tekiklubi konsultatsioon 3	Lembe Sihvre	4 ak/t	3
II kord	Tekiklubi konsultatsioon 4	Lembe Sihvre	4 ak/h	3
III kord	Tekiklubi konsultatsioon 5	Lembe Sihvre	4 ak/h	2

2019. aasta kevadel külastati Tekiklubi liikmetega Muhumaad, toimus õpituba kohaliku tekimeistri Sirje Tüüri juures. Külastati Muhu Muuseumi tekkide uurimise ja kirjeldamise eesmärgil ja kohalikke meistreid. Sügishooaja alguses külastati Läänemaa muuseumi tekkide uurimise ja mustrite kogumise eesmärgil. Facebookis tegutseb kinnine grupp Tekiklubi, mille liikmed vahetavad omavahel aktiivselt tekkide ja tikkimisega seotud infot.

Eesti käsitööd tutvustavaid loengud, kursused väliskülalistele

ERKL on pidanud oluliseks Eesti käsitöövaldkonna tutvustamist nii katusorganisatsioonide koosolekutel kui ka Eestis. Anu Randmaa juhendamisel õppisid väliskülalised maikuu

roosimist. Juulis toimus töötuba Ameerika hobikudujate grupile ning detsembris korraldasime kohaliku rahvuskultuuri ja käsitööd tutvustava ürituse Eestis töötavatele väliskülalistele.

Meistrikodade ja õpitubade korraldamine

Meistrikodad ja õpitoad toimusid meie suurematel ettevõtmistel koostöös MTÜga Rahvarõivas. Kodukäsitöö OÜga oleme turismifirmade tellimusel korraldanud Tallinna külastavatele inimestele külastusi käsitöökeskustesse ja meie näitustele. Tänu aastate jooksul tekkinud kontaktidele ja heale kogemusele on meie juurde rõõmuga pöördunud.

Meelis Kihulase meistriõpe

Juba peaaegu kaks inimpõlve on enamik meeste käsitöö traditsioonilistest oskustest olnud kadunud. Ühelt poolt on selle tinginud soov kõike arendada ja mehhaniseerida ning sellega muuta meie igapäeva elu lihtsamaks ja mugavamaks. Teiselt poolt põnevus, mis uute asjade väljamõtlemisega kaasneb. Iseenesest on see ju tore. Sellega aga oleme muutumas käelisel järjest enam kirjaoskamatuks – lihtne tööriist ei ole enam abivahend oskuste ja materjali vahel, vaid meie valmistatud abivahend kasutab ise tööriistu. Teisisõnu: me oleme loonud krati. Aga mis juhtub siis, kui kratil töö otsa saab? Kuidas saada auk puitu, kui ei ole elektrit? Kumb on parem, kas kontpuid või toomingas? Miks kiilu kasutada on mõnikord kasulikum kui saagi? Kas ummik peab vett? Kuidas peitel saada teravaks? Millal varuda tohtu? Ja nõnda edasi. Need küsimused oleksid veel sada aastat tagasi tekitanud kummastust.

Kolme aasta eest kuulutasin välja konkursi meistriõppesse. Eesmärk on anda traditsioonilisest puutööst tõsisemalt huvitunutele võimalus valdkonda põhjalikumalt tundma õppida ning oskusi ja teadmisi edasi anda. Et õpetamine oleks võimalikult tulemuslik, on grupis ainult neli õpilast. Lisaks õppele olen osalenud õpilastega ka töötubades Mardilaadal, Viljandi folgil, Keskaja Päeval, Bushcrafti festivalil jm. Ikka selleks, et omandada kogemusi ja tutvustada ununenud oskusi.

2019. aasta detsembris lõppes esimese lennu 2,5-aastane õppeaeg. Õppeperioodil valminud esemetest on praegu ka väljapanek ERMis kuni veebruari lõpuni. Märtsis on võimalik töid näha ERKLi rahvakunstigaleriis Tallinnas Pikk 22 ning mais Viljandi Pärimusmuusika aidas. Nüüdseks olen aru saanud, et selline õppevorm on parim käelise oskuse põhjalikuks edasiandmiseks. Seetõttu kuulutasin käesoleva aasta jaanuaris välja uue konkursi meistriõppesse, mille vastu on juba rõõmustavalt suur huvi.

Mentorprogramm

Rahvakultuurikeskuse mentorprogrammi toel toimus 2019. aastal 32 mentorkoolitust, neist 29 paikkondlikku ja 3 üleriigilist koolitust. Käsitöö mentorprogrammi eesmärk on väärtustada, arendada ja hoida paikkondlikke käsitöötraditsioone kui kultuurinähtust ja elatusallikat valdkonna tipptegijate ehk mentorite koolitustegevuse abil üle Eesti. ERKLi juures tegutses 2019. aastal 43 mentorit, keda oli võimalik kutsuda paikkondadesse koolitama.

Suurt huvi tunti ettevõtluskoolituste vastu. Koolituste tagasiside põhjal on palju käsitöötegijaid, kes vajavad julgustust ja tõuget, et muuta oma käsitöötegevus elatusallikaks. Paljud juba tegutsevad käsitööettevõtjad soovivad saada nõu ja abi kogunud praktikutelt, kuidas oma toodet paremini esitleda ja müüa. Väga oluline teema on käsitöö müük veebikeskkonnas.

Seoses laulu- ja tantsupeo aastaga telliti rohkesti rahvarõivateemalisi koolitusi, valmistati tantsurühmadele rõivaste juurde sobilikke ehteid ja omandati teadmisi rahvarõivaste hoolduse kohta.

Samuti toimus mitu käsitöötehnikate saladustesse tungivat koolitust, ka selliseid, kus mentor oli abiks vanade esemete uurimisel ja juba ununema kippuvate tehnikate meeldetuletamisel. Paikkondliku pärandkäsitöö säilimisele on selline tugi väga vajalik.

2020. aastal jätkame mentorkoolitustega. Pitsiaasta raames on oodata aastateemaga seotud koolitusi. Info mentorite ja uute koolitusteemade kohta lisatakse ERKLi kodulehele:

folkart.ee/koolitus/mentorprogramm/mentorid

Eesmärk 4. Rahvusliku käsitöö traditsioon ja järjepidevus on nähtav, hoitud ja hinnatud.

Ise tehtud, hästi tehtud

TUNNUSTAMINE

Pärandihoidja auhinnad 2018. aasta eest

Anu Pink, paikkondlike rahvuslike käsitöötraditsioonide alahoidmise ja edendamise eest
Õnne Uus, paikkondlike rahvuslike käsitöötraditsioonide alahoidmise ja edendamise eest
Meelis Kihulane, paikkondlike rahvuslike käsitöötraditsioonide alahoidmise ja edendamise eest

Pärandihoidja auhinnad 2019. aasta eest

Eva-Liisa Kriis, paikkondlike rahvuslike käsitöötraditsioonide alahoidmise ja edendamise eest

Olga Kublitskaja, paikkondlike rahvuslike käsitöötraditsioonide alahoidmise ja edendamise eest

Urmas Veersalu, esemelise rahvakunsti alahoidmise ja arendamise eest.

Esmakordselt alustasime ka tunnustuse **noor käsitöömeister** väljaandmist. Premia eesmärk on märgata ja toetada noori käsitööhuvilisi, suunata tähelepanu nende tegevusele ja toetada nende loomingu arengut. Premia saaja on mõnel käsitööerialal õppiv kuni 26-aastane noor.

Noor käsitöömeister 2018 oli **Maarja Palu** (TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia)

Noor käsitöömeister 2019 oli **Anett Niine** (Kõrgem Kunstikool Pallas)

2018. aasta autasud anti välja 9. veebruaril 2019 volikogule järgnenud ERKLi 90 aasta juubelipidustustel Tallinnas, Mustpeade Majas. 2019. aasta autasud antakse 8. veebruaril 2020 Tallinnas Hopneri majas.

Stipendiumid ja tunnustused

ERKLi juhatuse ettepanekul on taotletud stipendiume ja toetusi nii suurettevõtmiste korraldamiseks kui ka käsitöömeistrite tegevuse toetuseks erinevatelt fondidelt ja institutsioonidelt.

2019. aastal said:

Eesti Kultuurkapitali rahvakultuuri sihtkapitali tänupreemia

- **Urmas Veersalu**, roomaterjali ja traditsiooniliste rookroonide kasutamise ja tundmise õpetamise ning edasiviimise eest
- **Lembe Sihvre**, Keskaja Päevade uuendamise ja eduka korraldamise eest
- **Anne Velt**, Keskaja Päevade uuendamise ja eduka korraldamise eest
- **Veinika Västriik**, kangakudujate alaliidu pikaajalise tulemusliku eestvedamise eest
- **Raul Valgiste**, käsitöötehnikatest lühifilmide tegemise eest

Keskaja Päevad Tallinna vanalinnas toimusid 11.–14. juulil 2019.

Ettevõtmised toimusid Raekoja platsil, Harju tänaval, Niguliste kiriku esisel platsil, Katariina kirikus ja selle ees, Hopneri majas jm. Selle aasta peakülaline oli Sub Rosa (Ungarist). Lisaks toimus Raekoja platsil suur keskaja stiilis meistrite laat, mida ilmestasid töökojad, huvilistel oli võimalus ise kaasa lüüa ja meistrite tegemisi jälgida. Neljapäeval toimus traditsiooniline avarongkäik ajastutruu muusika, kostüümide ja meelelahutusega. Niguliste kiriku esisel platsil

oli traditsiooniliselt sisse seatud Keskaja küla, kus toimusid töötoad, osavusmängud lastele, keskaegne mõõgavõitlus ja jõukatsumine, kunstikool. Keskaja külas valmistati ehteid, tehti nahatööd, Rändava Töötoa meistrid tutvustasid sepa- ja puutööd. Tekstiilikodades kraasiti, kedrati tikiti, kooti jne. Samas toimusid keskaja rõivaid tutvustavad loengud ja meistrikojad. Katariina kirikus toimusid etendused ja seal kõrval hoovis vana aja õpihoov. Dominiiklaste kloostri sisehoovis sai iga päev osaleda aiatunnis. Niguliste kiriku kõrval toimus laupäeval turniir, mis koosnes kahest osast: esimeses osas võitlejad X–XI sajandist selgitasid välja parima mõõgavõitleja, parima odakasutaja ja parima meeskonna võistlusplatsil. Teine osa viis meid XIV–XV sajandisse, kus selgus selle seltskonna parim rüütel. Keskaja Päevade raames tegime koostööd muuseumide, giidide ja huvirühmadega. Väga hea meediakajastus ja päikseline ilm kutsus kohale enneolematult palju külalisi meilt ja mujalt. Panime koos linn keskaegselt helisema!

Pärjatud pead ja turu parimad:

- Leiutaja ja vilepillimeister Daniel Rahuvarm
- Meelis Kihulase meistrikooli õpilane Ronald Aruorg
- Meelis Kihulase meistrikooli õpilane Silver Sõrmus

XXIII Mardilaat toimus 7.–10. novembril 2019 Saku Suurhallis

Mardilaat on traditsiooniline eestimaise käsitöö väljapanek Tallinnas, mille eesmärk on väärtustada ja hoida paikkondlikku käsitööd, arvestades rahvuslikke käsitöötraditsioone kui kultuurinähtust ja elatusallikat. Mardilaadal pakuti käsitöötooteid parimatelt meistritelt, toimusid koolide ja kirjastuste esitlused, Rahvarõiva Nõuandekojast sai teavet rahvarõivaste kandmise ja hooldamise kohta. Avatud olid meistrikojad, toimus kontserdid, pakuti kohalikku toitu.

Selle aasta rõhk oli käsitööliidu aastateemast johtuvalt ajatutel meistritel ja päritud oskustel.

Lisaks paljudele meistritele olid töötubadega väljas

- Eve Tiidolepp – viltimine lõiketehnikas
- Koordikamber, Monika Hint – Luutöö
- Wanakuramuse Nahakamber – nahkesemete valmistamine
- Kihnu Maalamba Selts – nahatöötlemine, nahatöö, kõlavöö, nõeltehnika, kederverre ja vokiga ketramine, püsttelgedel kudumine
- Meelis Kihulane – rahvuslik puutöö
- PuupARTei – tohutöö, küübid, lusikad, ummiknõud, karjapasunad ja puupillid, korvipunumine, kivivoolimine
- Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool – pastelde valmistamine, nahast kärbsepiitsa valmistamine, keraamikatuba, kipsivalu, kangaribadest põhjatähe valmistamine
- Viljandi Kultuuriakadeemia – nukkude valmistamine, Muhu vardakottide valmistamine
- Peipsimaa Külustuskeskus – demonstratsioonõpitoas näitas Õnne Uus reservtrükki ja indigoga kangaste värvimist.

Pealaval toimus programm, kus kohe pärast avamist tutvustati uut käsitööalast kirjandust. Sel aastal tutvustasime suurel ekraanil ka meie käsitööpärandi hoidmiseks alustatud lühifilmide projekti. Projekti käigus valmis suvel 15 viieminutilist lühifilmi, millest igauks tutvustab eri meistrit ja talle omast käsitöötehnikat.

Reedese käsitöö-öö peakülaliseks oli Riffarrica. Käsitöö-ööl tutvustati Tallinna ja Harjumaa rahvarõivakooli lõputöödena valminud kihelkondlikke rahvarõivaid, üles astusid mardisandid ja stilist Anne Metsise valikul ning Karmen Ongi tantsuansambli saatel esitleti etnomoodi. Reedel tutvustasid ka kutsekoolide käsitööerialad laval oma tegevusi. Eestis on praegu kuus kutsekooli, kus õpetatakse käsitööerialasid.

Mardilaada ajal toimus Tallinnas Euroopa käsitööföderatsiooni aastakoosolek, võõrustasime

liikmesriike ja saime neile pakkuda sisuka programmi. Laupäeval viisime Saku Suurhalli ruumides rahvusvahelise konverentsi „Hingel ja käel“.

Selle aasta Mardilaada tähtsündmus oli loomulikult rookrooni ehitamine. Meister Urmas Veersalu eestvedamisel ja üle kahekümne vabatahtliku juhendamisel ehitas Mardilaadal krooni ligikaudu 1000 inimest.

Tegu on tõenäoliselt maailma suurima rookrooniga, Guinnessi rekordite kontori ametlik vastus tuleb umbes 4 kuu jooksul.

Jätkasime ka Mardilaada traditsiooniliste tegevustega: mardivaiba kudumise, ühisvaiba tikkimise, rahvarõivaste tutvustamisega, „Uus toode Mardilaadal“ tööde tutvustamise, märgi Tunnustatud Eesti Käsitöö piduliku üleandmisega meistritele, sisuka programmiga laval ja käsitöömeistrite tutvustamisega.

Mardilaadal esitleti konkursi **Uus toode Mardilaadal** võidutöid:

- **Norskaja nüpeldaja**, Kersti Loite, Viru Käsitöö Salong
- **Talunaise argipäeva pullover**, Helja Jõgisman bränd Astrid
- **Karulühkarid**, Liina Laaneoja, Sing Sale Pro OÜ
- **Teatrikotike**, Marju Tamm, Vormsi Käsitöö Selts

Tunnustati **XXIII Mardilaada parimaid**:

Parim töötuba – Peipsimaa Külustuskeskus, reservtrüki- ja indigoga kangaste värvimise õpitoad

Parim toode – Olustvere mõisa kojad, klaasist joogikõrred

Keskkonnasõbralik toode – Maret Sikstus, looduslikud puhastusvahendid

Parim väljapanek – Viljo ja Katariina Naarits, Ubane OÜ

Mardilaadal andsime välja kaks uut Tunnustatud Eesti Käsitöö märki.

Rahvakunsti laat

Rahvakunsti laat toimus 28.–30. juunil Raekoja platsil. See on vana aja stiilis laat, kus kauplevad kohalikud meistrid ja ettevõtjad enda valmistatud käsitöö ja talutoiduga.

Töötubades sai kätt proovida ning meistrite tööd jälgida, avatud olid naelalöömise, puidu- ja tekstiilikojad. Kultuuriprogrammis astusid esile rahvatantsuansamblid Leesikad ja Juhuksed. Mehist lauluhäält saime kuulda Gruusia ansambli Ensemble Bedinera ja arhailise meestelaulu ansambli Lüü-Türr esituses.

Laupäeval, 29. juunil liitusid laadaga lapsed ja noored, toimus traditsiooniline laste käsitöölaat, kus enda valmistatud käsitööd pakkusid lapsed.

Paikkondades toimub pidevalt uusi traditsioonilisi ettevõtmisi, **rahvakunsti- ja käsitöösündmuste** kohta saab infot ERKLi kodulehe kalendrist ja alamlehelt „Sündmused“.

Näituste korraldamine Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigaleriis (Pikk 22, Tallinn) ja mujal

Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigalerii (Pikk tn 22) on näitusepaigana olnud kasutusel juba 14 aastat ja on tänaseks kujunenud arvestatavaks rahvuslikku käsitööd ja sellest inspireeritud nüüdisaegset käsitööd tutvustavaks keskuseks. Põhiliselt on näitusel osalejad kohalikud käsitöömeistrid ja kunstnikud, aga igal aastal on ka mõni külaline teistest riikidest. Sel aastal oli taas väljas näitus Läti käsitöömeistritelt – oma loomingut esitles Aluksne Kultuurikeskuse rahvakunstistuudio Kalme. Galerii on populaarne külustuskoht nii kohalike käsitööhuviliste kui ka turistide seas.

2019. aastal toimus Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigaleriis 17 näitust, näitused vahetusid iga kolme nädala tagant. Detsembrikuusse planeeritud Otepää Käsitööselti jõulunäitus ei toimunud ja asendati uue näitusega „Jõulud Käsitöömajas“. Väljapanekuid oli traditsiooniliselt erinevatest käsitöövaldkondadest, toimus mitu põnevat autorinäitust, käsitööseltide ja koolide näitusi. Kõikide näituste infot kajastati ERKLi kodulehel www.folkart.ee ja Facebooki lehel, ERKLi väljaandes Teataja ja ajakirjas Käsitöö. Iga aastaga

on olulisemaks saanud osalejate endi reklaam näitustele. Sageli on avamisest saanud oluline kultuurisündmus.

Huvi näituste vastu on aastatega kasvanud. Kindlasti on kaasa aidanud rahvakunstigalerii hea asukoht ja Eesti Käsitöö Maja kui rahvakunstikeskus, kus lisaks rahvakunstigaleriile tegutseb kolm meistrikoda ja külalistel on võimalus osta kohapeal käsitööd.

Traditsiooniliselt valib ERKLi juhatus igal aastal välja ka **parima näituse rahvakunstigaleriis**. Sel aastal läks preemia jagamisele Olustvere Maamajandus- ja Teeninduskooli ja Räpina Aianduskooli õpilastööde näituste vahel.

Rahvakunstigalerii 2019. aastal toimunud näituste nimekiri on aruande lisas.

ERKL korraldab juba traditsiooniks saanud **3D Kultuuri** kokkusaamisi. Meistriklassi külla tulnud meister räägib oma lugu ning koos osalejatega valmistatakse tutvustatud tehnikas ese ka ise ja tutvutakse selle võimalustega lähemalt. Aprillikuu oli tihe 3D kultuurõhtute poolest. Meistritest käisid end käsitöörahvale tutvustamas rookroonide tegija Urmas Veersalu, pitsikuduja Riho Toomra ning nukumeister Tatjana Sigatševa. Kõigil kultuurõhtutel toimusid ka koos meistriga õpitoad. 15. septembril tutvustas Kihnu saare kultuuri ja sealset käsitööd põline kihnlane Elly Karjam, kellega koos valmistati kohalike tavade järgi nukk ehk Kihnu titt. 28. septembril tutvustas Jaago talu perenaine Inga Talvis oma edulugu ja jõudmist taaskasutusmaterjalide maailma. 20. novembril tutvustas hollandlasest kudumismeister Carla Meijsen oma kogemusi vestlusõhtul, kus ta demonstreeris oma tööd, andis edasi kogemusi eri maade kudumiskultuurist ja rääkis oma raamatutest.

Pitsi teema-aasta alguseks ilmus Mardilaadaks **Eesti pitsimustreid kajastav mustrivihik**. Eri meistrid ja paikkondlike käsitööseltside esindajad on sinna andnud nii autori- kui ka muuseumipitse koos nende loo ja mustriõpetusega. Raamatu toel saavad kõik hakata samu mustreid ka ise kasutama ja ka sellest inspireerituna looma uusi mustreid. Pitsiaasta konkurs on samuti tihedalt seotud just välja antud mustrivihikuga. Oma kirjastatud raamatuid müüme raamatupoodides, muuseumipoodides, meie oma kauplustes ja meistrikodades ning aruandeaastal müüsimise ka Rahvakultuuri Keskuses.

Teist korda toimus LooTöö projekti jätkuna **konkurs „Rõõm käsitööst 2“**. Ka sel korral oli eesmärk leida uusi loometööle kutsuvaid ja Eesti käsitööst inspireeritud käsitöökomplekte, mis aitaksid huvilistel etteantud materjalide ja juhendiga ese iseseisvalt või juhendaja abiga lõpuni valmistada. Laekus arvukalt ja väga erinevaid töid, mille seast oli komisjonil keeruline valikut teha. Preemiaid jagati eesmärgiga luua eeldusi uudsete ja vahvate käsitöötoodete arendusele ja müügile.

I koht

VÄRVISHOKK – autor Kristel Põldma

TIKIISE – autorid Viljandi Kultuuriakadeemia 3. kursuse tudengid Eda Kivisild, Birgit Pere, Evelin Siiman, Marika Tali, Lilia Murs

II koht

PAELAPLAAT – autor Monika Hint

PULMAKROON, Jõelähtme khk – autor Urmas Veersalu

III koht

SETO KAADSAD – autor Kairi Orav

KERAST KANGAKS – autorid Kati Kuusemets, Kersti Nõmme, Kaili Raamat

MEELESPEARAAMAT – autor Marika Sepp

Äramärkimised

VURR – Monika Hint

ILPUDEST ILUTUTID – Mari Lepik, Jaanika Tiitson

PIDUPAUN – Kristel Põldma

TRIPS – Pihla Leena Põldma

KALTSUNUKK – Ulve Kangro

23 aastat on toimunud väga omanäolised ja paikkondi tutvustavad **käsitööpäevad**. Pikk traditsioon vajas uut hingamist ja lahtimõtestamist, et uuesti värskelt jätkata. 2019. aastal otsustati sel põhjusel käsitööpäevi mitte korraldada. 2020. aastal aga toimuvad käsitööpäevad Saaremaal 29.–30. mail.

„**Käsitöökojad üle maa**“ toimus sel aastal 19. oktoobril. Kodade arvu poolest oli selgi aastal esikohal Võrumaa. Esindatud olid ka Tartu-, Rapla-, Harju-, Seto-, Valga- ja Järvamaa. Teematikas tehti ERKLi aastateemale kohaselt kummardus pärandoskustele. Kodasid oli erinevaid: oli vokitöötuba, peeti inspiratsiooniloeng, tehti pakutrükki ja kõladega kudumist, valmistati aksessuaare, tehti klaasitööd ja õpiti tundma savi hingeelu, valmisid kastmistehnikas antiikküünlad.

Tallinnas toimus ERKLi korraldatuna kaks käsitöökoda. Sai teha pakutrükitehnikas kandekotte ning toimus ka inspiratsiooniloeng. Mõlemad olid rahvarohked. Eriti hea tagasiside sai pisut tüüpilisest lähenemisest erinev inspiratsiooniloeng. Täname kõiki käsitöötubade korraldajaid, juhendajaid, osalejaid!

2020. aasta „Käsitöökojad üle maa“ toimub 17. oktoobril.

ERKLi juhatus andis tunnustuse „**Maakonna tegu 2019**“ Lihula Lilltikandi Seltsile paikkondliku käsitöötraditsiooni edendamise ja hoidmise eest Lihula Lillkirja festivali korraldajana.

Tallinnas XXIII Mardilaadal valmis maailma suurim rookroon. Uhke ettevõtmine sai toimuda tänu Urmas Veersalu algatusele, oskustele ja eestvedamisele. Oleme esitanud ametlikud dokumendid Guinnessi rekordite büroole ja nüüd tuleb ära oodata ametlik kinnitus, et meie aktsioon saab arvestatud. Selleks võib kuluda neli kuud. Nelja päeva jooksul ehitati pea 20 vabatahtliku abil ja õpetusel koos Mardilaada külalistega 1834 kaheksatahukat, mis kõik üksteise külge kinnitatult moodustasid lõpptulemusena kokku suure rookrooni küljepikkusega 2,33 m.

Rookrooni aktsioon on olnud ääretult edukas. Roog kui materjal on saanud väga laia kõlapinda, käisime rääkimas ja meisterdamas nii televisioonis kui ka raadios, inimesed annavad tagasisidet, kuidas nad nüüd ise roogu korjavad ja kodudes meisterdavad. Meie põhiline eesmärk sai täidetud ja inimesed on taas enam informeeritud ja kasutavad aktiivsemalt väärt traditsioonilisi materjale.

Rookroon kaunistas detsembris Vabariigi Presidendi Kantselei halli ning edaspidi saavad kõik maailma suurimat rookrooni vaadata Tallinnas Maakri kvartalis Amanjeda disainistuudios.

Meie pärandi hoidmiseks, austamiseks ja olulisemaks teabe levitamiseks on ERKL loonud **lühifilmide projekti**, et salvestada esitlemise ja levitamise eesmärgil meistrite tööd ja käsitöötehnikaid. Projekti käigus valmis 2019. aasta suvel 15 viieminutilist lühifilmi, millest igaüks tutvustab eri meistrit talle omast käsitöötehnikat rakendamas. Keskendutakse just oskustele ja protsessile. Et piiritleda teemavalikut, on aluseks võetud tarberõivaste ja -esemete valmimisega seotud tehnikad. Videotele on lisatud ka ingliskeelsed subtiitrid, et neid oleks võimalik kasutada ja esitleda ka välismaalastele ja kuulmispuudega inimestele. Videomeister on Raul Valgiste Harjumaalt, kellega on meil teiste projektide raames olnud korduvalt väga edukas ja kvaliteetne koostöö. Videote esmaesitlus on Mardilaada peakraanil. Lisaks loome käsitööliidu veebikeskkonnas videote levitamiseks täiendavaid võimalusi ja lahendusi. Need videod ei ole ühekordne projekt, vaid panevad aluse meie pärandi pikemale kestmisele ja levikule. Edaspidi keskendume ERKLi aastateemade raames põhjalikumalt ühe valdkonna spetsiifilisematele tehnikatele, et valmiv videopank oleks laiahaardelisem.

Kõik valminud videod on leitavad Youtube'is otsingusõna „Käsitöömeistrid“ all. Samuti levitame neid igas võimalikus meile teadaolevas kanalis.

Eesmärk 5. Tarbija märkab, tunnustab ja väärtustab kvaliteetset eesti käsitööd ja selle valmistajat.

Oma on armas

Jätkasime märgi **Tunnustatud Eesti Käsitöö** väljaandmist ja tutvustamist. Märgi eesmärk on toetada käsitööettevõtlust, tunnustada käsitöömeistreid/ettevõtjaid ja tõsta esile kõrgetasemelisi käsitöötooteid. Märki on välja antud 2014. aastast. Seni on 21 märgisaajat.

Märgi Tunnustatud Eesti Käsitöö eksperdikomisjoni koosseis: Kadi Pajupuu (esimees), Merle Suurkask, Evelin Tsirk, Urmas Puhkam ja Liivi Soova (ERKLi juhatuse esindaja). Vajadusel kaasatakse komisjoni erialaspetsialist.

2019. aastal anti välja kaks märki.

Keiu Kules, 18.–19. sajandi hõbeehted, mis kujunesid välja koos rahvarõivastega (rahvuslikud hõbeehted)

Riina Tomberg, tikitud kudumid

Projekti LooTöö toetusel ilmusid tunnustatud käsitöö märgi saajate voldik ja meistreid tutvustavad kaardid.

11. oktoobril toimus Avinurme Puiduaidas ERKLi **ettevõtluspäev**. Eelmisel aastal muutsime sündmuse formaati, et keskenduda pigem mõnele konkreetsemale silmapaistvale paikkonna käsitööd esindavale ja edendavale käsitööettevõtjale. Sel aastal külastasime Avinurme puiduaita, kus perekond Strauss on pidanud juba pika ajalooga käsitöökeskust. Oma rõõmudest ja muredest rääkisid kõik pereettevõttesse kaasatud. On rõõm kogeda, kuidas eri põlvkonnad üksteist ühises suunas liikudes toetavad, suunavad ja täiendavad. Nende tugev meeskond on imetlust väärt. Straussi ettevõtte hoiab käsitöötraditsioone ning ainulaadseid tehnikaid au sees. Samal ajal suudetakse ka ärioliselt olla kõrgel tasemel, anda eeskujuga ekspordis, olles ühtlasi aktiivsed Eesti turul. Lisaks tootmisele saab Avinurme puiduaidas käia üritustel ja õpitubades. Ettevõtte teeb koostööd ka kohalike koolidega, õpetades korvipunumise traditsioone. Meie pärimus elab! OÜ E. Strauss sai ka ERKLi Käsitööettevõtja tunnustuse ja preemia.

Mai keskel toimus Tallinnas ERKLi kontoris avalik **koolitus „Kuidas Facebook ja Instagram töötavad“**. Koolitaja oli Brit Mesipuu, kes on turundusspetsialist ja tugev oma valdkonna konsultant. Koolituse eesmärk oli toetada käsitööettevõtlust ning osaleda said kõik liidu liikmed.

Sügisel juhtide koolis toimunud eneseturunduse koolitus ning „Käsitöökojad üle maa“ inspiratsiooniloeng Tallinnas on ERKLi pisut teistmoodi panus meie käsitööettevõtluse toetuseks. Inspiratsiooniloengus esitas müügipsühholoogiale ja eneseturundusele keskendunud koolitaja Kadi Urbas praktilisi näiteid ja võtteid, kuidas end ja oma tööd silmapaistvamaks teha. Need teemad on ääretult olulised käsitöölisele, kes pakuvad oma nii sotsiaalmeedias, oma kodulehel kui ka otse müües. Väga paljud meisterlikud käsitöölised on selles vallas raskustes. Koolitaja selgitas eneseturunduse põhimõtteid, tutvustas lihtsamaid turundustööriistu sotsiaalmeedias. Samuti õpetati elementaarseid tõdesid mobiiltelefoniga sobilike tootepiltide tegemiseks.

ERKLi poolt on tunnustatud järgnevad paikkondlikud käsitöökeskused:

- Avinurme Puiduait
- Eesti Rahva Muuseum
- Galerii Hal´as Kunn
- Haapsalu Pitsikeskus
- Hiiumaa Käsitööseltsi Maja
- Kagu kuduajad, Külli Jacobson
- Katre Meistrikoda
- Kihnu Muuseum

- Koordikamber
- Maarja-Magdaleena Gild
- Meistrite Maja
- Ulve Käsitöö. Meistrite hoov
- Peipsimaa Külustuskeskus
- Saara Kirjastus
- Tõstamaa Käsitöökeskus
- Viljandi Käsitöökoda
- Pärnu Käsitöö Salong
- Viru Käsitöö Salong

Nimetatud keskused arendavad paikkondlikke käsitöötraditsioone või tutvustavad omanäolisi ja unikaalseid käsitöötehnikaid. Projekti LooTöö raames on ilmunud paberkandjal paikkondlikke käsitöökeskuseid tutvustav voldik.

ERKLi toetajaliikmeid reklaamitakse ERKLi kodulehel www.folkart.ee, samuti meie kaks korda aastas ilmuvas infolehes Teataja. Toetajaliikmed on nimekirjades valdkonnapõhises järjekorras, veebilehel on otseavatavad lingid nende kodulehtedele.

Eesti Käsitöö Maja (Pikk 22, Tallinn)

3.–20.01	<i>Kaunistagem Eesti kodjad kolme koduvärviga.</i> Eesti rahvakunsti huviring Triinu Rootsist
25.01–11.02	<i>Ajastu. 90 aastat käsitööliidu loomisest.</i> Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit
12.02–4.03	<i>Lapitöö kalliskivid.</i> Eesti Lapitöö Selts
5.03–25.03	<i>Viskame villast.</i> Tallinna Kopli Ametikool
26.03–15.04	<i>Kuldaväärt.</i> Kuldkudujate rühmitus, Hille Ahun-Vaarpuu
16.04–6.05	<i>Teekond.</i> Räpina Aianduskooli tekstiilieriala
7.05–27.05	<i>Muhu naine oo kut lill. Muhu naise põlled ja tanud.</i> Muhu käsitööselts Oad ja Eed
28.05–17.06	<i>Olustvere olemised.</i> Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskooli käsitööerialade näitus
18.06–8.07	<i>Elu nagu muinasjutt.</i> Kango Tekstiil, Vivika Sopp, Nataliya Sukhorukova
9.07–29.07	<i>Punane! Ilus värv.</i> Ruut ja Triip, Riina Tomberg
30.07–21.08	Kingime Eesti Vabariigile 100 rekonstrueeritud niplispitsi. MTÜ Hestia niplispitsiklubi
22.08–09.09	<i>Läti värvid ja pärlid.</i> Aluksne kultuurikeskuse rahvakunstistuudio Kalme
10.09–30.09	<i>Prügikastist päästetud.</i> Virumaa Kunsti ja Käsitöö Selts
1.10–21.10	<i>Valge.</i> Eesti vildimeistrite ühisnäitus. Liina Veskimägi-Iluste
22.10–11.11	<i>Merekarva.</i> Saaremaa käsitööselts KadakMari
12.11–2.12	<i>Pehmed väärtused.</i> Lembe Maria Sihvre isikunäitus
3.12.19–02.01.20	<i>Jõulud Käsitöömajas.</i> Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit

2019. aasta mentorkoolitused maakondades

Nr	Paikkond	Kuupäev	Mentor	Teema
1	Harjumaa	13.apr	Barbara Lehtna	Etsy käsitöö müügi platvormina
2	Harjumaa	2.nov	Eve Tiidolepp	Viltimine: lõiketehnika ja piltvaip
3	Harjumaa	15.dets	Pille Källe	Erinevate kindarandmete kudumise õpituba
4	Hiiumaa	20.okt	Sandra Urvak	Käsitööesemete pildistamine
5	Ida-Virumaa	13.apr	Ulve Kangro	Tekstiilide korrastamine, hooldamine ja säilitamine
6	Ida-Virumaa	20.nov	Monika Hint	Käsitöötoodete müük Etsy veebikeskkonnas
7	Jõgevamaa	18.okt	Barbara Lehtna	Etsy käsitöö müügi platvormina
8	Järvamaa	19.märts	Anu Randmaa	Helmekeed rahvarõivaste juurde
9	Järvamaa	17.dets	Anu Pink	Kesk-Eesti valged sukad
10	Kihnu	26.-27.nov	Meelis Kihulane	Puunõude vitsutamine
11	Läänemaa	2.apr	Ulve Kangro	Päikesepitsi võimalused
12	Lääne-Virumaa	8.nov	Maire Forsel	Käsitööettevõtlus. Autoriõigused. Ettevõtluskonto
13	Muhumaa	6.apr	Ulve Kangro	Seto pits
14	Põlvamaa	8.dets	Urmas Veersalu	Rookroonide valmistamine
15	Põlvamaa	14.dets	Sandra Urvak	Käsitööesemete pildistamine
16	Pärnumaa	7.mai	Monika Hint	Käsitöötoodete müük Etsy veebikeskkonnas
17	Pärnumaa	7.dets	Lembe Maria Sihvre	Tikkimine silmkoeliste esemetele
18	Raplamaa	12.dets	Lembe Maria Sihvre	Rahvuslikud tikandid
19	Raplamaa	21.dets	Liis Luhamaa	Vigala rahvarõivaseelikud ja seelikulõngade värvimine
20	Saaremaa	2.nov	Anu Randmaa	Helmekeede valmistamine ja kandmise traditsioonid
21	Setomaa	3.dets	Veinika Västriik	Topeltlaia kanga kudumine ja siduseõpetus
22	Setomaa	10.dets	Veinika Västriik	Täiskoekiritehnikas põrandavaipade kudumine ja siduseõpetus
23	Tartumaa	16.-17.nov	Kristina Rajando	Traditsiooniline nahatöö
24	Valgamaa	2.mai	Anu Randmaa	Helmekeede valmistamine ja kandmise traditsioonid
25	Valgamaa	16.dets	Mall Vesilo	Lapitehnika põhitõed, nipid ja oskused kaasages võtmes
26	Viljandimaa	23.veebr	Monika Hint	Luust ehete graveerimine
27	Viljandimaa	16.nov	Mall Vesilo	Lapitehnika põhitõed, nipid ja oskused kaasages võtmes
28	Vormsi	18.-19.mai	Liis Luhamaa	Loodusvärvid Vormsi rahvarõivastes. Indigoga värvimine
29	Võrumaa	29.okt	Barbara Lehtna	Etsy pood kui käsitöömüügi platvorm
30	Üleriigiline/Tallinnas	29.apr	Monika Hint	Käsitöötoodete müük Etsy veebikeskkonnas
31	Üleriigiline/Tallinnas	17.mai	Brit Mesipuu	Facebook ja Instagram käsitöö müügi turunduskanalitena
32	Üleriigiline/Tartus	11.aug	Leo Rohlin	Eesti keraamika ja keraamikud

ERKL 2019. raamatupidamisbilanss

seisuga 31. detsember 2019

EURODES (KOMAKOHATA)

	Majandusaasta lõpp 31.detsember 2019.a.	Majandusaasta lõpp 31.detsember 2018.a.
AKTIVA		
KÄIBEVARA		
RAHA JA PANGAKONTOD	26622	22720
NÕUDED JA ETTEMAKSED		
LÜHIAJALISED NÕUDED	2430	2544
ETTEMAKSED HANKIJATELE	308	184
NÕUDED JA ETTEMAKSED KOKKU	2738	2728
KÄIBEVARA KOKKU	29360	25448
AKTIVA KOKKU	29360	25448
PASSIVA		
KOHUSTUSED		
VÕLAD JA ETTEMAKSED		
OSTJATE ETTEMAKSED	11310	9000
VÕLAD HANKIJATELE	1687	412
LÜHIAJALISED KOHUSTUSED KOKKU	12997	9412
KOHUSTUSED KOKKU	12997	9412
NETOVARA		
EELMISTE PERIOODIDE AKUMULEERITUD TULEM	16036	10796
ARUANDEPERIOODI TULEM	327	5240
NETOVARA KOKKU	16363	16036
PASSIVA KOKKU	29360	25448

ERKL 2019. tulemiaruanne

	EURODES (KOMAKOHATA)	
	2019.a.	2018.a.
TULUD		
1. LIIKMETASUD		
1.1 Mittesihotstarbelised Liikmemaksud	3110	3030
Liikmetasud kokku	3110	3030
2. ANNETUSED JA TOETUSED		
2.1 Mittesihotstarbelised annetused ja toetused Valitsuse sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	55000	47500
2.2 Sihotstarbelised annetused ja toetused Valitsuse sihtfinantseerimine projektideks	123796	114088
Annetused ja toetused kokku	178796	161588
3. Muud põhitegevuse tulud	30479	34041
TULUD KOKKU	212385	198659
KULUD		
Sihotstarbelised kulud: projektide otsesed kulud stipendiumid ja toetused	-128770 -2950	-120759 -2700
Sihotstarbelised kulud kokku	-131720	-123459
Mitmesugused tegevuskulud	-28073	-23514
Tööjõukulud: palgakulu sotsiaalmaksu kulu töötuskindlustuse kulu	-39062 -12890 -313	-34713 -11455 -278
Tööjõukulud kokku	-52265	-46446
KULUD KOKKU	-212058	-193419
ARUANDEAASTA TULEM	327	5240

PAIKKONDADE KÄSITÖÖHENDUSTE AASTAARUANDED

HARJUMAA

Käsitööühendused

Anija Käsitööklubi
Ardu Kangakoda
Hobiring Nobenäpud
Naisseltsing AMFORA
Kose Päevakeskus
Kose Kunstikool/MTÜ Kose Kunstikeskus
Kose kunsti- ja käsitööselts
Ääsmäe Külakogu
Ohtu Külaseltsi käsitööringid
Seltsing „Keila kangakudujad“
Käsitööklubi „Mõtted mujal“
Vanamõisa Külaselts
Keila Lapiselts
Vääna Külaselts
Keila Kultuurikeskuse tarbekunstiringid
Kunstiring Sirlett Keilas
Klooga seltsituba-käsitööateljée

Lahemaa Pärimuskoda
MTÜ Pakri Käsitöö ja Koduloo Koda
Pakri Meistrikoda MTÜ
Aruküla käsitööring
MTÜ Määramäe Meistrikoda
MTÜ Rannamännid Loksa
MTÜ Tuulekell
MTÜ Vötikmetsa Hobikoda
MTÜ Vääna Külakoda
MTÜ Metsatuka Kunstiait
MTÜ Vaarikas Vahukoorega
MTÜ Lammas Ruudus
MTÜ Austrvegr Selts
MTÜ Ardu Huvikeskuse värkstuba
MTÜ Väike Värkstuba
MTÜ Harju Loogiline
Veljo Tormise Kultuuriselts MTÜ

Käsitööettevõtjad

Eva Raudkivi
FIE Avalaid Monika
FIE Smitt Helena
FIE Tiiu Jalakas
FIE Enno Veersalu
FIE Önne Mägi
Nurme Looduskosmeetika OÜ
Divello miniplastika OÜ
Perline Estonia OÜ: Pärlipood
Candelina OÜ
FIE Külli Ojasson
Eelika keraamika
Mary Aimsalu
Silvi Alliman
Kraamikoda
Kitty Torim-Laine

Loomeleheke
Ferrum Fabrica OÜ
Raudsepa Loomelust OÜ
Maurite Desing
Vildivilla
Kaja Kurn – Triibukangas
Liivi Lutter Sinkko
Porcellisa OÜ
OÜ Viiskand
FIE Heljo Laev
OÜ Vilt ja Puit
OÜ Jussi Sussid
Merily Käsitöötuba
Zinuc küünlad
Jüri Äri OÜ

Käsitöökauplused/infopunktid

MTÜ Ardu Huvikeskuse värkstuba
Jüri Äri
OÜ Ehal
MTÜ Rannamännid müügipunkt
Määramäe Meistrikoda Padiesel
Nurme Looduskosmeetika OÜ kauplus
Muuseumipood Keilas Harjumaa
muuseumis
Kauplus-studio Piste
Perline Estonia OÜ

Käsitöösalong Vaarikas Vahukoorega
Ohtu küla jõulupood (projektipood
detsembris)
Padise käsitööpood (valla projektipõhine
suvepood)
Kase talu käsitööpood – oma pere
käsitööpood Lohusalus
Piibe butiik
Tulilill OÜ, Kuusalu

Infopunktid

Keila Kultuurikeskus
Anija valla Kultuurikeskus
MTÜ Kose Kunstiselts

Harjumaa Muuseum
Ravila Mõis

Harjumaa ja Tallinna Käsitöö Keskselts

Tiiu Jalakas, tel: +372 524 7284, e-post: tiiu.jalakas@gmail.com
Harjumaa Kultuurikorraldajate Liit (HKL), Keila, Keskväljak 12, Harjumaa

Harjumaa ja Tallinna Käsitöö Keskselts asutati 2008. aasta sügisel Harjumaa Kultuurikorraldajate Liidu allüksusena.

2019. aasta tegevusaruanne

Aruanne ei kajasta Tallinna käsitööettevõtmisi. Maakondlikult on koordineeritud osalemine suvisel põlvkondade peo ajal toimival käsitööpäeval ja sügisene ülemaaline käsitöökodade projekt. Käsitööliikumine on aktiivne eelkõige piirkonniti, käsitöö tegijad on iseseisvad. Traditsiooniliselt jätkuvad omakandi ettevõtmised käsitöö propageerimisel ja käsitööoskuste levimisel. Koostööd tehakse kohalike omavalitsustega, paljudes omavalitsustes tagatakse kohalikele käsitöötegijatele tasuta müügikoht kohalikel laatadel, reklaamivõimalus kohalikus ajalehes. Harju Maakonnaraamatukogu võimaldab tasuta näitusepinda nii oranžil seinal kui ka raamatukogu galeriis.

Toimus kolm mentorkoolitust – Etsy koolitus, Eve Tiidolepa viltimise tehnika ja Pille Kalle kindarandmete kudumine, lisaks Lahemaa pärimuskoja korraldatud koolitus taimedega värvimisest. Harjumaal on toimunud mitmeid käsitöönäitusi:

Keila kangakudujate seltsingu üritustesari kangakudujate (tarbekunstiringi) 55. tegutsemisaasta tähistamiseks – näitus „Hetkeseis“ Harju Maakonnaraamatukogu galeriis, Elvi Pärnametsa isikunäitus „Kümme aastat armastust“ Keila Sotsiaalkeskuses, tunnustusüritus kangakudujate ringi „raudvarale“ jne.

Seltsing „Mõtted mujal“ (Keila vanemaealised käsitöötegijad) korraldas õppesõidu Raplamaale.

Maakondlikul käsitööpäeval osalemine on olnud tagasihoidlik, kuna see langeb kokku suhteliselt suure laadaga Keila päeval. Paranenud on omavaheline infovahetus Harjumaa piirkondade vahel, käiakse üksteisel külas kogemusi vahetamas, vahetatakse näitusi ja koolituste infot.

MTÜ Vaarikas Vahukoorega sai Keila linna kultuuripremia ning nimetati ka sel aastal aasta tegijaks aasta vabaihenduse kategoorias.

Ohtu Külaseltsi korraldatud Ohtu külapood detsembris – tore õhinapõhine ettevõtmine toimub juba kuuendat aastat.

2020. aasta tegevusplaan

Põlvkondade pidu ja käsitöölaad Maardus 6. juunil 2020.

Seltsingu „Mõtted mujal“ õppesõit.

Ohtu Külapood detsembris.

Padise käsitööpood – projektipõhine ettevõtmine.

Tavapäraselt toimuvad aasta jooksul kohalikud näitused, käsitööpäevad ja -laadad.

Endiselt osaleme üleriigilistes käsitööprojektides.

Kindlasti toimub kohtadel veel palju huvitavat, millest aga info puudub.

Kose Kunsti ja Käsitöö Selts

Piret Aavik, tel: 507 8055, e-post: piret.aavik@gmail.com

Ravila tee 21, Ravila mõis, Kose vald 75101, Harjumaa

2019. aasta tegevusaruanne

Juba mitu aastat on vabariigi sünnipäeva eel Kose valla kunsti- ja käsitööhuvilistel käed-jalad tööd täis – käib kibekiire ettevalmistus kunsti- ja käsitöönäituse avamiseks Kose Kultuurikeskuses.

Traditsiooniliselt on valla lasteaijalaste ja kooliõpilaste kunstitööd väljas peamiselt Kose Kultuurikeskuse aatriumis ning täiskasvanute kunst ja käsitöö saalis, kuhu on alati pisut ka koolilaste meisterdusi mahutanud. Ja alati oleme positiivset tagasisidet saanud: lastel on poole uhkem tunne, et saavad oma töid näidata koos emade-vanaemade töödega, ja vanemad-vanavanemad saavad uhkusega öelda, et nende laste või lastelaste tööd on ka samal näitusel. Siit saab alguse ühistegemise tunne ja on hästi hoomatav eri põlvkondade kunsti- ja käsitöömeistrite järjepidevus. Kuna näitusel osalejad oli valla eri piirkondadest, sai hea ülevaate, kus kandis millist kunsti ja käsitööd tehakse. Ka seekord olid esindatud meistrid erin valdkondade töödega: kudumid, tikandid, heegeltööd, vilditööd, puutööd, tekstiilitööd, keraamika, kirivööd, vaibad jpm.

Enne suurt näitust oleme ikka korraldanud huvitavaid õpitubasid, mille käigus on kõigil huvilistel võimalik midagi uut ja põnevat õppida või ununenud käsitöövõtteid taas elustada. Nii jõudsid näitusele mitmed värskelt nõelasilmast tulnud tööd – hea meel koolitajatel, tegijatel endil ja ka näituse uudistajatel.

Omaloomingu konkurs „Ajatud asjad“

Juba paar aastat oli möödunud meie viimasest omaloomingu konkursist ja kuna huvi selle vastu on olnud suur, otsustasime selle seegi aastal korraldada pealkirja all „Ajatud asjad“. Konkursile esitati ligemale 200 tööd, kõik nad olid imeilusad ja valikut teha oli žüriil väga raske. Ka rahva lemmiku valimisel küsiti sageli: kas mitut ei või valida, nii raske on otsustada? Nii palju ilusaid töid!

Konkurss toimus eri vanuserühmades: lapsed, noorukid, täiskasvanud.

Rahva lemmiku valimine

Kuna oma vallas tunnevad peaaegu kõik kõiki, siis sai omaloomingu konkursi žüriisse kutsutud inimesi väljastpoolt valda – Rahvakultuuri Keskusest ja ERKList, et tööde hindajad oleksid erapooletud. Et aga ka oma valla rahvas saaks arvamust avaldada, kuulutasime välja rahva lemmiku valimise.

Tore oli tõdeda, et näitusel osales palju uusi tegijaid, kes varem polnud oma töödega üles astunud. Eriti suurt rõõmu tundsimine noorte osalemise kasvust. Näitus on igal aastal aina suurem. Õigus oli neil, kes ütlesid, et kaunist kunsti ja käsitööd pole kunagi liiga palju!

Traditsioonilised üritused 2019. aastal

Kunsti- ja käsitööpäevad „Kuu täis kunsti ja käsitööd“

Mentorkoolitus

Kevadnäitus Kose Raamatukogus

Õpitoad

Keraamikapäevad

Keraamikapäevad Ravila mõisas

Käsitöökojad üle maa

Mardilaat Kose Kultuurikeskuses

Jõulunäitus Kose Raamatukogus

2019. aasta oli tõine ja tegevusrohke käsitööaasta, korraldati palju üritusi, käsitöökoolitusi, õpitubasid, näitusi, mentorkoolitusi, tehti mitu huvitavat väljasõitu.

Heameelt teeb see, et eri valdkondade käsitööd ja ka noori käsitööhuvilisi tuleb igal aastal juurde. Aasta ringi korraldab selts nii täiskasvanutele kui ka lastele erinevaid kunsti- ja käsitööhuviringe.

2020. aasta tegevusplaan

2020. aastal on seoses pitsiaastaga ettevalmistamisel mitu projekti.

Pitsiaasta olulisemad tegevused: konverentsi, õpitubade, konkursi ja näituste korraldamine, kohalike käsitöömeistrite andmebaasi koostamine.

Projekt käigus kuulutatakse välja konkurss „Meie pitsid“. Konkursi eesmärk on väärtustada meie käsitööd ja kohalikke mustreid, tutvustada töid laiemale avalikkusele. Peame oluliseks kaasata konkursile ka noori, kes jätkuvalt kannaks edasi põliseid eesti rahvatraditsioone. Seetõttu kutsume üles osalema ka koolinoori.

Konverents „Pitsid läbi aegade“ toimub Kose Kultuurikeskuses, lektoriteks on kohalikud käsitöömeistrid ja spetsialistid ERMist, ERKList.

Näitused üle valla: konkursi „Meie pitsid“ tööd pannakse välja näitusele Kose Kultuurikeskuses ja valla suuremates keskustes – rahvamajades ja külakeskustes, mis peaks veelgi innustama kohalikke käsitöömeistreid ja -huvilisi. Kutsume kõiki kaastööle ja leiame üles kohalikud meistrid, et neid võimalikult palju kaasata üritustele ja koolitustele.

Kogukondlik käsitöömeistrite andmebaas peaks sisaldama meistrite oskusi ja tööde kirjeldusi ning käsitöömeistrite koostööd teiste piirkondade meistritega. Kõige olulisem projekti juures on koostöö organisatsioonide, kunstnike ja käsitööliste vahel ning kogukonna kaasatus, samuti käsitööoskuste järjepidev edasiandmine põlvest põlve, erinevate põlvkondade osalemine ühisel näitusel.

Pitsiaasta kokkuvõttev näitus 29.09.2020–19.10.2020 Tallinnas rahvakunstigaleriis:

„Kose kihelkonna meistrite pitsid“.

Koostöö teiste institutsioonidega: Kose Vallavalitsus, Kose valla kultuurikomisjon, Kose Kultuurikeskus, Kose valla koolid, lasteaiad, raamatukogud, noortekeskused, külakeskused ja päevakeskused, külaseltsid; ERKL, Ida-Harju Koostöökoda, Harju Ettevõtlus- ja Arenduskeskus, Ravila Mõis, Rahvakultuuri Keskus, Harjumaa Kultuurikorraldajate Liit, Surya Keskus, Eesti Kultuurkapital.

Rahvakunsti Klubi

Reet Joonson, e-post: tiia.ehvert@epa.ee

Rahvakunsti Klubi MTÜ asutati 1989. aastal eesmärgiga õpetada nii tänapäevast kui ka etnograafilist käsitööd. Rahvakunsti Klubi Erakool Veerik on Eesti Vabariigis liige ja tegutseb alates 1. juulist 2016 täiskasvanute koolitajana majandustegevusteate nr 153299 alusel.

Rahvakunsti Klubil täitus 2019. aastal 30 tegevusaastat – sellele tähtpäevale olid pühendatud meie eelmise aasta olulisemad mõtted, tegevused ja ka pühitsemised. Põnev oli säilinud materjale – memuaare ja pildialbumeid uurida, vaadata tagasi klubi algusaastatele, kellest ja millest kõik alguse sai, kes olid klubi loomise juures ning kuidas me siiani oleme jõudnud. Esimestest aastatest tänaseni on liikmeks jäänud vaid üks inimene, kellel säilinud palju ajaloolist materjali. Kõigest sellest saime pajatada artiklites, mis ilmusid 2019. aastal Sotsiaalministeeriumi vanemaealiste poliitika ajalehes Elukaar, Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu Teatajas ning Lasnamäe Linnaosavalitsuse eesti ja venekeelses ajalehes Lasnamäe. Kuna tegutseme Lasnamäel Lindakivi Huviringide Majas, oleme saanud uudishimulikkude ja toredat tagasisidet käsitööhuvilistelt lasnamäelastelt, kes soovivad liituda meie klubiga. Juubeli tippsündmuseks kujunes 5. aprillil pidulikult avatud meie viimaste aastate käsitööesemete näitus „Arhailine tikand ja vaibad“ Lindakivi näitusesaalis: vaibad, sõbad, arhailise tikandiga kaunistatud riideesemed, suur valik portselanimaalinguga kaunistatud esemeid.

Iga-aastaseks traditsiooniks on saanud suvepuhkuse-eelne kokkusaamine mõnes huvitavas paigas, et teha kokkuvõtte lõppenud hooajast. Kui 2018. aastal käisime läbi kõik Nikolai von Glehniga seotud paigad, siis 2019. aastal nautisime suureks paisunud Mähe aedlinna võlusid. Koosviibimine septembris 2019 juhatas sisse uue hooaja, üle vaadati varem kokkupandud tegevusplaan. Oluline eesmärk oli olla edukas Mardilaadal, samuti võtta osa seal toimuvast maailma kõige suurema geomeetrilise rookrooni tegemisest. Tore ja õnnestunud ettevõtmine! Rahvakunsti Klubi 2019. aasta viimase kuu ühiseks ettevõtmiseks oli töötuba, kus valmistasime jõuluehteid käbidest ja plastmunadest. Sellele üritusele oleme kaasanud ka meie kollektiiviga lähedalt suhtlevaid lapsi, kes suure vaimustuse, entusiasmi ja fantaasiaga rikastavad valminud ehte mitmekesisust.

Punkti 30 aasta juubelile panime piduliku lõunaga esindusasutuses, kuhu kutsusime kõik oma kursuste juhendajad ja aktiivsemad inimesed, kes osalesid aasta jooksul paljudes meie korraldatud töötubades.

Kui probleemidest rääkida, siis on tunda, et huvi käsitöökursuste vastu pole enam endine. On juhtunud, et väljakuulutatud kursus tuleb tühistada osavõtjate vähesuse tõttu. Teisest küljest on kursusi, mis on populaarsed pidevalt ja täituvad kohe pärast väljakuulutamist. Sellisteks on praegu kangastelgedel kudumine ja helmestega kaunistatud liblikaprossi või muu ehte valmistamine. Lähtudes eelnevast oleme välja kuulutanud kangastelgede kursuse 2020. aasta veebruari algusesse ja helmestikandi kursuse veebruari lõppu. Täpsem info kursuste kohta on meie kodulehel www.rahvakunstiklubi.ee.

Soovime kõigile jätkuvat tegutsemislusti ja edu oma ettevõtmistes!

Harjumaa Muuseum

Gea Mossin, e-post: gea.mossin@hmk.ee

Linnuse 9, Keila

2019. aasta tegevusaruanne

Rahvarõiva nõuandelaupäevad toimusid regulaarselt aasta jooksul (kokku 6 korda), teemadeks olid aksessuaarid, Pakri niplispitsid, vöömuustrite lugemine, sõbad-suurrätid-ülevisked, „Tantsupeo kiirabi“, rahvarõivaste hooldus.

Tähtsaim sündmus oli sügisel muuseumi juures rahvapärimumsklassi avamine, mis võimaldas alustada mitmeaastase rahvarõivakomplekti valmistamise kursusega. Lisaks toimuvad klassis tikkimiskursus ja kangakudumise kursus.

Peamised koostööpartnerid: Harjumaa Rahvarõiva Nõuandekoda, Silja Nõu, Maret Lehis, Maria-Lembe Sihvre jt.

2020. aasta tegevusplaan

Plaan on jätkata senist tegevust nõuandekojaga ja rahvapärimumsklassile tegusam elu sisse puhuda. Jätkata toimuvate kursustega ja lisaks alustada uutega, näiteks kirivöö, niplipits, kangakudumise teooria jpm.

Tuhala Ajaloo- ja Kunstikamber

Margit Miller, tel: +372 5330 0849, e-post: ajalookamber@tuhala.ee

2019. aasta tegevusaruanne

3. puukäsitöökonkursi „Pitsu“ tööde hindamine, konkursitööde autorite autasustamine, konkursitööde näitused (RMK, Ravila mõis, Haapsalu KHK, Hiiumaa Ametikool). Kodalukkude näitus ERMis „LuKKsus“.

4. puukäsitöökonkursi „Ummik“ väljakuulutamine ja konkursi ettevalmistavate töötubade läbiviimine (ummiknõude valmistamise töötoad).

Meie peamised koostööpartnerid möödunud aastal olid RMK, Maaleht, ERKL, Rahvakultuuri Keskus, Ravila mõis ja Kose raamatukogu.

Meie tegevusi kajastati trükiajakirjanduses aasta jooksul 18 korda (Tehnikamaailm, Maaleht, Pööning, KesKus, Postimees ja mitu kohalikku lehte).

TVs leidsime kajastust „Prillitoosi“ ja „Nurgakivi“ saates.

2020. aasta tegevusplaan

3. puukäsitöökonkursi võidutööde üleandmine Hiiumaa muuseumile (veebruar).

4. puukäsitöökonkursi „Ummik“ žürii kogunemine (veebruar), võidutööde auhindamine (märts-aprill) ja konkursitööde näitused (aprill – aasta lõpuni).

Erinevad puukäsitöökoolitused ja -õpitoad aasta jooksul.

Kodalukkude näituse liigutame ERMist Läänemaa muuseumi ja Vabaõhumuuseumi.

Läbirääkimised käivad praegu eelkõige museaalide teisaldamise tingimuste üle.

Puitmaja päeval Hiiumaal teeme augustis nädala jooksul kodalukkude valmistamise koolituspäevi.

Sügisest on plaanis käivitada käsitööring rahvarõivaste valmistamiseks.

Lahemaa Pärimuskoda

Liis Burk, tel: +372 5595 9817, e-post: parimuskoda@parimuskoda.ee

Uuri küla, Kuusalu vald, Harjumaa, www.parimuskoda.ee

Lahemaa Pärimuskoda on juriidiliselt asutatud 2018. aasta alguses, kuid realselt toimunud Kuusalu vallas Uuri külas pikemalt. Lahemaa Pärimuskoda hoiab, viljeleb, edendab ja annab edasi meile omast kultuuripärandit läbi hoiakute, koolituste, sündmuste ja eluviiside.

2019. aasta tegevusaruanne

2019. aasta alguses hakkasime koos Kolga Muuseumi ja MTÜ Estlanderiga välja andma tunnustust, mis kannab nime Pärimuspulk ja on suunatud piirkonnas pärimuskultuuri, rahvakunsti ja ajalooteadmisi edasiviiva tegevuse toetamisele. Tunnustus antakse isikule. Kuna omavalitsuse tasemel teemale suuremat tähelepanu ei pöörata, on see hea viis valdkonnas tegutsevaid inimesi tunnustada ja esile tõsta.

Meie iga-aastane suursündmus Bushcraft Festival Estland toimus juuni keskel Raudsilla matkakompleksis Uuri külas. Rahvusvahelise formaadiga matka-, loodustegevuste ja pärandkäsitöö festivali väisas umbes 1000 osavõtjat nii Eestist kui ka kaugemalt. Tegevustes ja käsitöömüügis osalesid mitmed tuntud meistrid, teiste seas Meelis Kihulane, Monika Hint, Katti Muru ja Toomas Mägi, Kairi Orav jt. Kolmapäevasesse programmi mahtus palju loenguid, õpitubasid ja meistrikodasid, mis keskendusid just meile omase looduskultuuri ja pärandi hoidmisele. Soovime, et see üritus kasvaks tugevaks ja pika traditsiooniga ettevõtmiseks Eestis. Ürituse mahu kasvades aga on ees ootamas probleemid sobiva asukoha leidmisega.

Aruandeaastal tegime algust ka kogukonnas käsitöökoolituste taastamisega. Aprillis toimus ERKLi mentorkoolituste sarja raames Etsy müügiplatvormi tutvustav koolitus ning novembris sai tarkust juurde taimedega lõngade värvimise teemal. Mõlemal koolitusel olid palju osavõtjaid. Kuna soovime, et koolitusel osalemine oleks osalejatele taskukohane – et maapiirkonnas üldse rahvast kohale meelitada ja harjumust tekitada –, siis oleme sõltuvad rahastusest. Samuti on raskusi inimesteni jõudmisega – kuulutusi ei loeta, infomeile tuleb palju ja oluline info läheb kaotsi. Suur rõhk on teabe levitamisel sotsiaalmeedia kaudu, kuid ka seal on keeruline kõigi kogukonna käsitööhuvilisteni jõuda.

Sel aastal tegime sissekande ka vaimse kultuuripärandi nimistusse, et kajastada eesti pärimuspulma olemust ja elujõudu. Andsime välja väikestrukise „Eesti pulm“, mis kirjeldab

kompaktselt ja illustratiivselt, kuidas eesti pulm on üles ehitatud, ning pakub nõuandeid, kuidas seda tänapäeval korraldada. Ikka eesmärgiga, et pärimuslikke pulmi rohkem toimuks. Olime oktoobris esindatud Hiina rahvusvahelisel vaimse kultuuripärandi festivalil Chengdu linnas koos rahvusliku puutöö meistri Meelis Kihulasega. Liis Burk ja Meelis Kihulane esitlesid läbi näituse, töötubade ja esitluse meie traditsioonilisi materjale – vill ja puit. Näitusel olid väljas esemed ja Meelis voolis kohapeal puiduesemeid ning Liis tegi nõeltehnikas esemeid. Meid võeti uhkelt vastu ja huvi oli ootamatult suur. 6päevase festivali jooksul oli meie näituse- ja esitlusala kogu aeg tihedalt rahvast täis, saime palju kontakte ja edasisi koostööpakkumisi.

Teeme koostööd MTÜga Estlander, Kolga Muuseumiga, Kuusalu Vallavalitsusega, Kuusalu Ettevõtete Liiduga ning teiste kohalike ettevõtjate ja kultuuritegijatega, samuti Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu, Eesti Folkloorinõukogu ja Rahvakultuuri Keskusega.

2020. aasta tegevusplaan

Jätkame suurüritustega Ekströmi marss Kolga mõisas ja Bushcraft Festival Estland. Viimase kvaliteeti oleme lühikese ajaga suutnud juba tõestada ning meie esindus ja laagri väljapanek koos tegevustega on kutsunud peakülaliseks mais Inglismaal toimuvale Bushcraft Show rahvusvahelisele suurüritusele tutvustama Eesti kultuuripärandit, loodustegevusi ja rahvamuusikat.

Jätkame ka käsitöökoolituste korraldamist kogukonnas ja aitame kaasa pärimuskultuuri valdkonna arengule ja valdkonna kooskämisharjumuste taastamisele. Eraldi teemana soovime rohkem edendada pärimuspulmade korraldamist ning levitada selleteemalist teavet.

HIUMAA

Käsitööühendused

MTÜ Hiiumaa Käsitööselts
MTÜ Ajaloolised Võtted
Hiiumaa Vigursaagijate Selts

Käina Lapitööring
MTÜ Baabad
MTÜ Jääk ja Praak

Käsitööettevõtjad

OÜ Hiiu Vill
OÜ Tuulepesa
OÜ Pitsu
OÜ Koosloome
OÜ Tahe
OÜ Heliivika
OÜ Ainult Ilusad Asjad
OÜ Qdum
Galder OÜ
OÜ Salujussi Talu

Kristi Tarbekeraamika OÜ
OÜ Mo ja So
Triibuvineer
MoeMuusa
Umeboshi OÜ
OÜ Hiiu Meistrite Koda
Desigri OÜ
Neilika OÜ
FIE Virge Valk Sussipesa

Käsitöökauplused

Tuulepesa pood Kärđlas
Pitsu käsitööpood Kärđlas
Hiiu Vill Vaemlas
Hiiumaa Muuseumi müügiletid Kärđlas
müügiletid Kassari ja Mihkli muuseumis
Hiiumaa Turismiinfokeskus Kärđlas
Heltermaa Käsitöömaja
Käsitööpood Käina Konsumis
Hiiumaa Käsitööseltsi pood Meistrite
Majas Kärđlas
Baabade kohvik-pood Kärđlas

Käsitööpood Kärđla turuplatsil
Kõpu tuletorn
Orjaku sadama infopunkt
Kassari puhkekeskuse käsitööpood
Tahkuna tuletorn
Klaasikoda Suuremõisas
Kristi keraamika töökoda-galerii
Nelja Nurga Galerii
Üll kudumisstuudio
Lossi Butiik Suuremõisa lossis

Infopunktid

Turismiinfopunkt Kärđla Pritsumajas

Orjaku sadama infopunkt (avatud suvel)

Hiiumaa Käsitööselt

Nele Eller, tel: +372 516 6553, e-post: nele.eller@gmail.com, hiukasitoo@gmail.com
Vabrikuväljak 2, Kärđla, Hiiumaa, 92411, www.hiukasitoo.ee

2019. aasta tegevusaruanne

Igal aastal alustame aktiivset hooaega talgutega ja käsitöömoesõuga „Hiiu moodi“. Maist augusti lõpuni on Meistrite Majas avatud pood. Kuna maja on renoveerimisel, siis aasta ringi seda veel kasutada ei saa. 2019. aastal sõlmisime SAGA Hiiumaa Muuseumid ühiste kavatsuste kokkuleppe „Hiiumaa vaimse pärandi edasikandmine käsitöös ja muudes toodetes“. Suvel osalesime suvisel käsitöönäitusel „Mere keskel – saarte käsitöö“ Eckerö posti- ja tollimajas Ahvenamaal. Meistrite Majas toimus kaks näitust „Vanaemade käsitöö näitus“ ja „Padjanäitus“. Juuli teisel laupäeval toimus suur käsitöö- ja omatoodangu laat Kärđlas Vabrikuväljakul. Seekord tegi Kadi Kiiver laadal taimedega näidisvärvimist. Kaasas oli tal palju näidiseid ja inimeste huvi oli suur. Samuti näitasid oma tööd Hiiumaa

vigursaagijad ja ka nende juurde jagus palju huvilisi. Juuli lõpus toimus ka Kila-Kola laat Kärddlas Vabrikuväljakul.

Sügisel käis meie esindaja Hiiumaa käsitööd tutvustamas Küprosel kohaliku toidu festivalil. Toimus ERKLi mentorkoolitus: Sandra Urvak õpetas käsitöötoodete pildistamist. Nagu tavaks, käisime Hiiumaa käsitööd näitamas Mardilaadal ja detsembris toimus talvine käsitöö- ja omatoodangulaat Kärddla Kultuurikeskuses.

Selts kirjutas aasta jooksul 16 projekti eri ürituste läbiviimiseks ja Meistrite Maja renoveerimiseks.

Kõige suurem probleem on, et seltsi juhtimine ja projektide kirjutamine ja läbiviimine on praegu n-ö tasuta töö. Maja renoveerimise kohustuse tõttu ei ole võimalik kellelegi palka maksta.

Meie koostööpartnerid: Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit, Hiiumaa vald, Hiiumaa Muuseum, Hiiumaa Arenduskeskus Tuuru, MTÜ Eestimaa Sepad, Kärddla Ühisgümnaasium, Hiiumaa käsitööõpetajad, Hiiumaa käsitööettevõtjad, külaseltsid jne.

2020. aasta tegevusplaan

Jätkame traditsioonilisi üritusi: moe-*show* „Hiiu moodi“, suvine käsitöö- ja omatoodangu laat, Kila-Kola laat, talvine käsitöö- ja omatoodangu laat.

Mais avame taas suveks oma käsitööpoe Meistrite Majas, kus sel suvel on plaanis ka kaks näitust „Meri mu meri“ ja „Pitsinäitus“.

Hiiumaa käsitööd on plaanis näitama minna Saaremaa käsitööpäevadele, Ahvenamaale ja Mardilaadale Tallinnas.

IDA-VIRUMAA JA NARVA

Käsitööühendused

Narva Klubi Käsitöö

Narva Klubi Käsitöö

Olga Kublitskaja, tel: 553 1658, e-post: olga.kublitskaja@gmail.com

MTÜ Narva Klubi Käsitöö alustas tegevust 9. jaanuaril 2001. MTÜ peamised tegevused on järgmised:

Eestis elavate rahvuskultuuride käsitöö ja käsitöönduslike traditsioonide säilitamine; abi integreerimisel Eesti ühiskonda Eesti kultuuri ja rahvaloomingu tutvustamise kaudu; erinevate kultuuri- ja rahvusühingutega sidemete loomine, nende hoidmine ja tugevdamine Eesti piires ja välismaal; käsitöö ja käsitöönduse propageerimine linna, regionaalsetel, vabariiklikel ja rahvusvahelistel näitustel; ühingu liikmete aktiivse osavõtu toetamine linna sotsiaalsete ja kultuuriste arenguprogrammide korraldamisel ja realiseerimisel; käsitöö ja käsitöönduse meisterlikkuse täiustamine, aga ka uute arengusuundade otsimine.

2019. aasta tegevusaruanne

5.–6. aprillil toimus XXVIII rahvusvaheline pitsiseminar Narvas. Seminaril osalesid näituste ja meistriklasseidega pitsitegijad Eestist, Soomest ja Venemaalt. O. Kublitskaja esitles isikunäitust „Pitsilised fantaasiad“ ja tegi niplispitsi meistriklasse kõigile soovijatele. Seminaril avaaktusel näidati pitsikangast, mille olid valmistanud Narva Pitsi Kool ja Eesti Pitsi Gild. 6. aprillil toimusid O. Kublitskaja ettekanne „Pitsitegemine Narvas“ ning A. Meose „Ermitaaž – vanaema veimevakk avab pitsi saladusi“. Toimusid ka näitused ja meistriklasse – niplispits, fileepits, Iiri pits, nõelapits, Rumeenia pits, süstikpits ja muu, ning pitsinäitus konkursitöödest. Septembris olid Jõhvis XXIV vähemusrahvuste kultuurifestivali „Rahvuskultuuride loomepada“ raames pitsinäitused, -õpitoad. 2019. aasta detsembris korraldati pitsipäevad Narva Kutsehariduskeskuses. 2019. aasta 8.–10. novembril osalesid Narva Käsitöö Klubi ja Eesti Pitsi Gild pitsi meistriklasseiga Mardilaadal Tallinnas.

JÕGEVAMAA

Käsitööühendused ja -seltsid

Põltsamaa Käsitööselts
Katre Meistrikoda

Põltsamaa Käsitööselts

Anne Ütt, tel: 5561 2312, e-post: anneytt@hotmail.ee
Metsa 11, Põltsamaa 48106, www.facebook.com/PoltsamaaKasitooselts

Põltsamaa Käsitööselts asutati 1999. Seltsi eesmärk on koguda, kaitsta ja edendada meie kodukandi rahva käsitööd ja selle traditsioone. 2007. aastal saadi tegutsemiseks oma ruum Põltsamaa lossihoovi.

2019. aasta tegevusaruanne

Korraldasime näitused Põltsamaa lossihoovis asuvas seltsi värkstoas: „Eesti rahvarõivad vanadel postkaartidel. 1910–1990“, „Päevapiltnikud Põltsamaal 1890–1940“ ning osalesime ka kultuurikeskuses kangakudujate näitusel „Ajatud rütmid“. Põltsamaa Raamatukogus korraldasime salongiõhtu, kus tutvustasime fotode kaudu Põltsamaa eluolu ja inimesi 100 aastat tagasi. Rohkelt sai tehtud töötubasid ja koolitusi nii lastele kui ka täiskasvanutele, nii seltsi värkstoas kui ka koolides. Huvitavamad töötoad olid linna ajaloolisel Roosisaarel valla korraldatud Põltsamaa ruumieksperimendi „Ruumeks“ raames. Huvi on pakkunud lahtiste uste päevad, kus käsitööhuvilised on saanud ise valida tegevuse. Viimastel aastatel on töötubades hakanud käima ka huvilisi kaugemalt: Tartust, Viljandist, Võrust, Paidest, ka Pärnust. Ja see on tore! Meid on leitud tänu seltsi Facebooki lehele.

Hea koostöö on Põltsamaa Muuseumiga, Põltsamaa Gümnaasiumiga, noortekeskusega, kohaliku ajalehe toimetusega, Põltsamaa Kultuurikeskusega, ümberkaudsete külaseltsidega jt. Halb olukord on ruumide ja küttesüsteemiga, loodame, et see lähiaastatel paraneb.

2020. aasta tegevusplaan

Näitus „Põltsamaa kihelkonna kirivööd“ sai plaani võetud, kuna n-ö meie õuel, lossihoovis toimub maakonna laulu- ja tantsupidu. Oleme kogunud materjali (fotod, mustrid ja mõned vööd) rohkem kui 40 Põltsamaa kihelkonna vöö kohta ja seda tuleb nüüd ka tutvustada.

Katre Meistrikoda

Katre Arula, tel: +372 551 3147, katre.arula@gmail.com
Põltsamaa Lossihoov, Lossi 1a Põltsamaa
www.katrearula.com, www.facebook.com/KatreMeistrikoda/
www.instagram.com/katre_arula_meistrikoda

Katre Meistrikoda on võtnud suuna ettevõtlusele – et „ennast müüa“, tuleb olla aktiivne väga mitmel rindel.

Katre kuulub Eesti Moekunstnike Ühendusse. 2019. aasta sügisel toimunud metsateemalisel ühishäitusel „Metsa moodi“ Kastellaanimaja galeriis oli väljas jakk „Tagurpidi kask“. Katre ideed ja kleidid jõudsid EMÜ juhataja Anu Hindi koostatud raamatusse „Rahvuslik mood“. Raamatut esitleti ka ERKLi pärandihoidja üritusel Tallinnas Mustpeade Majas moedemonstratsioonil, kus Katrelt oli kolm kleiti.

Aasta esimesel poolel toimus isikunäitus „See pole lihtsalt üks keha“ Jõgeva Kultuurikeskuses – moefotod (Sandra Urvak, Liina Laurikainen, Katre Arula) ja kleidid mannekeenidel. Sügisel oli Mardilaadal käsitöö-öö moedemonstratsioonil kollektsioon „Sa lenda...“. Kõige

menukamad moeetendused toimusid aga suvel Põltsamaa kohvikute päeval kodukohvikus Toimekad Täpid Katre Meistrikoja ees. Kahel etendusel näidati nii uuemat loomingut kui ka vanemaid mudeleid koos saamislugudega.

Jätkub hea koostöö koolidega: aprillis kutsuti Viljandi Kultuuriakadeemiasse pidama loengut „Vaimse pärandi ja loomemajanduse seosed“; Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskooli rahvusliku tekstiili õpilased käisid taas õppereisil; Lääne-Virumaa käsitööõpetajad käisid Põltsamaal Katre Meistrikojas kahepäevasel koolitusel „Vana kampsuni uus elu“; Eesti lipu päeval toimus Katre Meistrikojas traditsiooniline Eesti lipu õmblemise töötuba Põltsamaa piirkonna 5. klasside õpilastele; juulis-augustis oli VIA University (Taani) disainieriala üliõpilane Genert Allikmaa praktikal, millest sai alguse uus tootesari PIXEL DOG BAG. Mais sai avatud veebipood ETSY keskkonnas - www.etsy.com/shops/KatreArulaDesign.

2020–2021 toimub Puurmanis ja Vaiatus lapitöökoolitus. Jätkub koostöö koolidega. Plaanis on uue kollektsiooni loomine ja pidev enesearendamine veebiturunduse alal.

JÄRVAMAA

Käsitööühendused

Kesk-Eesti Käsitööselts

Käsitööettevõtjad

Imbi karu

Tea Vessmann

Käsitöökauplused

Türi Käsitöötuba-kauplus

Kesk-Eesti Käsitööselts

Imbi Karu, tel: +372 5695 6639, e-post: imbi.karu@mail.ee

2019. aasta tegevusaruanne

Meie seltsi tegevuse põhialus on vanade käsitöötraditsioonide alleshoidmine ja nende kasutamine tänapäevases käsitöös. Erilist tähelepanu pöörame käsitöö kvaliteedile ja materjalide kasutamisele. Samal ajal oleme kursis ka tänapäevaste tehnikatega. Selleks korraldasime 2019. aastal õppepäevi, kus tegelesime etnograafiliste kudumite ja tänapäevaste küünalde kaunistamisega.

Korraldasime näitusi ja osalesime käsitööpäevadel.

Kõige meeldejäävamaks sündmuseks võib lugeda õppereisi Haapsalu pitsipäevale.

Uuendamist ja mõtestamist vajab Järvamaa käsitööpäev, mis rändab ringi. 2020. aasta alguses toimubki selles küsimuses arutelu.

Meie koostööpartnerid on Türi Aianduse ja Mesinduse Selts, Saara Kirjastus, Alpaka Wile farm, C. R. Jakobsoni Vabaõhumuuseum ja Järvamaa Muuseum.

2020. aasta tegevusplaan

Keskendume pitsiaastale, selleks alustame veebruaris loenguga Järvamaa Muuseumis olevatest pitsidest. Kasutame seda teavet pitside valmistamiseks. Plaanime korraldada Türil suure pitsi näituse. Osaleme kindlasti ka erinevatel käsitööpäevadel ja üritustel.

KIHNU

Käsitööühendused

Mitteformaalsed ühendused Kihnu muuseumis ja Metsamaa pärimustalus

Käsitööettevõtjad

FIE Anneli Martson

Kihnu Manufaktuur OÜ

FIE Elly Karjam

Pärnamäe talu OÜ

Kihnu Puukoi OÜ

Käsitöökauplused/infopunktid

Kihnu Muuseumi pood

Merebutiik

Lohu käsitööpood

Pärna ja Pärnamäe talu

Kihnu Pood

Rooslaiu talu

Mõnu käsitöötalu

Kihnu sadama turg

Kihnu Njaputüe Püed

Kihnu tuletorni käsitööpood

Kihnu Muuseum

Maie Aav, tel: 5818 8094, e-post: maie.aav@gmail.com

Ametlikult registreeritud ühendusi ei ole. Muuseumi korraldusel toimuvad näitused ja koolitused muuseumis, SA Kihnu Kultuuriruumi korraldusel kudumisfestival Metsamaa pärimustalus. Väikesi käsitöö õpitube korraldab enamik kodumajutuse pakkujatest.

2019. aasta tegevusaruanne

Toimusid käsitööõpitoad muuseumis, Metsamaal, majutuskohtades; II kudumisfestival Metsamaa pärimustalus.

Aasta tähtsündmus oli Kihnu Muuseumi käsitööraamatu „Kihnu mõõgavööd“ ilmumine. Koostööd tegime Kihnu käsitöömeistrite, Metsamaa pärimustalu, Kihnu kooli ja Mõnu käsitöötaluga.

Üldiselt on raske tekitada kooliõpilastes huvi Kihnu paikkondliku käsitöö vastu. Muuseumi käsitööringis osaleb liiga vähe lapsi, kooli käsitööõpetaja kaebab, et lapsed ei soovi ühtegi püsivust nõudvat tööd lõpetada.

2020. aasta tegevusplaan

Kõige suurem väljakutse on tekitada lastes huvi Kihnu käsitöö vastu. On suur oht, et varsti ei oska noored naised-tüdrukud enam Kihnu käsitöövõtteid. Kaalume, kas kool peaks Kihnu käsitööõpetuse muutma kohustuslikuks kooli õppekava osaks.

Alustame muuseumis pikka vöökoolitust, toetudes uuele vöökudumise käsiraamatule.

Innustame kodukohvikute päeval osalevaid kodusid tutvustama ja õpetama külalistele Kihnu käsitööd.

LÄÄNEMAA

Käsitööühendused

Haapsalu Käsitööselts

Haapsalu Käsitööselts

Mirje Sims, tel: 516 0445, e-post: mirje@haapsalusall.ee

2019. aasta tegevusaruanne

Käsitööselts korraldas pitsikeskuses 9 näitust eri meistritelt ja kollektiividelt, võttis vastu 50 gruppi, korraldas 8 koolitust, organiseeris 12 üritust. Tähtsaimad üritused: Haapsalu 8. pitsipäev, Valgete Daamide Öökudumine ja Stockholmi Eesti Maja etnograafiaringi Triinu vastuvõtmine ja võõrustamine kübarapäeva raames ning osalemine 23. Mardilaadal.

Koostöö on olnud Triinuga, Haapsalu linnavalitsusega, ERKLiiga, SAga Läänemaa ja kirjastusega Saara.

Haapsalu salli kudumise lühiülevaade sai ka ERKLi poolt filmile võetud ning on vaadatav internetis. Koostöös Saarakiri OÜga avaldasime raamatu Linda Elgase rätimustritest.

Aasta loeme kordaläinuks, parimad asjad sünnivad spontaanselt või eelmiste toimetamiste seemnest.

2020. aasta tegevusplaan

Planeeritud on näitusetevetus – aruande esitamise ajaks on nimekirjas kuus näitust.

Elluviimist ootab Haapsalu 9. pitsipäev koos sellele eelneva Valgete Daamide Öökudumisega.

Suurim väljakutse on peakülalise roll sүgisesel ERKLi Mardilaadal. Planeeritud on ka erinevad koolitused vastavalt seltsiliikmete soovidele ja koolitajate võimalustele.

LÄÄNE-VIRUMAA JA JÄNEDA

Käsitööühendused

MTÜ Huviselts Elujoon
Muuga Maanaiste Selts
Jäneda Külaelu Arendamise Selts
Tamsalu käsitööring
Tapa käsitööring
Kadrina käsitööring
Kadrina Maanaiste Selts
MTÜ Loometöö
Pensionäride ühendus Kõrvelill Jänedal ja
Seniorid Tapal
Jäneda keraamikaring

Tudu Käsitöötare-muuseum
Viru-Nigula käsitööring
Lehtse käsitööseltsing
Käsmu käsitööring
Moe külaselts
Lahemaa Käsitöökoda
Aegviidu maaliring
Käravete käsitööring
Ambla käsitööring
Ardu kangakudujad

Käsitööettevõtjad

Aale Käsitöö OÜ
Viru Käsitöö Salong OÜ
Lõnga Liisu OÜ
Mirelle Käsitöö OÜ
Red Pearl OÜ
Marit Käsitöö OÜ
Liliina OÜ
Heli Rahuoja
Vello Lillemets
Spets HS OÜ
AS E. Strauss

Einmans OÜ
Jaanioja Käsitöotalu
Ülle Murula FIE
Ene Inno FIE
OÜ Ogalind
Mäehansu talu
Rakvere Loovuskeskus MTÜ
Lauli Loovustudio
Linnuvoolija OÜ
Ärklitoa OÜ

Käsitöökauplused

Viru Käsitöö Salong
Marit Käsitöö
Täpiline Tuba
Joller Grupi hooajakauplus Sagadi mõisas
Jäneda Käsitöökeskuse hooajakauplus
Marika töötuba-pood Tapal
Käsitöö müügikoht Tapa bussijaamas
Lõnga Liisu käsitöökauplus-töötuba Pajustis

Renate Kunstisalong
Mirelle Käsitöö kauplus Vaala keskuses
Haljalas Einman's käsitöö
Rakvere linnuse hooajaline käsitööpood
Rakvere Loovuskeskus
Võsu Kunstikuur, hooajaline
RMK pood Sagadi loodusmuuseumis
Kadrina Maanaiste Seltsi käsitööpood

Infopunktid

Viru Käsitöö Salong Rakveres
Jäneda Käsitöökeskus

Virumaa Kunsti ja Käsitöö Selts MTÜ

Kersti Loite, tel: 514 3795, e-post: kerstiloite@hotmail.com
Pikk 16, Rakvere 44307

Selts asutati 1999. aastal. Tegutsemisaastate jooksul oleme algatanud mitmeid käsitööliikumisi, osalenud ERKLi töös, korraldanud näitusi, konkursse, koolitusi jpm.

2019. aasta tegevusaruanne

2019. aastal täitus 20 aastat Virumaa Kunsti ja Käsitöö Selts MTÜ ametlikku tegutsemist. Juubelit tähistasime näitusega „Prügikastist päästetud“ 10.–30. septembril Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigaleriis Tallinnas.

Kõige suurem ettevõtmine 2019. aastal oli kaheaastase rahvarõivaste valmistamise koolituse algatamine Rakveres, mis kestab 2021. aasta suveni. Rahvariiteta oli seotud ka austav võimalus viia läbi töötuba ja tutvustada rahvarõivaid Eesti saatkonna korraldatud Eesti Vabariigi aastapäeväüritustel Peterburi etnograafiamuuseumis.

Koostöös Virumaa Instituudiga sai korraldatud Lääne- ja Ida-Virumaa koolinoorte ühine käsitöönäitus – novembris Jõhvis ja detsembris Rakveres.

ERKLi toel saime mentorkoolitusel targemaks ettevõtluse alal. Maire Forsel tutvustas ettevõtluskonto kasutamise võimalusi ning rääkis ka intellektuaalse omandi kaitsmisest.

2020. aasta tegevusplaan

Põhitähelepanu 2020. aastal on rahvarõivaste valmistamise koolituse edukal läbiviimisel. Jätkuvad traditsioonilised tegevused ning plaanime osa võtta ERKLi korraldatavatest ettevõtmistest. Kuna eelmisel aastal ei õnnestunud rahvusvahelist käsitöömessi külastada, on teema jätkuvalt päevakorras ja püüame uuesti.

MTÜ Loometöö

Luule Nurga, tel: 528 7107, e-post: luulekodu@gmail.com
Jäneda, 73602, Tapa vald, Lääne-Virumaa, <https://rahvariided.eu>

MTÜ Loometöö on moodustatud 30. märtsil 2006. Rahvusliku käsitöö koolituse on Jänedal toimunud alates 2003. aastast koostöös Rahvakultuuri Keskusega. Eesmärk on kaitsta rahvuslikku käsitööd ja autentseid rahvariideid.

2019. aasta tegevusaruanne

Jätkus rahvariite valmistamise ja niplispitsi õpetamine. Rahvariite valmistamise VIII lend alustas 2018. aasta sügisel ja lõpetab 2020. aastal. 12 inimesel valmivad: Juuru naise ja neiu kostüüm; Lihula neiu kostüüm; Jüri mehe kostüüm pikk-kuuega; Viru-Jaagupi naise kostüüm; Pühalepa naise kostüüm; Ambla kostüümid kahele noormehele; Kuusalu mehe ja naise kostüümi osad; Järva-Madise linnamoelisele kostüümile pluus ja Ambla jakk. 2019. aasta jooksul kulus rahvariite valmistamise õpetamisele 208 tundi.

Kursuse komplekteerimisel ja toimimisel on selgunud, et ei osata hinnata õppeprotsessi töömahtu ja ajakulu. Oleme oma nii oskuste põhjal kui ka meie professionaalsete õpetajate abil 2003. aastast alates nõustanud kollektiive ja üksikhuvilisi. 31. oktoobrist 2019 oleme ametlikult vormistatud Jäneda rahvarõiva nõukojaks.

Kutsetunnistuse omanikel on nõuandev hääleõigus. Olime rahvale kättesaadavad Jäneda suurürituste ajal Musta Täku Talli lakapeal ja mujal üritustel või kokkuleppeliselt.

Jänedal tegutseb ka niplispitsi klubi. Klubi liikmeid on 23. Koos käib 10 inimese ringis. Käiakse koos kord kuus ühel päeval. Osavõtjate hulgas on inimesi, kes teevad ka rahvariide kostüümi ja niplispits on selle osa. Oleme aastast koos käinud 72 tundi. Jätkame ettevalmistusi OIDFA kongressi raames näituse korraldamiseks Jänedal.

Meie iga-aastane traditsiooniline näitus Jäneda Raamatukogus maist augusti lõpuni oli Tiia Kontuse isikunäitus rahvariitetest ja käsitööst.

2020. aasta tegevusplaan

Senine tegevus jätkub ka 2020. aastal. Eriline rõhk jääb niplispitsile. Jooksvalt plaanid täienevad.

MUHU

Käsitööühendused

Muhu käsitööselts Oad ja Eed MTÜ

Käsitöökauplused

Käsitööseltsi Oad ja Eed käsitööpood Liival

Käsitööettevõtjad

FIE Anu Kabur

FIE Asta Sepp

FIE Eveli Jürisson

FIE Janne Kommel

FIE Piret Lember

Jüri-Jaani Talustuudio

Männiku Käsitöötuba

MTÜ MUHUinSEA

OÜ Nett Tikand

FIE Velli Saabas

FIE Stive Valdmets

FIE Tiina Saar

FIE Ülle Kuusk

FIE Ivi Moon

FIE Pille Keerd

FIE Alliki Oidekivi

FIE Tiiu Tuust

Portselaniaed OÜ

Muhu Käsitööselts Oad ja Eed MTÜ

Ülle Kuusk, tel: 517 7340, e-post: yllekuus@hotmail.ee, oadeed@gmail.com

Liiva küla, Muhu vald, Saare maakond, 94701, www.oadeed.ee

Jaanuar - Kringli küpsetamise õpituba. Siiri Reimanni mentorkoolitus - Haapsalu kolmnurkne rätik - II moodul. Juhatuse koosolek - käsitööpäevade plaan

Veebruar - Saiaküpsetamise õpituba. Käsitööahinna üleandmine valla aktusel- Meeli Kramm.

Märts - Saare maakonna käsitööpäev Muhu Põhikoolis. Töötubade korraldamine: koti ja võinoa maalimine, kadakast alusel prossi valmistamine, loeng Muhu tikandi ajaloost, Muhu rahvarõivaste esitus mannekeenidel. Kohtumine Kagukudujatega.

Aprill - Setu (ja Muhu) pitsi päev Käsitööseltsi Oad ja Eed ruumis - Ulve Kangro Setu pitsi mentorkoolitus ja Rocca al Mare Vabaõhumuuseumi peavarahoidja Elvi Nassari loeng ning näitus Muhu pitsidest muuseumi varamus. Valmistumine müügihooajaks.

Mai - Käsitööpoe avamine. Kevadlaat. Näitus „Muhu naine oo kut lill“ Tallinnas Eesti Käsitöömaja Rahvakunstimuuseumis.

Juuni - Õpituba Taani kudujatele. Militaarpäev Muhus - käsitöömüük.

Juuli - Koolitus jaapanlastele, Muhu tikand, maalimine tekstiilile ja puidule, kudumine.

Maasika tikkimise õpituba. Kohvikute päev.

August - Pärandkultuuri päev Muhu muuseumis, rahvuslike paelte punumise õpituba. Seltsi reis Lähti ja Leetu (3 päeva).

September - Sügislaat-kohvik. Pood avatud mihkkipäevani.

Oktoober - Käsitöökojad üle maa, nõobikee tegemine.

November - XXIII Mardilaat 2019 Tallinnas Saku Suurhallis. Õpituba maakonna huvijuhtidele - maalimine puidule ja tekstiilile. Ida-Virumaa käsitööõppijate vastuvõtt, õpitoad.

Detsember - Seltsi jõulupidu. Jõulumüük. Heategevus Muhu hooldekodule - kingipakkide tegemine ja üleandmine.

Sel aastal olid meie tegevuspartneriteks Muhu Muuseum, Muhu Põhikool, Muhu Vallavalitsus, Muhu Hooldekodu ja Muhu Puidukoda. Vastu on võetud külalisi Eesti teistest

piirkondadest, Taanist, Jaapanist. Kuulume liikumisse Kodukant ja Muhu Turismiassotsiatsiooni. Suurt huvi on pakkunud ERKL poolt korraldatud üritused ja koolitused.

Selle aasta suurimaks ettevõtmiseks oli Muhu naise rahvariiete tegemise jätkamine projekti MUHU NAENE OO KUT LILL... III mooduli raames ja valminud esemetest näituse korraldamine Tallinnas Eesti Käsitöömaja Rahvakunstigaleriis. Korraldasime Saare maakonna käsitööpäevad Muhus ning 14 erinevat töötuba ja koolitust. Kirjutasime 3 projekti, kõik said rahastuse. Oktoobris jätkasime projekti raames Muhu naise seeliku aia ning Muhu pättide tikkimisega. Koostöö valla asutustega on kujunenud traditsiooniks, samuti iga-aastane seltsi käsitööauhinna väljaandmine parimate käsitööliste tunnustamiseks. Viis kuud aastas oli avatud seltsi käsitööpood Liival. ERKL-i abiga toimus 2 mentorkoolitust. Palju oli väljapoole suunatud tegevust. Aastaga võib rahule jääda.

2020. aasta tegevusplaan

Jaan-detsember - iganädalased õpitoad, rahvariiete valmistamise projekti III etapp - Muhu naise seeliku kanga kudumine, seeliku aia tikkimine, seeliku õmblemine. ERKL-i poolt välja pakutud mentorkoolituste läbiviimine. Väliskoolitajate tellimine kursuste ja õpitubade korraldamiseks

Veebruar - seltsi käsitööauhinna väljaandmine EV aastapäevaks

Aprill - valmistumine müügiperioodiks, kevadlaad

Mai-september - seltsi käsitööpoes müügi korraldamine

Juuni - projekti raames talvistes käsitöö tubades valminud Muhu naise rahvariiete näituse korraldamine Muhu päevade ajal

August - seltsiliste reis

September-detsember - mihkripäevalaad; iganädalased õpitoad; rahvariiete valmistamise projekti I Vetapp- Muhu naise rahvariidekomplekti esemete valmistamine- pluus, pruudupõll, pruuditanu

November - mardilaadal osalemine

Detsember - kingituste valmistamine Muhu Hooldekodu elanikele; käsitöönäitus- jõulumüük; seltsi jõulupidu

PÕLVAMAA

Käsitööühendused

Põlva Käsitööklubi

Põlva Käsitööklubi

Mare Põld, tel: 5391 7587, e-post: marepold@gmail.com

Põlva Käsitööklubi loodi 1993. aastal. Klubi eesmärk on hoida elavana ja anda edasi rahvuslikke käsitööoskusi. Klubisse kuuluvad käsitööhuvilised Põlva linnast ja vallast.

2019. aasta tegevusaruanne

Alustasime oma tegevust taimetrüki õpitoaga. Selleks on vaja palju erinevaid puulehti ja tekstiilivärve. Valmisid huvitavad tööd – linikud ja kotid.

Külastasime ERMis ERKLi 90. sünnipäevale pühendatud muuseumipäeva. Kuulasime Hurda saalis loenguid – Eesti muustrisalv, Eesti Kodutöönduse Keskseksi ja UKU esemed ERMis ning huvitavad leiud ERMis. Vaatasime näitust „Ajatus“.

Lapitöörahval oli väljakutse – „Lapiline Balti kett“. Meie klubist võttis osa kolm tegijat. Vahelduseks kudumisele ja heegeldamisele haarasime sel aastal pintsleid ja hakkasime Epp Metsaluige juhendamisel maalima. Õppisime mitut tehnikat: pilt pildis, rebimistehnika ja WC-paberiga ruumiline kujutis. Kunstniku juhendamisel saime oma maalidega hästi hakkama.

Meremäel toimus roosipäev, kus oli palju õpitubasid. Õppisime tuniisitehnikat, viltimist, kollaaži. Vaatasime lapitööde näitust ja näitust „Lapiline Balti kett“.

Himmastes avasime suure näituse „Lapivaip 100“, kus oli 100 lapivaipa 1 × 1 m. Näitus oli avatud kaks kuud ja rändas edasi Valga linna.

2020. aasta tegevusplaan

Hakkame valmistama meie kauaaegse liikme Salme Kattai mälestuseks tulpidega lapitekki tema õpetuse järgi. See on suur ja mahukas töö, mida tehakse šabloonide järgi eri värvi kangastest.

Alustame ka vöökudumise õppimist.

Soovime saada kokkulepet Võru õpetaja Merike Rebasega siidsalli värvimise õpitoa korraldamiseks. Plaanis on teha ka arhailist tikandit, samuti Võru juhendajaga.

Gobeläänpiltide tegemiseks vajame raame. Need tuleb lasta puidumeistritel teha.

Plaanime võtta osa Saaremaal toimuvast käsitööpäevadest.

Augustis sõidavad mõned liikmed koos Võru ja Vastseliina käsitöömeistritega Venemaale lapitööfestivalile.

PÄRNUMAA

Käsitööühendused

Maarja-Magdaleena Gild	Pärlikoda
MTÜ Tõstamaa Käsitöökeskus	Külaselts Iiris
Pärnu Pitsistuudio	MTÜ Lüster
Lihula Lilltikandi Selts	Paikuse Huvikool
Varbla Rahvamaja käsitööring	MTÜ Pärnu Rakenduskunsti Ühing
MTÜ Slaavi Kultuuriühing Jaroslavna	

Käsitööettevõtjad

Eddi Leet, Potitehas OÜ	Anu Randmaa, Teopaik OÜ
Raina Subi, Aniar OÜ	Kristi Tuhkru-Tamm, OÜ Etskae
Endla Murd Studio OÜ	Marvi Volmeri rahvariiete
Stella Laur, Artbeat OÜ	konsultatsioonituba
Kati Koppel, MTÜ Meie Muster	Margus Rebane
Mare Pernik, Vaibapesa OÜ	Eve Varik
Liis Luhamaa, MTÜ Loodusvärvid	FIE Signe Taremaa
Helle Tõlp, Ceramic Point OÜ	OÜ Yarila
Kadi Paasik, Paasik Design OÜ	Ahti Tedremäe, EtnoArt OÜ, Thormani
Kati ja Helje Vaas, Vaas&Vaas OÜ	sepikoda
FIE Ene Riso	Kaja Varmison, Alpakafarm OÜ
Leili Kokk, Leili Klaasikoda OÜ	Julika ja Joel Roos, MTÜ Vanad Oskused
Karin Susi, Karini Paberikoda OÜ	Vally Selberg, Rummu Talu OÜ
Jane Nikolai, Hetkese OÜ	FIE Maire Bristol
Agni Laats, Lihula Õpikoda OÜ	Ursula Mängel, Riided Selga OÜ
FIE Ilme Figol	Aita Tammekivi, Tammeli OÜ
Lõuna-Läänemaa Käsitööühing MTÜ	

Käsitöökauplused/infopunktid

Maarja-Magdaleena Gildi pood	Kräft Käsitööpood
Pärnu Käsitöö Salong	Vuhti Maja Galerii
An4 Käsitöö pood	Lihula Käsitööpood

Infopunkt

Maarja-Magdaleena Gild

Maarja-Magdaleena Gild

Tel: 5887 2790, e-post: info@maarjamagdaleenagild.ee,

Uus 5, Pärnu, www.maarjamagdaleenagild.ee, FB Maarja-Magdaleena Gild

2019. aasta tegevusaruanne

Pärnu XXII gildipäevad tõid 9.–10. augustil tänavatele kunstnikud ja käsitöölised lähemalt ja kaugemalt. Steineri aias kostitasid külastajaid kodumaise talukaubaga talunikud ja pakkusid koduküpsetatud hõrgutusi *pop-up*-kohvikud. Steineri aia laval astusid üles lauljad, pillimehed ja tantsijad.

Gildimajas alustas sügisel esmakordselt laste kunsti- ja loomering, mis kestab oktoobrist maini. Kunsti- ja loomeringi raames käivad lapsed Maalistuudios, Villakojas, Paberikojas ja Klaasikojas, kus õpitakse süvitsi tundma mitmesuguseid materjale ja nende käsitsemist. Lapsed saavad muu hulgas teha linoollõiget, nõelvilimist, *scrapbooking*'ut, klaasisulatust ja -koolutust. Juhendajad on Madli Lavin, Raina Subi, Angelika Kiper, Merit Allikas, Leili Kokk.

Gildimaja avamisest möödus 26. novembril 10 aastat. Sel puhul kutsuti külla nii koostööpartnerid, endised gildi liikmed kui ka linnarahvas. Koos külalistega loodi ühine näitusetöö 2 × 2 meetrisele lõuendile, täites selle erinevate materjalidega, mida gildi meistrid igapäevaselt majas kasutavad. Pidulõppes meeleolukalt Drink&Draw joonistamissessiooniga.

Jõulude ajal toimus seitse varjuteatri etendust „Jõulumäng“, kus räägiti jõulupühade tähistamisest rehetares elanud esivanemate moodi, lauldi regilaule jõulude ootamisest ja ehiti kuuske vana aja kombe kohaselt porgandite, õunte ja pähklikega.

Koostööpartneid on Pärnu Linnavalitsus, Pärnu Kolledž ning väljaspool gildi tegutsevad Pärnu linna kunstnikud ja käsitöölised.

Maarja-Magdaleena Gildis oli tegus aasta. Jätkusid traditsioonilised ettevõtmised, nagu iganädalased avatud töötoad ja gildipäevad ning toimus mitmeid uusi üritusi. Hästi võeti vastu laste kunsti- ja loomering, samuti olid edukad varjuteatriga jõuluüritused. Gildimajas lõpetasid kahjuks tegevuse OÜ Vaas&Vaas ja Joogakoda, ent avati kaks toredat uut koda – Maalistuudio ja Aita Tikkimistuba. Väga suur töö tehti ära seoses gildimaja tuleohutussüsteemi uuendamise ja katuseremondiga.

2020. aasta tegevusplaan

Gildi meistrite ühisnäitus – kevad 2020

Pärnu XXIII gildipäevade korraldamine – 7.–08. august

Gildimaja saali ja välistrepi remont

Madalhooajaga seotud probleemide analüüs ja lahenduste otsimine koostöös Pärnu Kolledži teenusedisaini tudengitega

Gildiliikmete rahulolu-uuringu läbiviimine

Osalemine Arenguhüppe taotlusvoorus

Steineri aia ideetalgute korraldamine

Pärnu Pitsistuudio

Birgit Pere, tel: 5076571, e-post: birgit.pere@gmail.com

Pärnu Pitsistuudio loodi 2000. aasta sügisel Eeva Taltsi poolt, esimene kokkusaamine oli 19.11.2000. aastal. Koos käime Pärnu Rahvaülikooli Nooruse majas oktoobrist maini. Tunnid toimuvad üle nädala. Hetkel on meil 9 aktiivset liiget. Põhiline suunitlus on olnud Eesti rahvuslikud pitsid, kuid alati võtame vastu ka väljakutseid ning õpime teiste riikide rahvuspitse ja tehnikaid.

2019. aasta tegevusaruanne

2019. aastal avanes Pärnu Pitsistuudio liikmetel võimalus õppida Tallinnas Slovakkia meesniplaja Matej Pisca käe all Krakovany vabakäelist niplispitsi. Kahel korral aasta jooksul olime oma pitsistuudioga esindatud Eesti kultuuripäevadel (veebruaris Peterburis ning augustis Minskis). Juulis toimus ülemaailmne pitsipäev Kohilas Tohisoo mõisas. Sinna olid kogunenud niplispitsi tegijad üle Eesti. Tore oli koos tunda, et teeme üheskoos üht erilist pitsi. Pitsistuudio tegevus ei ole enam väga aktiivne. Ühelt poolt on see seotud õpetaja Birgit Pere õpingutega TÜ Viljandi Kultuuriakadeemias, teiselt poolt ei tule peale uusi tegijaid ja kaasalööjaid. Vanemad tegijad võtavad rahulikult ja niplavad omas tempos.

2020. aasta tegevusplaan

Olulisem plaan on osaleda augustis OIDFA rahvusvahelisel kongressil Tartus.

20. tegevusaasta tähistamiseks korraldame augustis Pärnus Nooruse majas näituse.

Tõstamaa Käsitöökeskus

Anu Randmaa, tel; 5668 2283, e-post: anu@folkart.ee

2019. aasta jooksul tehti Tõstamaa Käsitöökeskuses oma liikmetele käsitöötunde mahuga 326 akadeemilist tundi. Selle jooksul jõudis nii mõndagi: omandada uusi oskusi, jätkata pooleliolevaid töid, täita tellimusi ja tegeleda tootearendusega.

Aasta esimestel kuudel õppisime tikkimist Lembe Maria Sihvre juhendamisel. Selle koolituse tulemusena valminud tekid ja padjad olid maist augustini näitusel Eesti Vabaõhumuuseumis Kolu kõrtsis. Augusti algul, vahetult enne osavalla päevi, avasime täiskasvanute tööde näituse käsitööpoe juures näitusekuuris. Näitusekuuri korrastasime vabatahtliku tegevusena talgute korras. Suve esimesel poolel oli näitusekuuris Pärnu Kunstikooli Tõstamaa Maja õpilastööde näitus.

Aasta jooksul oleme oma keskust tutvustanud paljudele Eesti sihtgruppidele ja meid külastavad ka Pärnu Lahe Partnerluskogu külalisgruppid. Viisime läbi mitu roosimise töötuba kodumaistele ja kaugemalt tulnud huvilistele. Septembris korraldasime töötoa ja käsitööelu tutvustava tuuri LINC 2019 (Leader Inspired Network Community) konverentsil osalejatele, mis on iga-aastane üle-euroopaline maaelu edandajate ja Leaderi tegevusgruppide kohtumine. Seda sündmust jäi tunnistama meie aeda istutatud õunapuu.

Juulis toimus meie iga-aastane õppe- ja inspiratsioonireis. Seekord käisime Viljandimaal, külas Anu Raul, Heimtali Muuseumis ja Moonika Hindi Koordikambris.

Oktoobrist alustas taas täiskasvanute saviring. Saviringi tegevust jagub terveks järgmiseks aastaks.

Püüame olla järjepidevad reklaami ja turunduse vallas. Meil on oma koduleht, Facebooki ja Instagrami konto. 2019. aastal panustasime palju visuaalsesse reklaami: valmis uus välireklaam, visiitkaart, flaier.

Tehes plaane 2020. aastaks, peame silmas ka kaugemat ja laiemat eesmärki. Tahame saada käsitööturismi sihtkohaks nii eestlastele kui ka käsitööhuvilistele üle maailma, et tuua Tõstamaale just siinsest paikkonnast huvitatud turiste ja anda oma panus kohaliku elu elavdamiseks käsitöö ja selle kaudu ka teistes valdkondades. Üksikud olulised koolitused on toimunud juba mitu aastat. Enamasti teeme neid koostöös teiste maade käsitööreiside korraldajatega, katusorganisatsioonide ja koostööpartneritega. Eeloleval aastal on tulemas esimesed roosimistehnika huvilised otsekontaktide kaudu.

IIDA Käsitöökool

Eeva-Liisa Kriis, tel: 5346 7366, e-post: iida@iida.ee

2019. aasta oli IIDA Käsitöökooli kümnes tegevusaasta.

Igal suvel korraldame käsitöökursusi ja püüame tuua juurde ka uusi teemasid.

Kuna asume teist aastat uues asukohas, Vändra Kirikumõisas, siis igal kevadel koristame ja remondime mõne osa majast. Vändra Kirikumõisas alustas Johann Voldemar Jannsen oma karjääri ja see on Lydia Koidula koduõu.

2019. kevadel tegime IIDA Käsitöökooli teise korruse remondi ööbimiskohtade jaoks. Töö sai tehtud koostöös vabatahtlikega. Kevadel toimunud näitus "Frames" ja "Shadow and Light" tõi IIDA Kangakudumise Muuseumisse publikut ka väljastpoolt Eestit. 2019. kevadel ja suvel osalesime esmakordselt Muuseumiööl ja Avatud Talude Päeval. Need sündmused tõi kohalikke muuseumi ja käsitöökooliga tutvuma.

Meil sai ka renoveeritud Rootsist toodud žakard kangastelg. Siin olid suureks abiks Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskooli, Haapsalu Kutsehariduskeskuse praktikandid ja vabatahtlikud.

2019. aasta Kangakudumise infopäeva korraldamine oli IIDA Käsitöökooli ülesanne. Üle saja inimese külastas Vändrat, et tutvuda IIDA Käsitöökooli ja Kangakudumise Muuseumiga, kohaliku kangakudumise töötoaga ja nende väga ilusa näitusega. Ürituse korraldamises olidki abiks kohalikud Vändra kangakudujad.

Raskuspunktiks on meie tegevusele alati piisava rahastuse leidmine maja renoveerimiseks.

Raskemaks teeb olukorra Muinsuskaitse eritingimuste olemasolu. Maja on suur, kahekorruseline ja juba esimene korrus on 400 m².

2020. aastal asume majja ka ise elama ja sellega lisanduvad kohe ka küttelahenduse leidmise küsimused.

RAPLAMAA

Käsitööühendused

Seltsing Vaiba-Liine
Kabala kirjanduse ja käsitööseltsing
MTÜ Wäega Wärk
MTÜ Kovanäpsel

MTÜ Teenuse Naiste Ühendus
Raplamaa Perenaiste Selts „Pauliine“ MTÜ
Rapla Käsitöö- ja Kunstiselts

Käsitööettevõtjad

Alvar Heiste Sepikoda OÜ
Puraviku Tuuleveski OÜ
Honor KK OÜ
Klaasistudio OÜ
Hansaklaas OÜ
FIE Ivi Sark

Puupank OÜ
Mari-Liis Makus Glass Design
FIE Hele-Mai Truuts
FIE Andres Angermaa
TaevaniMaani Meistrikoda

Käsitöökauplused/infopunktid

Käsitööpood SÜSTIK Raplas
„Väärt Raplamaa toode” kauplus Raplas

Käsitööpood „Näpsel” Kohilas

Käsitööseltsing Süstik ning Rapla Käsitöö- ja Kunstiselts

Ivi Sark, tel: 512 8931, ivi.sark@gmail.com
Metsamajandi tee 8-6, 79517 Raplamaa, Rapla vald

2019. aasta tegevusaruanne

Raplamaal toimus meenekonkurss, mis õnnestus hästi. Paremaid tunnustas ka Kulka. Raplamaa OVL juurde moodustati nõuandev kultuurinõukoda, mille liikmeteks on kõigi rahvakultuuri valdkonna esindajad, seal hulgas ka käsitöölised. Raplamaa käsitöölised on sellel aastal kooskäänud kolmel korral tutvumaks kohalike käsitöölise tegemistega. Loodi ka ühine sotsiaalmeedia grupp Raplamaa käsitöölised Iga kuu ilmus „Käsitöölane”, mis on Raplamaa Sõnumite lisaleht. Sel aastal lõppes järjekordne rahvarõiva kursus, oma töid näidati Keava suveaias. Kohilas toimus niplispitsipäev Ulvi Kalmeti eestvedamisel. Oma oskusi käidi näitamas ka Minskis Eesti kultuuripäeval juulis. Vaiba Liine kangakudujad käisid tarkust omandamas Veinika Västriku käsitöötalus. Toimusid „Käsitöökojad üle maa”. ETV saates Tööröökud rääkis oma tegemistest puidumeister Valdur Tilk. Paikkonnas toimus ka kask mentorkoolitust.

2020. aasta tegevusplaan

9. mai Rapla XVIII kevadlaat
26.-27. mai ERKL käsitööpäevad Saaremaal
29. august Kehtna Vana Aja Päev
17. oktoober Raplamaa I maanaistepäev „Kartul ja jõhvikas” Märjamaal
17. oktoober X Käsitöökojad Üle Maa
19. detsember Rapla XIX jõululaat

Käsitööühendused

MTÜ Ruhnu KultuuriAit

Käsitööettevõtjad

Küllli Uustal

Käsitöökauplused

Suve töötab MTÜ poolt hallatavas Käsitööaidas keraamikaateljee ja müüakse meeneid. Muuseumi kõrval peab Külli Uustal oma käsitöö ja meenete kioskit.

Ruhnu Kultuuriait

Triinu Lamp, e-post: kultuuriait@ruhnu.ee

2019. aasta tegevusaruanne

MTÜ tegutses põhiliselt suvel, muul ajal toimub tegevuste ettevalmistamine, projektide kirjutamine, ideede kogumine jms.

Juunis koostöös Eesti Maalikunstnike Liiduga ette võetud kunstiprojekti „Ruhnu nägu“ käigus valminud kunstitöödest jäi Korsi talu õuele näitus terveks suveks. MTÜ vanas päästekuuris toimus traditsioonilise Ruhnu viulilaagri lõpukontsert, Uno Roosvaldi ja Kalli Kalde maalinäitus, Laurensiuse ühe maali näitus ning RuhnuRahu festivali raames kohtumine nimetatud kunstnikuga ning dokumentaalfilmi „Naine pildil“ vaatamine. Lisaks toimus mitu kontserti. Juulis toimus MTÜ eestvedamisel kohalik rahvarõiva tuulutamise õhtu. Elfriede Nikolai külastas saart oma tantsuansambliga, korraldasime Ruhnu tantsude õhtu ning näitasime ja tutvustasime kohalikke rahvarõivaid oma kogust. Üritus salvestati digitaalselt. Augusti alguses toimus traditsiooniline RuhnuSavi keraamikaõpituba, mida juhendasid keraamikud Asuurkeraamikast ja EKAst. Jätkame katsetamist Ruhnu kohaliku saviga, selleks tarbeks sai sadama süvendamise käigus kogutud hunnik punast ja sinist savi.

Augusti lõpus toimus MTÜ Ruhnu Kultuuriait eestvedamisel pastelde valmistamise õpituba. Õpituba juhendas Katrin Koch-Maasing ning selles osales kümme kohalikku huvilist, kes kõik endale isetehtud pastlapaarid valmis said. Üks traditsiooniline oskus sai saarel ellu äratatud ning loodetavasti kujuneb pastelde kandmisest tore komme. Õpituba toetas Rahvakultuuri Keskus saarte programmist.

Sügisel osalesime Viljandi Pärimusmuusika Aida lõikuspeol, toetades Karoliina Kreintaali, Sänni Noormetsa ja Lee Tauli Ruhnu muusikaga CD-plaadi „Ruhnu saarel mitu otsa“ väljaandmist ja levitamist.

Koostööd tegime Ruhnu vallaga (vallavalitsus, kool, rahvamaja), Eesti Kunstiakadeemiaga, Fahle galeriiga, RuhnuRahu festivali korraldajaga. MTÜ tegevust toetasid osaliselt Ruhnu vald, Eesti Kultuurkapital ja Rahvakultuuri Keskus.

2020. aasta tegevusplaan

Jätkame keraamikaateljee ja käsitöökaupluse tegevust. Soovijatele korraldame käsitöö õpitubasid ja Ruhnu rahvarõiva tutvustusi, laenutame välja originaalesemeid fotosessioonideks. Kogume, talletame ja süstematiseerime pärandit. Väärtustame kohalikku kultuuripärandit, hoiame, taaselustame ja tutvustame traditsioonilisi käsitöövõtteid.

Jätkame näituste korraldamist, toetame Ruhnu viulilaagri läbiviimist, jätkame keraamikauurituste sarja RuhnuSavi. Vähemalt kord suve jooksul korraldame kohalikku rahvarõiva tuulutamist.

SAAREMAA

Käsitööühendused

Angla Tuulikumägi MTÜ
Kuressaare Pensionäride Ühendus
Lapitööhuviliste Ühendus Lapimoorid
Mustjala Kodukultuuri Selts Koit
Randvere Tööõppekeskus MTÜ

Saare Maakonna Invaühing
Saaremaa Kunstistuudio MTÜ
Saaremaa Pimedate Ühingu korvikoda
Sandla käsitööseltsing
Tiiu Tanu MTÜ

Käsitööettevõtjad

Good Kaarma OÜ
Kohala lapitekid
Kirisilm OÜ
Liimeister OÜ
Maret Suik
Marika Samlik
Nett Tikand OÜ
Paul Tohv FIE
Pilvelambad OÜ
Riine Sooäär FIE
Ruut&Triip OÜ
Saare Rätsep OÜ
Saare Vilt OÜ

Saaretikand OÜ
Sakadak OÜ
Saaremaa Sepad OÜ
Sarapiku vilt OÜ
Taivo Parbus
Tiiu Kaju Nahatööd OÜ
Trentom OÜ
Tuuleluud OÜ
Valjala Sepikoda OÜ
Viivi Saar
Õmblustuudio e-Mair OÜ
Ülle Sepp
Niidihaldjas OÜ

Käsitöökauplused/infopunktid

Talupood
Tuuleluud

Liisbet
Saaremaa rahvarõivanõuandekoda

Saaremaa käsitööselts KadakMari MTÜ

Mareli Rannap, tel: 522 8817, e-post: marelirannap@gmail.com

Saaremaa käsitööselts KadakMari MTÜ tegutseb aastast 2008. MTÜ-l on 23 aktiivset liiget üle Saaremaa. Sotsiaalmeedia kanalite kaudu ja meie liikmete tehtud koolituste abil saab meie tegevusest aga osa tuhandeid Saaremaa ja Mandri-Eesti inimesi. MTÜ tugevus on liikmete ühised huvid ja tekkinud sünergia, millega on lihtne koos edasi areneda. KadakMari MTÜ on ERKLi liige, kes väärtustab, hoiab ja arendab paikkondlikke eripärasid, arvestades rahvuslikke käsitöötraditsioone kui kultuurinähtust ja elatusallikat. KadakMari MTÜ eesmärk on pärandkultuuri uurimine ja selle elujõulisena hoidmine Saaremaal. MTÜ eestvedamisel algatati Saare maakonna käsitööpäev, mis toimub igal kevadel ühes Saare maakonna vallas ja millest tänaseks on saanud kaunis ja tugev traditsioon.

2019. aasta tegevusaruanne

Saaremaa käsitööpäev toimus 2019. aasta kevadel Muhus. Osaleda sai erilistes õpitubades. Kevadel kohtusime meeleolukal õhtusöögil Muhu ja Seto käsitöölised Muhus Tihuse turismitalus. Panime välja näituse oma käsitöödest ning saime üksteisele paikkondlikke käsitöötraditsioone tutvustada. Ei puudunud ka laul, tants, enesetutvustused ja trall Muhu moodi.

Kestis rahvarõivaste valmistamise koolituse teine õppeaasta. Komplektid valmivad ja eriti tublidelt ootame mitut komplekti.

Saaremaa rahvarõiva nõuandekojas toimusid teabepäevad, valmistati helmeskeesid ja võeti vastu väliskülalisi. Nõuandekoda peame koostöös Saaremaa muuseumiga, kes rahastab mandrilt kutsutud lektorite kulusid.

2020. aasta tegevusplaan

29.–30. mai 2020 toimuvad üle-eestilised käsitööpäevad Saaremaal. Esimesel päeval ootavad huvilisi põnevad loengud Kuressaares ametikooli saalis. Õhtul saame omavahel tutvuda meeleolukal õhtusöögil ja teisel päeval ootavad Saaremaa käsitöölised kõiki oma ateljeesid külastama.

Rahvarõivaste valmistamise kaheaastane koolitus lõpeb 13. juunil piduliku demonstratsiooniga.

2020. aastal püüame suurendada Saaremaa rahvarõiva nõuandekoja metoodilise materjali baasi. Selleks on plaanis valmistada erinevaid kindakirjade näidiseid, teha särkide joonised ja mõõtudega lõiked ning tikkida näidisteks särgitikandeid.

SETOMAA

Käsitööühendused

Seto Käsitüü Kogo MTÜ

Väraska Käsitööselts Kirävüü MTÜ

Käsitööettevõtjad

OÜ Estonian Pottery

OÜ Tõrvas

OÜ Katusõkatja

OÜ Ots Puutöökoda

OÜ UP-Project

OÜ Taarka Tarõ

OÜ Kagu Kudujad

OÜ Sujuri

OÜ Seto Rõivakoda

FIE Merlin Lõiv

FIE Silvia Valge

FIE Raivo Jänesmägi

FIE Maret Vabarna

MTÜ Rahusoo

MTÜ Ateljee-Galerii

MTÜ Ateljee-Galerii

Iti Leeväküük

MTÜ Meieselts Meroos

Sirje Rump

Jane Vabarna

Marje Linnus

Pille Kruustik

Sirje Ots

Terje Lillmaa

Sirid Pärtin

Kairi Orav

Käsitöökauplused

Setomaa muuseumid: Värskas, Saatses ja Obinitsas

Avatud ateljeed: Ateljee-Galerii Haljas Kunn, Piusa Savikoda, Väraska Käsitööselts

Kirävüü Obinitsa külakeskuse käsitööstudiod

Setomaa Turismi infopunkt Värskas

Vana Jüri seebikoja käsitööpood

Kunstizaal Obinitsas

Käsitöö infopunktid

MTÜ Seto Käsitüü Kogo tuba Obinitsa külakeskuse II korrusel

MTÜ Seto Käsitüü Kogo tegevjuhi tööruum Värskas Setomaa vallamaja I korrusel

MTÜ Väraska Käsitööselts Kirävüü töötuba Väraska kultuurikeskuse III korrusel

Seto Käsitüü Kogo

Ingrit Kala, tel: 5620 0057, e-post: ingrit@setomaa.ee, kogo@setomaa.ee
Obinitsa, 65301. Setomaa vald, Võru maakond, www.kogo.ee

Seto Käsitüü Kogo asutati 18. juulil 2006 Obinitsas. Meie põhikirjaline eesmärk on Seto traditsioonilisel käsitööl põhineva ettevõtluse arendamine Seto käsitöötraditsiooni järjepidevuse ja säilitamise kaudu. Eesmärgi saavutamiseks oleme korraldanud koolituspäevi ja -sarju, osalenud laatadel-messidel ja otsinud võimalusi käsitööettevõtluse toetamiseks.

2019. aasta tegevusaruanne

Aasta jooksul jätkus Seto rahvarõivaraamatu käsikirja ettevalmistamine. Toimus kuus teemapäeva, mille jooksul pöörati tähelepanu eri esemetele. Teemapäeval kohtusid teadlased-etnoloogid-muuseumitöötajad käsitöölise ja Seto rahvarõivahuvilistega. Teemapäevad toimusid ka Tartus ERMis ja Venemaal (Pihkvas, Radajal, Petseris, Irboskas). Jaanuaris

kohtusime meeste kaatsade teemal, veebruaris arutlesime nüüdisaegsete rahvarõivaaineliste peorõivaste ja lihtsustatud Seto rahvarõiva fenomeni üle. Märtsis vaatasime vanu fotosid ja tegime esmase valiku. Mais arutlesime üle, kuidas on rahvarõivaid kajastatud Seto rahvalaulus. Oktoobris võtsime ette reisi Venemaa muuseumidesse ja tutvusime sealsete Seto kogudega. Novembris vaatlesime eriotstarbelisi rõivaid, aksessuaare, soenguid. Ettekannetega esinesid Elvi Nassar (mitu korda), Kairi Orav, Reet Piiri, Riina Reinvelt, Ingrid Kala, Ahto Raudoja, Andreas Kalkun. Aasta jooksul leidsime artiklitele autorid ja töötas toimetuskolleegium.

Rahvarõivaraamatu kujunduskonkursile laekus viis tööd. Peapreemia anti välja Evelin Urmile (OÜ Hurmart).

Suursündmus oli XXVI Seto pitsipäevad. Need kestsid kolm nädalat, selle aja jooksul olid üles seatud konkursitööd, sai vaadata näitusi Seto Talumuuseumis ja korraldati IV pitsipäev. Tänavused Seto pitsi päevad tõestasid, et Seto värvilise pitsi valmistajaid ja pitsinautlejaid meil jagub. Konkursile „Midagi meestele“ esitas 18 meistrit kokku 21 tööd. Setomaale omaselt oli enamik töid praktilise väärtusega ja meestele sobilikud: pitsiga kaunistatud hamed, kotid, mütsid, lipsud, põll, vest, pusa jms. Sel aastal hindas konkursitöid žürii, kuhu oli kaasatud ka kaks meest.

Žürii arvates oli parim töö meeste pikk-kuue motiivi ja Seto pitsi ühendav töö – õlakott. Töö autor on Ingrid Kala. Teise koha sai Jane Vabarna ja kolmanda koha Marje Linnuse õmmeldud ja Seto pitsiga kaunistatud meeste hame.

Noorte hulgas sai esikoha Mikitamäe kooli 7. klassi õpilane Anete Talas meheliku ja korrektse pitsiga kaunistatud põlle eest. Teise koha saavutas suur õlakott, mille autoriks on Kaarina-Johanna Saarekivi Väraska Gümnaasiumi 9. klassist. Kolmanda koha vääriliseks tunnustati Väraska Gümnaasiumi 7. klassi õpilase Maribell Ainiku kivilipsu.

Lisaks jagati välja erinevaid preemiaid. Ideepreemia taaskasutuse ja Seto pitsi ühendamise eest anti Kaarina-Johanna Saarekivile vanadest teksadest valminud ja pitsiga kaunistatud koti eest. Ideepreemia lastepärase töö eest sai Anete Vabarna. Tema valmistatud pisikese poisi pusa hinnati eriliselt, sest oluline on laste kaudu pitsi propageerida. Korrektne ja meeste pilke haarav naisekleiti meenutav pudelikate tõi ideepreemia Maret Vabarnale, samuti kuulub Maretile õpetajapreemia seitsme õpilastöö juhendamise eest. Seto Käsitüü Kogo eripreemia anti sel korral esmakordselt pitsipäevade ajaloos konkursil osalenud meesterahvale. Šveitslane Gion Schnyder on heegeldanud varemgi, kuid konkursil osaleda otsustas Eestis peamiselt spordimehena tuntud mees just teema „Midagi meestele“ tõttu. Ulve Kangro pitsiraamatust leitud muster sai omanäolise lahenduse kivilipsuna.

Pitsipäevade ajal toimus rida erinevaid pitsiga seotud tegevusi ja toimetamisi: ava- ja lõpuüritus ning väljasõit Tartusse ERMi. 3. mail aset leidnud pitsipäeval kuulati Ahto Raudoja loengut puidupitsist Seto taluarhitektuuris ning seejärel oli Heini Siiliku ja Evar Riitsaare juhendamisel võimalik tegeleda pitsiliste puidust dekoratsioonidega. 14. mail Tartus oli kõigil pitsihuvilistel võimalus tutvuda ERMi kogudes leiduvate pitsidega ja Setomaa pitsimeistrite juhendamisel heegeldada või joonistada endale meelepärane pitsimotiiv.

Jätkus tootearenduskoolituse sari. 2,5-aastane koolitusprogramm sisaldab kuut koolitust ja kahte reisi. Mahuka projekti koolitaja oli Merike Rehepapp. 2019. aastal toimunud kaks koolituspäeva ja üks suvekool andsid osalejatele palju indu, kuid koolituse käigus uusi tooteid pole piirkonnas hulga kaupa turule tulnud. Projekt lõpeb 2020. aasta veebruaris Rootsisis käsitöömessil osalemisega.

Setomaal toimus kuuendat korda kohvikutepäev – kostipäev. Võrreldes Eesti teistes piirkondades peetavate kohvikutepäevadega on Setomaa kostipäeval kohvikud taluhoovides ja külatarades, mitte linnatänavatel. Paljude kohvikute talupoodides oli müügil käsitööd ja korraldati pere käsitöö näitusi.

Traditsiooniliselt osalesime ühise väljapanekuga Seto Folgil, Seto kuningriigipäeva laadal, Tallinnas Mardilaadal. Sel aastal osalesime juunis ka Riias Kalnciema kvartali laadal.

Seto Käsitüü Kogo korraldas fotosessiooni käsitöötehnikate jäädvustamiseks. Kalle Toom (Tungalpilt OÜ) jäädvustas Värska Kirävüü naiste abiga Värska muuseumis ajatud käsitööd. Mitme päeva töö tulemusena valmis fotonäitus; hea kvaliteediga fotosid saime kasutada uues ingliskeelses Seto käsitöö reklaamtrükises.

Seto käsitöö 2019. aasta teema oli ajatu vokitöö – lina ketramine (*linapraätamine*). Elule äratati mitu vana vokka ja oskusi sai omandada paljudel üritustel: Istõlistõ ajal Kirävüüs, Seto käsitöölaagris, Seto kuningriigipäeval, avatud käsitöökodade päeval. Isegi Setomaad väisanud Eesti president Kersti Kaljulaid pandi Kriisa talus vokka tallama.

Seto kuningriigipäeval Küllätüvas toimus käsitöömeisteri konkurss. Teemaks oli lina ketramine. Kuninga meistriks kuulutati Sirid Pärtin.

Setomaal toimus I Seto käsitöö- ja keelelaager. Litvina külas Seto talukompleksis toimunud laagris osales 15 eri vanuses käsitööhuvilist. Peamised teemad olid kanga- ja vöö kudumine. Kolmepäevasest laagrist sai igäüks koju minnes kaasa hulgaliselt emotsioone, uusi tutvusi ning tükikese kangastelgedel enesel rakendatud ja kootud jupikese kangast ning pooliku kirivöö. Lisaks tutvuti laagris taimedega lõngavärvimisega, Seto hame pesemise nippidega, peavöö valmistamise ja eri paelte punumisega. Valdavalt kõneldi laagris seto keeles, kaardistati setokeelsete sõnadega kangastelgede osad ning õhtud veedeti Seto tantse tantsides ja leelotades.

2019. aastal jätkus mõnus koostöö meie põhiliste koostööpartneritega: ERKL, Setomaa Turism, Setomaa Liit, Seto Instituut, Setomaa Kroonikogo, Setomaa muuseumid, Eesti Rahva Muuseum, Pihkva oblasti muuseumid ja Eesti Vabaõhumuuseum.

2020. aasta tegevusplaan

- toimuvad 27. Seto värvilise pitsi päevad. Konkursi teema on „Seto pits lastele ja noortele“
- osaletakse Rootsis Stockholmis käsitöömessil
- osaletakse Ahvenamaal Ålands SLOYD Festil
- arendatakse suhteid soome-ugri käsitöömeistritega
- jätkatakse Seto rahvarõivaraamatu väljaandmiseks vajalike tegevustega: valmivad joonised, valitakse fotod, toimub tekstide toimetamine ja kujundamine
- valitakse Seto Kuningriigi näpotüümeister
- osaletakse ühise väljapanekuga juba traditsiooniks saanud laatadel-messidel Eestis
- toimub II Seto käsitöölaager
- kutsutakse ellu uusi projekte
- jätkatakse koostööd seniste koostööpartneritega
- jäädvustatakse käsitöötehnikaid ja töövõtteid

TARTUMAA

Käsitööühendused

Tartu Käsitööklubi
MTÜ TuleLoo
Tartu Maanaiste Liit

Tartu Käsitööklubi

Tiina Konsen, tel: 5305 9698, e-post: tiina.konsen@raad.tartu.ee

2019. aasta tegevusaruanne

Klubi liikmed panustasid oma aja ja oskustega ettevõtmistes „Tartumaa trallam“, „Taaralinna taaderant“ ja „Taaderandi talisted“, Eesti Folkloorinõukogu projektis „Hakkame santima!“, rahvarõivaste tuulutamisel ja rahvarõivapäeva kirbukal, hansapäevadel, Kedrafestil. Oma loomingut eksponeeriti erinevatel kevad- ja jõulunäitustel.

Meistrite aasta raames nõustati käsitöömeistreid isiklike näituse korraldamisel (näituseruumid, rahastusvõimalused jms).

Kitsamas valdkonnas rakendust ja koolitust otsijatele jagati soovitusi ühinemiseks ERKLi alaliitudega.

Rahvarõivaste korrastamise nõu anti „Baltica“ pärimuspeol ning laulu- ja tantsupidudel osalejatele; uute rõivaste, jalatsite ja aksessuaaride soovijaid suunati vastava kutsetunnistusega meistrite juurde.

Koostööd teeme Tiigi Seltsimaja, Tartu Linnavalitsuse kultuuriosakonna, Tartumaa Rahvakultuuri Keskse, Rahvakultuuri Keskuse Tartumaa rahvakultuurispetsialisti, Tartumaa Omavalitsuste Liidu kultuurinõunikuga.

2020. aasta tegevusplaan

Tartu Käsitööklubi tähistab 25. tegevusaastat mitme ettevõtmisega, sh konverents.

Traditsiooniliselt jätkatakse juba varasematel juubeliaastatel toimunud temaatikat kunsti ja käsitöö seostest. Uue aspektina lisandub digikultuuriaasta üks eesmärke – kas ja kuidas saavad nooremad põlvkonnad osa elavast rahvapärasest esemelisest kunstist ja käsitööst.

MTÜ TuleLoo

Aili Palm, tel: 5342 8659, e-post: aili.palm@gmail.com
Linnavere tee 27, Lemmatsi küla, Tartumaa, 61704

MTÜ TuleLoo registreeriti iseseisva mittetulundusühinguna 9. aprillil 2010. Meie eesmärk on hoida ja anda edasi rahvuslikku kultuuripärandit ning edendada käsitöist ühistegevust. 2019. aasta lõpu seisuga on TuleLoos 12 liiget, tööd korraldab kolmeliikmeline juhatus. Oleme Tartumaa Rahvakultuuri Keskse ja ERKLi liikmed.

2019. aasta tegevusaruanne

Aasta esimesel kokkusaamisel analüüsisime organisatsiooni tegevust, pidasime plaane. Meeleolukas oli ühisreis Vilniuse käsitöölaadale, külastasime mitmeid näitusi. Aprillikuus, TuleLoo sünnipäeval, meisterdas iga liige endale savist kruusi. Meie liige Elli Aus korraldas juubelinäituse Elvas.

Aasta jooksul osalesime mitmel käsitöölaadal, ERKLi mentorkoolitustel, rahvarõivaste tuulutamisel ja piknikul jne. Mitu meie liiget osales käsitöö-täiendkoolitustel. Aitasime korraldada keraamikaüritust Kedrafest ning selle raames toimunud ERKLi üle-eestilist mentorkoolitust. Lektoriks oli Leo Rohlin, tuntud ja tunnustatud keraamik.

Osalesime ülemaailmse niplis- ja nõelapitsi konverentsi OIDFA 2020 ettevalmistustöodes. MTÜ-l TuleLoo on head kontaktid mitme Eesti käsitööseltiga. Õnnestunuks võib pidada Vilniuse käsitöölaada külastust. On hea meel, et andsime oma panuse käsitöö propageerimisse Kedrafesti, üle-eestilise mentorkoolituse ning OIDFA kongressi korraldamise kaudu. Kahjuks jäi meist sõltumatutel põhjustel ära oktoobrisse planeeritud Tartu käsitöökoda.

2020. aasta tegevusplaan

Eesmärk on juulis-augustis korraldada TuleLoo 10. aastapäeva näitus Tartus Jaani kirikus.

Seoses OIDFA konverentsiga Tartus on planeeritud näitus pitsiteemaline. Näitame erinevates pitsitehnikates tehtud esemeid, nendest inspireeritud taieid või fotomaterjali. Põhirõhk saab olema heegeldatud ja tikitud altarilinadel ja pitsimustriga keraamikal.

Plaan on jätkata igakuiste kokkusaamiste, ühisarutelude ja koostegemistega.

Tartu Maanaiste Liit

Urve Kaasik, Tel: 5341 2408, e-post: urvekaasik@hotmail.ee, tartumaanaisteliit@gmail.com

Tartu vald Lähte alevik Kase 7

Tartu Maanaiste Liit on katusorganisatsioon, kuhu kuulub 21 liikmestselti. Enamikus neist on üks lemmiktegevusi käsitöö – au sees hoitakse nii esiemade traditsioonilist näputööd kui ka tänapäevaseid moekamaid isetegemisi. Hoogsalt lüüakse kaasa kohalikku kogukonda liitvates tegevustes, algatatakse uusi ühissettevõtmisi, õpitakse teistelt ja õpetatakse huvikaaslasid.

Silmaringi laiendamiseks korraldas TMLi juhatus reisi lõunanaabrite juurde Gulbene käsitööfestivalile. Iga selline ettevõtmine on kasulik ka võrdlusvõimaluse loomiseks. Tore oli tõdeda, et Tartus, Tartumaal ja Eestis üldse ollakse käsitööürituste korralduses tarmukad ja kiiduväärselt kogenud ning meie huvilised on tõesti varmad niisugustel ettevõtmistel osalema. Gulbene oma rohkete kauplejatega, ent kasina huvitunute osavõtuga ja kasinate õpitubadega festival õpetas meid koduseid mitmekesiseid ettevõtmisi märksa rohkem hindama. Samas tundsi rõõmu, et saime lõunapoolsete käsitöömeistrite tehtut imetleda ja ehk tegijaid mõnevõrra motiveeridagi.

Meie kodune käsitöötegevus on seltsides olnud järjepidev ja tegijatele suurt tegutsemisrõõmu pakkuv. Innukalt on otsitud võimalusi taaskasutuseks ja heategevuseks. Kõrveküla naisseltsis Miina valmis päevinäinud, ent suure emotsionaalse väärtusega valgetest linadest ja heegelpitsidest imposantne voodikate, mis elab nüüd oma järgmist elu kui endiste aegade väarikas mälestus.

Haigete laste abistamine on südamelähedane paljude seltside liikmetele. Kõrveküla Miinad on teinud lastele vapruselmeid, mis aitavad väikestel haigestunudel natukenegi kergemini taluda ülekohtuselt raskeid raviprotseduure. Ülenurme Käsitööseltis liitus projektiga „Minu unistuste päev“, mille käigus tegime nukke nende laste toetuseks, keda on tabanud raske haigus. Mitmepalgelised nukud, kel nimeks Kaisu, valmisid taaskasutusmaterjalidest ning erinevate valmistamisviisidega, ent tulemus oli alati väga südamlilik ja lõpuks leidsid kõik kaisunukud endale omanik. Müügist saadud tulu läks haigete laste unistuste teostamise fondi. Suure au sees on seltside liikmete hulgas pärimuskultuur. Alatskivi käsitöönaistel oli edukas projekt „Koome koos“, mille juhendajaks Veinika Västriku – tema Turgi käsitöötalu ju sealsamas Alatskivil Torilas! Kuus naist kudasid endale maavillasest lõngast toredad ruudulised õlarätid. Sama projekti raames said alatskivilastel valmis veel masinkootud seelikud, tugitoolikatted, mütsid, sallid. Kudumismasinad kinkisid seltsile Soome sõbrad.

Pärimuskultuur oli aastateema ka Puhjas – siitkandi mustriid kooti kinnastesse-sokkidesse, padjakatetesse, Puhja värvid nukkude ja laste seelikutriipudeks.

Paikkonna kirivööd olid üks lemmikteemasid veel mitme seltsi käsitöötegijatel.

Eesti Vabariigis toel tegutsev Tartu Maanaiste Rahvakool (TMR) viib eri teemad maakonna piirkondadesse. Populaarne õppeaine on muidugi keeleõpe, ent kiiresti täitus ka Ülenurmes toimunud kursis „Käsitööga ettevõtjaks“. Konkreetse käsitööõppe kõrval käsitleti ettevõtluse baasteemasid ning kuulati psühholoogia algtõdesid, mida on tarvis nii käsitöö müümisel kui ka töökoha otsingutel. Kõik TMRi koolitused lõpevad väikese teadmiskontrolliga, et õpitu ikka kindlalt kinnistuks.

Kohalikes omavalitsustes suhtutakse käsitöötegijatesse üldjuhul lugupidavalt ja toetavalt, seltsid tegutsevad valla ruumides ja tegevuskulude katmisel aitab suures osas vald. Seetõttu teevad seltsid omavalitsustega meeleldi koostööd – kogukonnaüritustel löövad seltside liikmed alati kaasa, õpetades huvilistele käsitöövõtteid ja luues oma käsitööde eksponeerimisega sündmusele mõnusa kodusooja fooni. Paljudes seltsides tehakse valmis meened tunnustatavatele vallakodanikele või väikestele vallaelanikele: näiteks valmivad Kõrvekülas toredad kaardid eakatele, Tõrvandi kodukultuuriseltsis tuli varrastelt aasta jooksul 259 paari papusid kingiks Kambja valla väikestele ilmakodanikele jne.

Seltsides käiakse enamasti koos üsna tihedasti, igal kokkusaamisel on oma teemad ja tegevused. Küll avastatakse ühiselt toidutegemisnippe, heegeldatakse ja kootakse, vilditakse või õmmeldakse. Kauem koos käinud seltsides on uudse teema leidmine mõnikord isegi natukene raske, aga ühiselt leitakse ikkagi mõni uus idee, mida veel teha või keda veel uute teadmiste või kogemuste hankimiseks külastada. Üksteist innustades ja vastastikku tegijaid tunnustades pole Tartu Maanaiste Liidu ja meie sõpruskonna käsitöötegijatel küll sugugi aega igavust tunda, pigem tunneme puudust vabast ajast, mida kõikmõeldavate põnevate käsitöötegemistega saaksime täita.

VALGAMAA

Käsitööühendused

Karukäpp MTÜ
Lüllemäe Rahvaõpistu MTÜ
Otepää Naisselts MTÜ

Valgamaa Rahvakunsti ja Käsitöö
Keskselts MTÜ

Käsitööettevõtjad

Aet Treial
Aivar Aan
Aivar Rožanov
Ann MLT OÜ
Eike Jodche
Ene käsitöö
Maire Riit
Mart Salumaa, Ketta talu
Merike Saar
Metspipar OÜ

Karishma Jewellery
Korall OÜ
Kunstikauplus KREPP
Nuustaku seebid
Piia Ruotsi
Piret Ilves
Triinu Liis Ellisaar
Tuuli Jõesaar
Virve Niilisk

Käsitööühendused

Christine Gild
Helme käsitööseltsing
Hummuli Rahvamaja käsitööring
Karukäpp
Karula Kultuuriselts
Karula Naisselts
Lüllemäe Rahvaõpistu Maavillane
OAMS kangastelje tuba
Otepää Naisselts

Palupera Käsitöökoda
Pritsumehe Marid
Taagepera Käsitöökoda
Tõrva Kunstistuudio
Valga Linna Pensionäride Liit
Valgamaa Rahvakunsti ja Käsitöö
Keskselts

Käsitöökauplused/infopunktid

Kauplus Anni Butiik Otepää
Kunstikauplus KREPP

Valga Muuseumi fuajee pood
Tõrva turismiinfopunkt

Valgamaa Rahvakunsti ja Käsitöö Keskselts MTÜ

Marge Tadolder, tel: +372 5646 6720, e-post: margetadolder@gmail.com
Pühajärve tee 2, Otepää 67403, Valgamaa

Valgamaa Rahvakunsti ja Käsitöö Keskselts MTÜ (VRKK) on asutatud 2004. aastal ja registrisse kantud 2005. aastal.

2019. aasta tegevusaruanne

Toimusid õppepäevad soolatainast jõuluehete valmistamiseks, kuivviltimise õpituba, soki kudumise ja algajate kudumise töötuba, helmekeede mentorkoolitus. Tunnustati Valgamaa kultuuritöötajaid, osaleti ERMÜ tunnustamise galal Saaremaal ning vabariiklikus suvekoolis Läänemaal. Valisime ühel häälel VRKK asutajaliikme Eha Kotovi seltsi auliikmeks. Tähtsündmuseks võib lugeda Tallinnas toimunud laulu- ja tantsupeo rongkäigu Valgamaa kolonni uudet kujundust, mille teostas kunstnik Esti Kittus ja mis koosnes 12st kangale kantud Valgamaa eri paiku ja ajaloosündmusi kirjeldavast hiiglaslikust maalist. Pärast laulu-

ja tantsupidu toimusid maakonna kultuurimajades originaalsuuruses maalide ja kangastele kantud maalide näitused.

Kasutusloa sai maja Otepääl, mida oleme renoveerinud eri projektide toel aastast 2010 ja kus asuvad Valgamaa Rahvakultuurikeskuse ruumid – VRKK oma pesa.

Meie koostööpartnerid: ERKL, Kultuurkapital, LEADER, KOP.

Pärast valdade liitumist kolmeks suurvallaks maakonnas ja maavalitsuse kadumist ei ole leitud üheselt toimivat maakondliku juhtstruktuuri. Soovitakse jätkata traditsiooniliste kultuurisündmuste korraldamist, kuid vastutuse võtjat on keeruline leida, iga vald hoiab omaette. Üha raskemaks muutub seltsi tegevuseks rahaliste vahendite leidmine ja see olukord pärsib seltsi arengut oluliselt.

2020. aasta tegevusplaan

Aasta 2020 on VRKK 15. tegevusaasta ja selle tähistamiseks oleme planeerinud palju erinevaid ettevõtmisi.

VILJANDIMAA

Käsitööettevõtjad

MTÜ Bonifatiuse Gild

OÜ Forge

OÜ Koordikamber

Olustvere Teenindus- ja

Maamajanduskooli rahvusliku tekstiili
eriala

Lapi- ja linakoda Olustvere mõisas

Klaasikoda Olustvere mõisas

Keraamikakoda Olustvere mõisas

MTÜ Lõuna-Mulgimaa Kunsti- ja

Käsitöökoda

MTÜ Mulgi Ukuvakk

MTÜ Rahvusliku Ehituse Selts

Tarvastu Käsitöökoda

MTÜ Viljandi Käsitöökoda

FIE Piret Ant

FIE Mirja Arm

FIE Maie Roosimaa

FIE Tõnis Salong

Kaur Matiisen

FIE Toomas Jugaste

TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia rahvusliku
käsitöö osakond

Käsitöökauplused

Viljandi Käsitöökoda

Heimtali Muuseumi käsitöökauplus

Käsitöökauplus ja stuudio Vingersats

Käsitöökauplus Jakobsoni 21

Maive Käsitöö

Erinevad käsitöökojad-müügipunktid

Olustvere mõisas

Bonifatiuse Gild

MTÜ Viljandimaa Rahvakunstiühing

Leida Mägi, tel: 529 0617, e-post: rahvakunst@hot.ee
Tallinna 5, Viljandi, 71020

Viljandimaa Rahvakunstiühingusse on koondunud aktiivsed käsitöötegijad kogu maakonnast. Ühing loodi 1991. aastal. Koos viiakse läbi maakondlikke üritusi: käsitöönäitusi, käsitööpäevi, rahvakunstpäeva, käsitöömessi. Ühingu juures tegutseb koolituskeskus, kus töötavad kursused ja õpiringid.

Ühingu tegevust juhib kolmeliikmeline juhatus. Juhatuse esimees on Leida Mägi, liikmed Tiina Ilusmets ja Viorica Kuusik.

2019. aasta tegevusaruanne

Korraldasime maakonnaüleseid käsitööpäevi, näitusi, koolitusi, õpiringe. Suurimad ettevõtmised läbi aastate on olnud aprillikuu algul toimuv maakondlik rahvakunstpäev ja detsembrikuus toimuv üle-eestiline käsitöömess.

Rahvakunstiühingu juures töötavas koolituskeskuses toimus mitu kursust. Populaarsemad olid mentorkoolitused „Lapitöö põhitõed, nipid, oskused“ ja „Luust ehete valmistamine“.

Ühingu head koostööpartnerid on Viljandimaa Omavalitsuste Liit, TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia, Viljandi käsitöökoda, Viljandi Sakala keskus, ERKL ja Eesti Vabaharidusliit.

Hästi läksid korda meie pika traditsiooniga üritused: 23. maakondlik rahvakunstpäev ja 24. Viljandi käsitöömess.

Meie suurim probleem on rahaliste vahendite nappus. Oma igapäevatööks rendime ruume, kasutame interneti ja telefoni, kõik see nõuab kulutusi. Pidevat rahastamist meie tegevusele ei ole. Projekte kirjutades oleme oma ürituse läbiviimiseks abi saanud Kultuurkapitalilt, Viljandi linnavalitsuselt, Viljandimaa omavalitsuste liidult, rahvakultuurikeskuselt.

2020. aasta tegevusplaan

Kindlasti toimuvad maakondlik rahvakunstpäev ja käsitöömess. Korraldame kursusi, näitusi ja õpitubasid.

VORMSI

Käsitööühendused

Vormsi Käsitöö Selts

Käsitööettevõtjad

OÜ Vormsi Paat

FIE Lia Ostapenko

OÜ Vormsi Vaibavabrik

FIE Tatjana Sääs

SisterService OÜ

Käsitöökauplused

Vormsi Käsitöö Seltsi avatud meistrikoda Hullo külakeskuses

Infopunktid

Vormsi Käsitöö Seltsi avatud meistrikoda Hullo külakeskuses

Vormsi Talumuuseum Svibys

Vormsi Käsitöö Selts

Marju Tamm, tel: 565 3100, e-post: marjutamm@yahoo.com,
bindbongen.blogspot.com

Selts on asutatud 2000 aastal.

2019. aasta tegevusaruanne

Tähtsamad sündmused ja koolitused

Näitused: „Vormsi Valge Villane“ Haapsalu Pitsikeskuses, „Bindbongen“ Vormsi kultuuripäeval, Vormsi rahvamajas ja Haapsalu Pitsikeskuses, Helle Rinnaku gobelääninäitus „Kuldking“ Vormsi vallamaja fuajees, suvine näitusmüük Hullo külakeskuses.

Koolitused ja kursused: mentorkoolitus „Loodusvärvid Vormsi rahvarõivastes“ Liis Luhamaa juhendamisel, Vormsi vikkelsoki kudumise kursus Ene Ranna juhendamisel.

Tunnustused: Läänemaa sädeanimene Ene Sarapuu, „Uus toode Mardilaadal“ äramärgitud töö Marju Tammelt, Kultuurkapitali preemiad Kristina Rajandole ja Algor Strengile.

Muu tegevus: osalemine Vormsi kultuuripäeval, Mardilaadal, valla korraldatud lõikus- ja jõululaadal.

Aasta tähtsündmused

Vormsi Lasteaed-Põhikooli tellimisel valmisid neli rahvariidekuuekest lasteaialastele (kangas Marju Tamm ja õmblemine Kristina Rajando).

Marju Tamm ja Ene Rand valmistasid põhikooli ja lasteaia lõpetajatele Vormsi traditsioonilised esemed: sõrmikud, labakindad ja noormehe vest.

Koostööd teeme Vormsi Vallavalitsuse, Vormsi lasteaed-põhikooli, Vormsi pensionäride seltsinguga ja ERKLiiga.

Vormsi Käsitöö Seltsi oluline ülesanne nii seltsi sees kui ka saarel laiemalt on hoida fookuses ja järjepidevana Vormsi traditsioonilist käsitööd. Seltsi meistrite tööd on hinnatud saareelanike ja külaliste poolt. Seltsi käsitöötuba on suurepärase paik, kus huviline saab ülevaate Vormsi rahvarõivastest ja käsitöötraditsioonidest. Seltse ruume kasutavad mitu ühingut oma koosviibimiste korraldamiseks. Seltsi koolitused on populaarsed ka väljaspool

seltsiliikmete ringi. Edaspidiselt soovime leida võimalusi oma traditsioonilise käsitöö vormistamiseks valla esinduskinkideks.

2020. aasta tegevusplaan

Vormsi Käsitöö Selts jätkab 2020. aastal seniste tegevustega – koostöö Vormsi Lasteaed-Põhikooliga (tüdrukute rahvariete valmistamine ja koolivormiprojekt), suvise näitusmüügi korraldamine seltsi ruumides, osalemine Vormsi kultuuripäeval, osalemine Mardilaadal, täiendkoolitused.

VÕRUMAA

Käsitööühendused

MTÜ Vana-Võrumaa Käsitüü
Näputüüselts

Aila Näpustuudio
Kreutzwaldi Muuseumi Käsitöötuba

MTÜ Vana-Võromaa Käsitüü

Vilve Oja, tel: 554 1999, e-post: vilve.oja@gmail.com

2019. aasta tegevusaruanne

2019. aastal jätkati Vana-Võromaa käsitöövõrgustiku toimekava rakendamist.

Toimusid tugitegevused käsitöölisele piirkonna eripära kandvate toodete arendamiseks. Toimus omapäratoodete loomise konkurss „Savvusann“, mille käigus loodi suitsusaunaga seotud tooteid. Laekus 29 tööd üheksalt autorilt. Konkursi parimad tööd on jõudnud müügile, esile on tõstetud nii käsitööd kui ka suitsusaunateemat. Konkursi tulemusi tutvustati suvistel suitsusaunapäevadel ja sügisesel Mardilaadal.

Vana-Võromaa käsitöötoodete müüki ja reklaami toetav tegevus:

- Vana-Võromaa käsitööd esitleb ja turundab e-pood umapuut.ee, kus aasta lõpu seisuga on esindatud 26 meistri/ettevõtte tooted. Poe kaubavaliku täiendamine ning väljavahetamine toimus kogu aasta jooksul.
- Aasta jooksul käidi oma käsitööd müümas pealinnas, kohalikel laatadel, Tartus ERMis, naabrite setode juures ja Kihnu merepäevadel.

Toimub käsitöölise omavaheline koostöö ja teadmiste edasiandmine. Koostöö on tugevamaks muutunud – ühistegevused on läbi arutatud ja planeeritud, toimib infovahetus ja tegevuste reklaam, oskuste täiendamine ja müügikoostöö. Aasta jooksul oli kaheksa ümarlaua-kokkusaamist. Aktiivsem osa võrgustikust tihendas omavahelist koostööd ja Vana-Võromaa Käsitüü mittetulundusühingusse lisandus uusi liikmeid.

Koostöö turismivaldkonnaga

- Uute toodete konkurss andis uusi ja põnevaid suitsusaunatooteid ja -meeneid, mis on juba jõudnud piirkonna külalisteni ning messide kaudu kaugemalegi.
- Vilve Oja pidas Võru Instituudis loengu Vana-Võromaa käsitööst ning rahvarõivastest Võrumaa giidide koolituse raames (esinemine salvestati videoloenguna).

- Kohalikud käsitöötooted on e-poe Uma Puut kaudu kättesaadavad, poodi soovitatakse külalistele meie käsitööga tutvumiseks.

MTÜ Vana-Võromaa Käsitüü on saanud piirkonna üheks esindusorganisatsiooniks ERKLi üleriigilises võrgustikus.

2020. aasta tegevusplaan

2020. aasta tegevuskava lähtub seltsi põhikirjast ning Vana-Võromaa käsitöö valdkonna võtmevajadustest. Ühingu eesmärk on Vana-Võromaa kaheksa kihelkonna (Räpina, Põlva, Kanepi, Vastseliina, Hargla, Rõuge, Urvaste ja Karula) ajalooliste käsitöötavade uurimine, hoidmine, edasiandmine ning traditsioonilisel käsitööl põhineva ettevõtluse arendamine.

Kreutzwaldi Muuseumi Käsitöötuba

Marika Sepp, e-post: sepamari@gmail.com

2019. aasta tegevusaruanne

2019. aastal sai Kreutzwaldi muuseumi teemaja, kus toimub käsitöötoa põhitegevus, uue valgustuse ja näituse korraldamiseks vajaliku varustuse. Vaadata sai seitset näitust, kõige mahukam neist oli „Lapiline Balti kett“, mis võttis enda alla kogu seinapinna ja ka kõik lauad ja pingid. See oli Balti keti 30. aastapäevaks korraldatud käsitöölise lapitööde näitus, kus käsitöölised kujutasid oma mälestust Balti ketist 30 × 30 cm suurusel pinnal põhiliselt lapitehnikas. Tulemus oli võimas – kokku 281 tööd (170 Eestist, 66 Leedust, 45 Lätist) ühendati suureks lapivaibaks. Näitust sai vaadata kogu suve. Kahjuks lahkus näituse lahkudes meie hulgast ka selle näituse üks põhilisi eestvedajaid Ilme Aim.

Koostöös Näputüüseltsiga oli septembris-oktoobris Lolita Kitsiku näitus „Muhamor ja teised“, kus olid näha autori eri tehnikates käsitööd ja läbi viidud tööoad. Käsitöötubasid korraldasid ka teised näputüüseltsilised; nende hulgas sündmus „Käsitöökojad üle maa“. Aasta lõpus avasime näituse „Näputüüselts käsitöö radadel“, kus saab näha seltsiliste eriilmelisi käsitöid ja nende suurepärase kokkukõla.

2020. aasta tegevusplaan

2020. aastal on soov jätkata näituste korraldamist, leida autoreid, kellel ehk mujal pole oma töid võimalust näidata, ja pakkuda neile julgustust ja abi. Samuti soovime pakkuda neile võimalust teha töötubasid oma oskuste edasiandmiseks ja aidata leida huvilisi, kellele neid oskusi jagada.

Aila Näpustuudio

Aila Kikas, tel: 507 9920, e-post: ailastuudio@gmail.com

Näpustuudio alustas tegevust 1995. aastal. MTÜna tegutseb 2001. aasta septembrist. Näpustuudiol on erahuvialakool Näpustuudio Käsitöökool, mis pakub lastele ja noortele regulaarset käsitöö- ja õmblusõpet huviringide õppegruppides.

Näpustuudios arendatakse ja täiendatakse praktilisi käsitööoskusi käelise tegevuse kaudu (õmblemine, käsitöö eri tehnikatega, pehmete mänguasjade valmistamine) ning nende valdkondade õpetamine ja arendamine.

2019. aasta tegevusaruanne

Õppegruppidega tegeleb kolm täiskoormusega õpetajat. Lisaks igapäevatööle korraldatakse meisterdamiskursusi täiskasvanutele ja meisterdamishommikuid kooliklassidele. Osaleme aktiivselt ka käsitöölaatel. Oleme sisustanud tervikliku käsitööstudio kolmes ruumis, et tagada õpilastele väga head tingimused käsitöö õppida. Loodud on võrdsed võimalused kõikidele õpilastele.

Töösuundadeks on õmblusõpe ja kangakudumisõpe. Meile on oluline järjepidevuse säilitamine, traditsiooniliste oskuste edasiandmine ja õpetamine. Samuti toimub koostöö käsitöömeistritega, et leida võimalusi, kuidas kohandada traditsioonid tänapäevaga, luua uut, kasutades võtteid traditsioonilisest vanast käsitööst. Üks uusi suundi 2020. aastal on pakkuda õppimisvõimalusi ka lastevanematele. Oleme Näpustuudios avanud ka alalise müüginurga, kus on aasta ringi võimalik osta meie käsitööd.

Näpustudio üks suuri probleeme on töötajate leidmine, nende väljaõpe ja oskus töötada lastega. Oleme teinud koostööd Võrumaa Töötukassaga ja Rápina Aianduskooliga ning pakume praktikakohta käsitöömeistritele ja -huvilistele.

2020. aasta tegevusplaan

1.–19. juunini toimuvad Näpustuudios MEISTERDAMISPÄEVAD. Õpetame valmistama suurt kaisulooma, mitmesuguseid nukke, pärlitest mänguasju ja ehteid, meisterdasime kaarte. 23.11–21.12 on Näpustuudios JÕULUAEG. Toimuvad meisterdamishommikud kooliklassidele ja õpitoad täiskasvanutele. Avatud on Võrumaa käsitöölise jõulumüük.

Näputüüselts

Karmen Luiga, e-post: karmenluiga@hotmail.ee

Noodasküla, Lasva vald, Võrumaa

Seltsis on 11 liiget, kokkusaamiskohaks on Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseum Võrus.

2019. aasta tegevusaruanne

2019. aasta tegemistest võiks tõsta esile kolm teemat.

„Hingelindude“ idee sai alguse Haapsalu sallist. Sireliokstele laskunud linnuparv vanaema Helju pärandatud Haapsalu sallil, kes elavad nüüd hingelindudena uut elu tema järeltulijate juures. Lugu inspireeris meid, meisterdasime südame- ja kätesoojuse omanäoliste hingelindude sisse.

„Käsitöötooted Põlva Talurahvamuseumile“. Muuseum tegi meie seltsile ettepaneku valmistada tooteid müügiks. Tutvusime talvel muuseumiga. Kuna muuseumi üks osa on seotud kooliajalooaga, siis otsustasime keskenduda lastele. Alustasime tootearendusega, tuletasime meelde Kadi Pajupuu inspireerivaid tootearendustunde. Loomaprossid, hingelinnud, järjehoidjad, tikitud teekotid, klaasist alused jne said teostaja nimega pakendi. Võtsime asja hingega. Sügisel rõõmustas meie seltsi arvele laekunud summa.

„Käsitöö radadel“. Aasta lõpus korraldatud väike näitus muuseumi teemajas näitas, et käsi pole roostes ja kui tahame, suudame end kokku võtta. Iga tegija nimele oli lisatud tekst, mis mõtestas käsitööd ja seltsi osa selles. Üks seltsi liige kirjutas ilusti: „Ükskõik, kui raske on ja kuhu elurajad viivad, on käsitöö aidanud leida südames selle vajaliku rõõmukillu. Käänulised rajad, sirged rajad. Vahel kulgeme lahku, siis jälle kohtume. Mulle meeldib, et oleme seltsis selline kooslus, kus mitte ei pea, aga võib olla alati selline kui oled, tingimusteta.

See ongi käsitöölise parim seltskond. Aitäh Teile!“

ALALIITUDE AASTAARUANDED

Aruandeaastal uusi alaliitused ei loodud. Tegevuse peatas käsitöömeistrite alaliit. Alaliitude tegevust kajastati infolehes Teataja ja olulisematest ettevõtmistest informeeriti huvilisi sotsiaalmeedia, meililistide ja kodulehe www.folkart.ee kaudu. Alaliidud vahendasid teavet ka valdkonnapõhistes kanalites.

Lihula Lilltikandi Selts

Urve Selberg, e-post: lihulatikand@gmail.com

2019. aasta kujunes seltsile tõiseks. Põnevaid ettevõtmisi jagus peaaegu igasse kuusse.

Aasta alguses saime Tantsupeomuseumilt kutse osaleda näitustesarjas „Tantsu- ja laulupeo auks – rännak pidurõiva kirstu“. Lihula lilltikandi näitus oli avatud 6. veebruarist 6. märtsini.

Kuu aja jooksul tegid seltsi liikmed kolm töötuba. Seltsi esindaja osales ka Muuseumiööl.

10. mail toimus Lihula Lilltikandi Seltsi näitus Vatla Rahvamajas.

Juuni alguses toimus Pärnumaa lasteaiaõpetajate loomepäev Lihulas. Selleks puhuks panime välja näituse ja juhendasime kahte töötuba.

Lihula mõisas renoveeriti kaks ruumi Lihula lilltikandi püsiekspositsiooni jaoks. 21. juunil avatigi muuseumi uus osa. Lihula Lilltikandi Selts andis näitusele esemeid, muu hulgas ühistööna valminud teki. Seltsi tööd jäävad välja terveks aastaks.

Toredat elevust pakub iga-aastane Lihula kohvikutepäev, mis eelmisel aastal toimus 29. juulil. Koostöös Lihula raamatukoguga pidasime juba kolmandat korda kohvikut nimega Lilleline Lihula.

IX Lihula Lillkirja festivali raames toimus Läänemaa kihelkondade tikitud tekkide näitus.

Näitust sai külastada 5. augustist 16. septembrini. Tikkimise töötoad olid kahel päeval – 10. ja

11. augustil, viimasel seminaril oli kolm ettekannet. Videoettekande Läänemaa tekkidest tegi

Haapsalu Kutsehariduskeskuse õpetaja Marju Heldema. Rahvusliku käsitöö õpetamisest

põhikooli õpilastele rääkis Heli Esko. Ta tutvustas oma Viljandi Kultuuriakadeemias

valminud magistritööd „Rahvuslikud tööd käsitöö ainekavas“. Liis Luhamaa esines

ettekandega „Lapilised rahvarõivaseelikud ja Jaapan“. Toimus võistutikkimine. Festivali

lõpetas tantsuansambli Leigarid särtsakas esinemine.

7.–10. novembril osalesime Mardilaadal Saku Suurhallis, kus seltsi liikmed juhendasid Lihula lilltikandi töötuba.

2020. aastal ootab ees juba mitu põnevat ettevõtmist. Terve veebruari jooksul saab Lihula

lilltikandit imetleda Jõgeva Kultuurikeskuses. Mais külastavad meid käsitööhuvilised

Iisraelist. Kõige olulisemaks sündmuseks kujuneb X Lihula Lillkirja festival. Kuna tegemist

on n-ö juubelifestivaliga, tahame seda pidulikult tähistada.

Eesti Lapitöö Selts

Marja Matiisen, ELTS juhatuse liige, tel: 501 5651, e-post: kontakt@marjamatiisen.com

Traditsiooniline Eesti Lapitöö Seltsi aastanäitus „Lapitöö kalliskivid“ toimus 12. veebruarist 17. märtsini Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigaleriis Tallinnas. Oma lapitöid esitlesid 11 meistrit.

Suvine kokkusaamine toimus 6.–7. augustil Maarja-Magdaleenas. Käisime Veinika Västriku Turgi käsitöötalus, Alatskivi mõisas, Kodavere pärimuskeskuses ja Palamusel. Seal tehti meile pakkumine järgmise aasta näituseks.

Talvine nõupidamine toimus detsembri alguses Marja Matiiseni Lapitöö Majas. Tegime suveplaane ja arutasime järgmise näituse teemasid ja ülespanekut.

Seltsi liikmete isikunäitused

Ene Pars

- mai–august „Eesti triibukood“ Tarvastu kirikus

Mall Vesilo

- juuni–november „Seitse kirikindakirja“ Kõpu kirikus
- november „Seitse kirikindakirja“ Pilstvere rahvamajas

Hilja Sepp

Näitus „Maarahva külad ja kirjad“

- november 2018 kuni veebruar 2019 Eesti Põllumajandusmuuseumi Ülenurme mõisahäärberis
- märts–aprill Jõgeva Kultuurikeskuses
- mai–juuni Pajusi Kultuurikeskuses

Katre Arula

- jaanuar–märts „See pole lihtsalt üks keha“ Jõgeva Kultuurikeskuses

Ühisnäitused-ettevõtmised

Elle Ikävalko

- märtsis Soome lapitööseltsi Finnquilt ühisnäitusel Šotimaal Glasgow's

Ene Pars

- mais Eesti Tekstiilikunstnike ühisnäitusel „Reegel ja rituaal“ Pärnu Uue Kunsti Muuseumis

Katre Arula

- november–detsember Eesti Moekunstnike Ühenduse metsateemalisel näitusel „Metsa moodi“ Kastellaanimaja galeriis Tallinnas
- Osales lapitehnikas rõivastega erinevatel moeüritustel

Seltsi liikmed juhendavad mitmeid lapitööringe ja -kursusi

Katre Arula – kursused Katre meistrikojas

Marja Matiisen – Tallinna Rahvaülikooli lapitöökursus ja osalejate kevadnäitus

Sune Teemaa – lapitööring Põhja-Tallinna Sotsiaalkeskuses

Aire Kapstas – lapitööring Raplas

Mall Vesilo – lapitöökursused Olustvere lapitöökojas

MTÜ Rahvarõivas

Anu Randmaa, tel: 5668 2283, e-post: anu@folkart.ee

Nagu kahel varasemalgi aastal, on ka nüüd peamine eesmärk rahvarõiva nõuandekodade võrgustiku arendamine. Võrgustikku kuuluvad juba Harjumaa, Saaremaa, Hiiumaa, Virumaa, Järeda ja Pärnu rahvarõiva nõuandekodad. 2020. aastal ootame liituma Haapsalut, Järvamaad ja Viljandit.

Nõuandekodade võrgustiku liikmetele korraldame regulaarselt infopäevi ja külastame järgemööda nõuandekodasid. Möödunud aastal toimusid infopäevad Pärnu Muuseumis, Järedal ja Tallinnas Allikamajas. 2020. aastal läheme külla neile, kel kavas võrgustikuga liituda.

Nõuandekodade esindajate kokkusaamistelt kasvas välja ka idee korraldada ümarlaud, kuhu on kutsutud kõik rahvarõivastega seotud organisatsioonid: ERKL, MTÜ Rahvarõivas,

Rahvakultuuri Keskus, Tantsupeomuseum, Eesti Kooriühing, Eesti Rahva Muuseum, Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia, Eesti Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutus, Eesti Folkloorinõukogu, Eesti Rahvalaulu ja Rahvamuusika Selts. Eesmärk oli kuulata ära kõigi osapoolte nägemus rahvarõivaste olevikust ja tulevikust ning leida koostööks kokkupuutepunkte. Septemberis sai see teoks ja kevadel on plaanis uuesti kokku tulla, et analüüsida seda, mida on vahepeal teha jõutud ning kuidas koostööga edasi minna. Kõigi rahvarõivakoolituste korraldajate abistamiseks koostati ühtne raamõppekava, mis asetab rahvarõivakoolid kindlasse süsteemi. Nüüd saavad lõpetajad taas kutset taotlema. Õppekava on kõigile kasutamiseks üleval MTÜ Rahvarõivas veebilehel. Uuendame veebilehte Eesti Rahvarõivad. Valmimas on uus kujundus ja täienenas sisuline pool. Uus versioon on kavas avada märtsis. Veebilehe uuendamiseks ettepanekute kogumiseks viisime läbi elektrooniilise küsitluse. Avalikkusele suunatud rahvarõiva infopäevadena toimivad traditsiooniks muutunud rahvarõivaste tuulutamised. Välja on kujunenud kohad, kus tuulutamised alati toimuvad – Tallinn, Tartu, Seljametsa Muuseum, Jaska mõis. Tallinnas Tornide väljakul toimus 2019. aastal tuulutamine koostöös vanalinnapäevade ja Balticaga. Taas on võimalik taotlema rahvarõiva meistritunnistusi ja teha eksameid. Kutsestandardid on uuendatud ja eksamijuhendid välja töötatud. Kvalifikatsiooni tõendamiseks ja konkurentsivõime saavutamiseks tuleks meistritunnistus endale kindlasti taotlema neil, kes koolitavad, nõustavad ja valmistavad tellimusel rõivaid.

Koolitused

2019. aastal lõpetas neli paikkondlikku rahvarõivakursust: Pärnu, Tallinn, Rapla, Laulasmaa. Kõik rõivad on pildistatud, toimusid avalikud esitlused. Mardilaadal käsitöö-öö raames sai näha valikut valminud komplektidest. Saaremaa kursus on praegu poole peal. Virumaal võttis Kersti Loite kursuse korraldamise ette. Uued kursused alustasid Harjumaa Muuseumis ja Tallinnas. 2020. aastal alustavad kursused Pärnumaal ja Laulasmaal.

Pitsimeistrite alaliit

Priit Halberg, e-post: priit.halberg@gmail.com

Möödunud aastal oli võimalus osa saada paljudest pitsisündmustest.

Aprillis korraldas MTÜ Pitsimaailm Tallinnas Slovakkia Krakovany niplispitsi töötoa. Õpetajaks oli Matej Pisca Slovakiast, kes on seda pitsi teinud aastaid ning korraldab ka kursusi ja näitusi oma kodukohas Krakovany ja mujalgi. Töötoast võttis osa 16 inimest Tallinnast, Tartust, Pärnust, Jänedalt ja mujalt.

Töötoa eeltingimus oli minu osalemine Matej korraldataval pitsifestivalil Krakovany maikuu. Sellel festivalil olid selliste pikkade traditsioonidega pitsiriikide nagu Belgia ja Hispaania kõrval esindatud ka Eesti, Venemaa, Austria, Poola ja Ungari.

2020. aastal toimub Krakovany pitsifestival juba viiendat korda ning ma esinen seal oma loominguga väljapanekuga ja loenguga Eesti pitsidest ja eelseisvast Rahvusvahelise Niplis- ja Nõelpitsi Organisatsiooni (OIDFA) kongressist ja peassambleest Tartus.

7. juulil oli ülemaailmne pitsitegemise päev, mis hõlmas kümneid riike ja üle tuhande niplaja. Eesti pitsitegijad korraldasid sel puhul ühisniplamise Kohila külje all Tohisoo mõisas. Kohal oli üle 20 inimese, taas Tallinnast, Tartust, Pärnust, Jänedalt, Raplast ja mujalt. Sel aastal on ülemaailmne pitsitegemise päev 5. juulil ning kavandame taas ühisniplamist.

Augusti alguses toimus Tartus Rahvusvahelise Niplis- ja Nõelpitsi Organisatsiooni (OIDFA) nõukogu istung seoses sel aastal korraldatava 19. kongressi ja peassambleega. Nõukogu

liikmed tutvusid kongressi toimumiskoha Eesti Rahva Muuseumiga ning mõned liikmed osalesid pärast istungit ka kolmepäevasel kursusel. Seto pitsi õpetas Angelika Nöps ja nõelapitsi Kristiina Nemirovitš-Dantšenko.

19. OIDFA kongress ja peaassamblee toimub sel aastal 31. juulist 2. augustini Tartus. Üritusele eelnevad kursused, kus õpetatakse meie traditsioonilist niplispitsi, Seto niplist, metallniplispitsi, nõelapitsi ja suure huvi tõttu ka Haapsalu salli kudumist. Ürituse ajal on Tartus ja üle Eesti niplispitsi- ja käsitöönäituseid ning kongressi järel toimub huvilistele ka neli päeva kestev ringreis Eestis, mille raames külastatakse näitusi ja tutvutakse vaatamisväärsustega. Kongressist osavõtjatele korraldatakse ka loenguid erinevatel pitsiteemadel.

Kõikidel huvilistel on päevapileti eest võimalik külastada kongressi ajal ERMis riikide väljapanekuid (üle 20 riigi) ja nn kauplejate ala.

Mänguasjameistrid

Lembe Maria Sihvre, tel: 513 839, e-post: lembe.sihvre@mail.ee

Veebruaris avasime Lembe Maria Sihvre näituse „Titetegu“ Harjumaa Raamatukogus ning külastasime Peterburis nukumeister Tatjana Sigatševat, kes tutvustas oma nukukollektsiooni. Vene nukukunstiga oli võimalus tutvuda märtsis Maarohumemme ehk Travnitsa kursusel Tallinna Rahvaülikoolis (juhendajaks Marina Datskovskaja), õnnetoova pabernuku ja Novgorodi mängunuku kursustel Allikamajas (juhendaja Tatjana Sigatševa) ning Keskaja Päevade raames toimunud nukukursusel. Samuti õpiti tegema Vepsa nukke. Eesti rahvuslikku nukku sai meisterdada Lembe Maria Sihvre juhendamisel, samuti valmistati nukule rahvarõivakomplekt. Ene Hindpere juhendamisel valmistati traadist mininukke. Jaago Käsitöötalu perenaine Inga Talvis õpetas tegema kaisuloomi. Mänguasjameistrid osalesid nii Mardilaadal kui ka Keskaja Päevadel, töötubasid ja näitusi toimus üle Eesti.

Käsitööettevõtete alaliit

Liivi Soova, tel: 516 5161, e-post: liivi@folkart.ee

Käsitööliidu olulisemad väljundid ettevõtjatele on meie traditsioonilised laadad Tallinnas. Mardilaadast Saku Suurhallis on saanud aasta ettevõtmine nii käsitöömeistritele kui ka -huvilistele. Vanalinnas toimuvad Keskaja Päevad ja rahvakunstilaat on suuresti suunatud Tallinna külastavatele turistidele. Rohkem kui 20 aastat toimunud ettevõtmised nõuavad nii korraldajatelt kui ka ettevõtjatelt uusi ideid ja muutusi, et tihedas konkursis ellu jääda.

Teine oluline suund meie töös on paikkondade käsitööpoodide/meistrikodade toetamine ja esitlemine. Aruandeaastal ilmus trükist uus paikkondade kaart, mida oleme tutvustanud kõiki käsitööliidu kanaleid kasutades. Detsembris avasime uue suure käsitööpoe Kaarmanni Käsitöö Tallinna südames (Vanaturu kael 8). Vene tänaval olnud Eesti Käsitöö Kodu on suletud ja sealt alguse saanud paikkondade käsitööpoodide/meistrikodade tutvustamine toimub nüüd uues kohas ja paremate võimalustega. Oluliselt avardunud tingimused käsitöö esitlemiseks loovad uusi võimalusi koostööks Tallinnas ja paikkondade traditsioonilise käsitöö tutvustamiseks kohapeal.

Käsitööettevõtlust toetab juba teist aastat Tallinna ettevõtlusamet, kelle toel toimib edukalt projekt LooTöö. Koostöö kõrgema kunstikooliga Pallas on olnud tulemuslik nii koolile kui ka ettevõtlusele. Tudengite parimatele kursusetöödele on antud võimalus iseseisvaks eluks käsitööturul. Esimesed katsetused annavad lootust uuteks algatusteks ja koostööks. Projekti

LooTöö toel oleme edasi liikunud nii märgi Tunnustatud Eesti Käsitöö esitlusega kui ka uute tootearendusprojektidega paikkondades.

Ettevõtluspäev Avinurmes tõestas paikkonna käsitöö suuri võimalusi ettevõtluseks. Traditsioonid, ettevõtjate töökus ja pidev areng annab tulemuseks ühe omapärasema ja elujõulisema käsitööettevõtte Eestis. Avinurme kvaliteetne toodang on jõudnud paljudesse riikidesse, aruandeaastal oli üks sihtkohti Jaapan.

Kangakudujad

Karmen Kroonmäe, e-post: karmen.kroonmae@gmail.com

Kangakudujate 17. infopäev toimus sel aastal Vändras. Üle Eesti tuli kokku 118 kangakudumise huvilist. Tähelepanu keskmeks oli IIDA Käsitöökool ja kangakudumise muuseum, mis sai lõppenud suvel kümneaastaseks. Postipapa Johann Voldemar Jannseni noorusajaga seotud Vändra kirikumõisa üles seatud kangastelgede kogu on nii Eestis, Skandinaavias kui ka Balti riikides ainulaadne. Seal leidub mitmeid eriliste n-ö peadega kangastelgi, mis loevad mustrit papist mustrikaartidelt ja nagalistelt mustrikettidelt. Sellistel kangastelgedel õpe algas Eestis juba vähemalt 1895. aastal Reet Kurriku initsiatiivil. Igal aastal toimival infopäeval toimub tekstiilide näitus, mille võitja saab „Soasulase“ auhinna. Selle aasta teema oli mantlikangas ja osalejate hääletusega võitis auhinna Kaja Jürissaar, teise ja kolmanda koha võitis Eda Kommitz. Palju õnne julgetele näitusele osalejatele!-
Järgmisel aastal on plaanis infopäev korraldada Viljandi Kultuuriakadeemias ja näituse teema on siis rõivakangas.

Väikekandlemeistrid

Toivo Tähemaa, tel: 509 1918, e-post: toivo@overall.ee

Väikekandlemeistritel oli kibekiire aasta, sest lisaks traditsioonilistele üritustele toimus ka juubelilaulu- ja tantsupidu. Pillipidu leidis aset juulikuus. Kevadel toimusid nii ettevalmistused suureks peoks kui ka traditsiooniline väikekannelde festival Keilas. Sügis tõi kaasa nii väikekannelde võistumängimise „Harjumaa Välenäpp“ kui ka mitu kursust pillimeestele. Mardilaadal astusid üles kanneldajad, kes olid ise ka oma pillide autorid. Aasta väljakutseks oli kümnekeelse väikekandle juurutamine – see suurema laba ja kõlakastiga pill pakub mängijale rohkem võimalusi. Kavas on ka tegeleda päkarauakanneldega.

KOOSTÖOPARTNERID JA KOOLID

Tallinna Ülikool

Ene Lind, PhD, loodusainete ja tehnoloogia didaktika õppesuuna juht, tel 699 6556, e-post: enelind@tlu.ee, Räägu 49, Tallinn www.tlu.ee

Tallinna Ülikoolis õpetatakse välja käsitöö ja kodunduse ning töö- ja tehnoloogiaõpetuse õpetajaid magistri tasemel. Õppekavad kuuluvad loodusainete ja tehnoloogia didaktika õppesuunda. Loodus- ja terviseteaduste instituudis koordineeritakse erialast teadus-, õppe- ja arendustegevust fookusvaldkonnas „Terve ja jätkusuutlik eluviis“.

Õppesuuna üks ülesandeid on toetada ühiskonna ja riigi jätkusuutlikku arengut haridusteaduste valdkonnas töö- ja tehnoloogiaõpetuse, käsitöö ja kodunduse õpetajate ettevalmistamise, ainealase teadus- ja arendustegevuse ning nende tulemuste rakendamise ja akadeemilise partnerluse arendamise kaudu. Enda rolli nähakse ka Eesti esemelse rahvuskultuuri ning töötraditsioonide hoidmisel ja arendamisel. Seejuures tehakse koostööd välispartneritega, kutse- ja üldhariduskoolidega ning erialaseltside ja -liitudega. Osaletakse rahvusvaheliste erialaühenduste töös (Põhjamaade tööõpetuse uuringu- ja arengufoorum NordFo; -Rahvusvaheline Kodunduse Liit IFHE); välja on kujunenud partnerlussidemed teiste samasuguseid õppekavu kureerivate ning teadus- ja arendustegevust viljelevate ülikoolidega Soomes, Lätis, Leedus, Rootsis, Taanis, Norras, Islandil.

Õppesuunal on kureerida kaks õppekava. Bakalaureuse õppekavas „Integreeritud tehnoloogiad ja käsitöö“ on konsolideeritud kaks varasemat bakalaureusetaseme õppekava – käsitöö ja kodundus ning töö- ja tehnoloogiaõpetus. Õppekava sisaldab kahte peeriala (käsitöö ja kodundus ning töö- ja tehnoloogiaõpetus) ja kahte kõrvaleriala/valikmoodulit (digitehnoloogia ja inimeseõpetus). Kuna bakalaureuseastme õppekava on sisuliselt erialane baasharidus õpetajakoolitusele, siis valikmoodulid, mis täiendavad peeriala õpet, on lisatud õppekavasse eesmärgiga võimaldada tulevasele õpetajale võimalikult laia ettevalmistust. Lisaks saavad üliõpilased teadmisi ja oskusi ettevõtluses osalemiseks. Esimene lend õppekaval õppijaid lõpetas 2019. aasta kevadel. Samuti olid sel aastal esimesed lõpetajad uuel tehnoloogiavaldkonna ainete õpetaja magistriõppekaval.

Lisaks oma õppesuuna üliõpilastele teenindatakse klassiõpetaja õppekava üliõpilasi, kes saavad õppesuuna töökodades ja ateljeedes väljaõppe tööõpetuse aine õpetamiseks I kooliastmes.

Osakonnas töötab üheksa põhikohaga erialaõppejõudu, neist kolm doktorikraadiga ja kuus magistrakraadiga või sellele vastava kvalifikatsiooniga. Üks noor õppejõud õpib Helsingi Ülikooli doktorantuuris. Õppetöö kvaliteedi ja taseme tõstmiseks ning selle ajakohastamiseks kaasatakse auditoorsesse töösse välisõppejõude nii Eesti kui ka välisülikoolidest. Kolm osakonna õppejõudu on olnud lektoriteks välisülikoolides.

Õppesuuna töötajad on aastate jooksul aktiivselt osalenud Eesti hariduspoliitika kujundamisel nii üldhariduse, kutsehariduse kui ka kõrghariduse tasemel, kuuludes otsustuskogudesse ning osaledes õppekavade väljatöötamisel. Töö- ja tehnoloogiaõpetuse didaktika õppejõud Andry Kikkull juhib Eesti Tööõpetajate Seltsi tööd. Tegevuse arendamiseks ja erialade populariseerimiseks on läbi viidud arendusprojekte ja organiseeritud üliõpilastööde näitusi ning üritusi:

- Neli suuna õppejõudu osaleb üldhariduskooli õppekavaarenduses. Töörühma tööd

juhhib dotsent Ene Lind.

- INNOVE arendusprojekti raames on tehtud koolitusi tegevõpetajatele.
- Regulaarselt toimuvad eriala õppejõudude juhendatud täienduskoolitused ja õpitoad huvilistele.
- Töö- ja tehnoloogiaõpetuse õppejõud osalevad projektis, mille raames annavad külalisõpetajatena töö- ja tehnoloogiaõpetuse tunde Kihnu koolis.
- Koostöös Eesti Pimedate Raamatukoguga valmistati raamatukogu puuteraamatute kogu täiendamiseks nägemispuudega lastele kombataavaid raamatuid.
- ELU (Erialasid Lõimiv Uuendus) projekti raames ehitasid üliõpilased Porkuni kooli tunnetusseina.
- Regulaarselt osaletakse rahvusvahelise teaduskonverentsi korraldamisel Jelgavas.
- Eriala õppejõud on esitanud kaks ettekannet rahvusvahelistel teaduskonverentsidel, ilmunud on neli teaduspublikatsiooni või erialakäsiraamatut.

Erialal toimuvaga saab tutvuda kodulehel www.tlu-craft.ee.

Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia rahvusliku käsitöö osakond

Ave Matsin, 526 2510, e-post: ave.matsin@ut.ee, www.kultuur.ut.ee

2019. aasta suuremad ettevõtmised

23.–25.04.2019 – Noore Meistri Kool „Ajast tagasi“. Kolmandat korda kevadisel koolivaheajal gümnaasiumiõpilastele suunatud käsitöölaagris said huvilised meistrite juhendamisel katsetada väga erinevaid käsitöömaterjale ja -tehnikaid. Noore Meistri Kooli 19 noort said sepistada arhailist ehet, valmistada muinaslõikelise särgi või nahast vöökotit.
<http://www.kultuur.ut.ee/et/noore-meistri-kool>

27.–30.05.2019 – RKO lõputööde kaitsmised Wimkas. Rahvusliku ehituse lõputöö kaitses 5 üliõpilast, rahvusliku metallitöö lõputöö kaitses 5 üliõpilast, rahvusliku tekstiili eriala lõpetas 6 ja pärandtehnoloogia magistriõppe 4 üliõpilast.

31.05.2019 – rahvusliku käsitöö osakonna 25. sünnipäeva tähistamine, vilistlaspäev ja õppeaasta lõpupidu Vilma maja hoovis Viljandis.

RKO lõputööde näitamisest väljakasvanud Eesti suurim pärandist inspireeritud rõivadisaini moेतendus on osa Eesti moe festivalist. Selle eesmärk on tutvustada Eesti noori moeloojaid ja nende loomingut – rõivaid ja aksessuaare.

7.06.2019 – OmaMood ERMis. Laval sai vaadata 12 kõige värskemad pärimusmoe kollektiooni. Moेतenduse kunstiline juht oli Triin Amur. Muusikalise kujunduse etendusele lõi projekt Ju-Ju koosseisus Cätlin Mägi ja DJ Erki Pruul. Etenduse lavalise liikumise löid lavastaja Karoline Suhhov ja kaaslavastaja Karina Kirs. 2019. aasta moेतenduse märksõnad olid traditsiooni ja nüüdiskultuuri vastandumine ja kordused. Tugevad, jõulised ja külmad kontrastid *versus* pehmus, leebus ja õrnus. Kaja ja korduste tekitamine etenduse visuaalses pooles, trükimaterjalis, muusikas ja liikumises. Moेतenduse peakorraldaja oli kultuurikorralduse eriala üliõpilane Kaari Soosalu.

26.–27. juulil toimus Viljandi pärimusmuusika festivali käsitööhoovis rinnamärgi töötuba, mida juhtisid RKO õppejõud ja üliõpilased, koguti raha Anu Raua stipendiumiks.

18. augustil pühitseti sisse rahvusliku ehituse eriala üliõpilase Joonatan Lepiku ehitatud tsässon (õigeusu külakabeli) Võrumaal. Äärmiselt meeleolukat ja toredat sündmust õnnistas metropoliit.

11.–12.10.2019 – kaheksandat korda toimunud pärandtehnoloogia sügiskool „Ei saa me läbi Lätita ...“ Männiku metsatalus. Ettekannetega esinesid Läti Ülikooli etnoloog ja ajaloodoktor Anete Karlson, viienda põlve tunnimeister Dins Sumerags, sepp ja keskaegsete turviste meister Edvards Puciriuss, disainiajaloolane Ivar Sakk.

7.–10.11.2019 – Saku suurhallis toimuval Mardilaadal oli kohal VKA rahvusliku tekstiili ja rahvusliku metallitöö eriala esindus, kes tutvustas õppimisvõimalusi VKAs. Müüdi üliõpilaste, vilistlaste ja õppejõudude käsitööesemed ja osakonna trükised. Rahvusliku käsitöö osakonna üliõpilaste juhendamisel toimusid põnevad õpitoad.

12.–13.11.2019 – rahvusvaheline pärandtehnoloogia konverents „Rahvusliku käsitöö uurimine: sihid ja meetodid kõrghariduses“ Pärimusmuusika aidas Viljandis. Kahepäevasel konverentsil esinesid ettekannetega pärandi, käsitöö ja hariduse teemadel üle 35 valdkonna uurija kaheksast riigist. Osalejaid oli kokku 130. Arutelude käigus süveneti pärandtehnoloogia õpetamise probleemidesse ja uuematesse suundadesse. Ettekannetest jäi kõlama mõte, et vanad oskused ja teadmised on aktuaalsed ka tänaste regionaalmajanduslike ning ökoloogiliste probleemide lahendamisel. Kõrgkoolide roll traditsiooni taasmõtestaja ja teenäitajana on seejuures väga oluline.

Tartu Ülikooli tänuõhtul sai humanitaarteaduste ja kunstide valdkonna aasta programmijuhi auhinna Kristi Jõeste, kes oli rahvusliku tekstiili rakendusliku õppekava programmijuht 11 aastat (2008–2019) ja on hetkel pärandtehnoloogia magistriõppe programmijuht (2017. aastast).

13.12.2019 – RKO aastakirja Studia Vernacula „Asja uuritakse“ esitlus Kondase keskuses. Lugeda saab esemeuurimuse ajaloost meil ja mujal, aga ka sellest, kuidas dokumenteerida vankrirattameistrite hääbuvat ametit või taaselustada puupaadiehitust kui kultuuripärandit. Puudutatakse nii muuseumiesemete uurimise viise kui ka käeliste oskuste ja akadeemilise vilumuse võimalikku vastastikmõju. Praktikapeeglist saab lugeda Muhus kasvanud maalammaste villaga tehtud katsetest ja antakse ka praktilisi näpunäiteid vinnaga salvkaevu korrastamiseks. Heidetakse pilk väliseesti lastele suunatud pärimuslaagri Lõimeleer telgitagustesse, tutvustatakse raamatut „Vanaaja pulm“ ning numbri lõpetab ülevaade RKO 25 aasta pikkusest ajaloost.
<https://www.kultuur.ut.ee/et/osakonnad/studia-vernacula-2019>

13. detsembril anti Viljandis Kondase keskuses üle Anu Raua nimelised stipendiumid RKO üliõpilastele. 2019. aasta stipendiumi saajad on Maarja Palu rahvusliku metallitöö erialalt ning pärandtehnoloogia magistrant Liis Luhamaa. <https://www.kultuur.ut.ee/et/2019-aasta-anu-raua-stipendium>

Projektid

- **Käsitööteaduse terminikomisjoni töö oskussõnavara korrastamisel** Eestikeelse terminoloogia programm 2013–2019. Projekti on käsitööteaduse terminite korrastamine. Terminid lisatakse Termekis asuvasse andmebaasi. 2019. aastal toimus neli terminikomisjoni koosolekut, kus tegeleti niplamise, võrkpõime, silmuskudumise üldterminite kokkuleppimisega. 2019. aastal kanti andmebaasi 745 terminit ja terminivarianti. 15.12.2019 seisuga on andmebaasis 2472 terminit.

- RKO algatas Nordplusi projekti **Higher Education on Craft Traditions** kaudu Põhjamaade traditsioonilise käsitöö uurimise ja õpetamisega tegelevate Põhjamaade kõrgkoolide võrgustikule, mille asutajaliikmed on Helsingi ülikool, Göteborgi ja Uppsala ülikool ning Kagu-Norra ülikooli Raulandi osakond. Võrgustiku eesmärk on kogemuste vahetamine, õppe- ja uurimismeetodite koostöine arendamine ja rahvusvaheliste ühisprojektide algatamine. Järgmised kohtumised Norras ja Rootsis toimuvad juba uuel aastal.

2020. aasta tegevusplaan

- 23.–25.04 – 16–30-aastaste noorte käsitöölaager Noore Meistri Kool Vilmas
- 1.–4.06 – RKO lõputööde avalikud kaitsmised
- 11.06 – moeetendus Oma Mood ERMis
- 5.–11.07 – Viljandis rahvusvaheline Craft Camp <https://www.kultuur.ut.ee/en/craft-camp>
- Lõimeleer 2020 – noorte väliseestlaste käsitöölaager Tääksis, I vahetus (12.–18.07), II vahetus (19.–25.07), III vahetus (26.07–1.08), IV vahetus (2.08–8.08.) <https://www.facebook.com/loimeleer/>
- 18.06–1.07 sisseastumisavalduste vastuvõtt
- 4.–7.07 vastuvõtukatsed pärandtehnoloogia õppekava rahvusliku tekstiili erialale (rakenduskõrghariduse õppekava, päevaõpe, sessioonõpe) kultuuripärandi loovrakendused (magistriõpe) kunstide ja tehnoloogia õpetaja (magistriõpe)
- oktoober – pärandtehnoloogia sügiskool
- november – pärandtehnoloogia konverents
- Näitus:
„Rahvuslikkuse otsingud“
21.01– 8.03 Vana-Võromaa kultuurikojas
2.04–31.05 Rae kultuurikeskuses

Eesti Käsitööõpetajate Selts AITA

Kristi Teder, Eesti Käsitööõpetajate Seltsi AITA esinaine, Paide Ühisgümnaasiumi käsitööõpetaja, e-post: kristiteder@hotmail.ee

30 aastat tagasi sündis tolleaegse Eduard Vilde nimelise Pedagoogilise Instituudi aulas Eestimaa käsitööõpetajate selts, millele pandi nimeks Aita. Kaalumisel oli mitu nime, aga sõelale jäi Aita koos tunnuslausega „Aita iseennast ja teisi!“.

Põhikirjas sätestati seltsi missioon: EKS Aita on õpetajate ühendus, mis väärtustab käsitöö ja kodunduse õpetamist, tähtsustab eesti rahvusliku käsitöö hoidmist ja edasiarendamist, edendab käsitöö ja kodunduse õpetamist ning kaitseb õpetajate kutsehuve.

Koos muutustega ühiskonnas toimusid muutused ka käsitööõpetuse sisus, see hakkas muutuma sunniviisilisest loovaks tegevuseks, mis arvestab õpilase isikupära. Koolituspäevade teemadeks olid nüüdisaegsed käsitöömaterjalid, aga ka õpetamisviisid ja uued meetodikad.

Seltsi sügis- ja suvepäevad olid seotud käsitöö ja kultuurilooga. Tekkisid kontaktid vahvate kultuuriinimestega, mis on säilinud tänapäevani. Nii suve- kui ka sügisüritused liikusid maakonnast maakonda ja kõigil oli võrdne võimalus anda endast parim.

Tänaseks on Aita kasvanud nii sisult kui ka vormilt. Õpetajate põhiline õppetöö seltsis on seotud praktilise tegevusega. Eriti oodatud on traditsioonilised seltsi suvepäevad.

Eelmisel suvel saadi kokku Raplamaal Kehtnas. Läbiv teema oli „Rabavalt Raplamaal“.

Suvekursuse ajal tutvuti Kehtna kutsehariduskeskusega, kus toimus suurem osa töötubadest: punahirve sarvest meene valmistamine, valge võrktikand, võrkvöö, ouble valmistamine, teenindus ja laua katmine, käsitöömaiustused, keraamika, toote- ja toidufotograafia, keraamilistest plaatidest mosaiik, dekoratiivviimistlus ja tapeetimine, mobiilne töötuba, lõkkel toidud ja väega joogid, Rootsi rahvusliku vaka valmistamine, soomlaste käsitöö- ja tehnoloogiaõpetuse töötuba. Võib öelda, et suvekursused oli rahvusvahelised üritused, sest töötubade juhendajaid oli ka Rootsist ja Soomest. Igaühel oli võimalus valida kaks õpituba. Kuna meie õppeaine on tihedalt seotud tehnoloogiaõpetusega, siis on õpetajale oluline leida võimalusi ainesiseseks lõiminguks. Loovus ennekõike!

Suvepäevade osa on ka seltskondlik tegevus. Raplamaal toimus öine räätsamatk ja rabapiknik. Oli ka võimalus osaleda ostan-müün-vahetan-aktsioonis: „Mis on sinul üle, võib teisel olla puudu!“. Üles oli seatud näitus Rapla kihelkonna rahvarõivastest. Ka korraldajad ise olid nagu liikuv näitus, kandes kas stiliseeritud või originaalseid Raplamaa rõivakomplekte.

Sügiskonverents toimus Lätis teemal „Uuenenud õpikäsitus läbi Liivimaa kultuuri“. Tutvuti Läti esemelise kultuuri ja kommetega, teadvustati oma kohta mitmekultuurilises maailmas. Riias külastati rahvuslike peakatete muuseumi ja ajaloolist moemuuseumi. Mütsimuuseumis disainisid kõik osalejad huvitava peakatte. Õhtu veedeti Läti Rahvusooperis, nautides balletti „Korsaar“.

Seltsi konverentsidel on tavaliselt kavas ka kogemuste vahetamine õpetajalt õpetajale. Seekord esinesid Piia Rand „Müts mehe uhkus, tanu naise ehe“, Marje Peedisson „Õpilaste kaasamine hindamisel, enesehinnangud õppetöös“, Kaire Kollom-Vahtra „Ümberpööratud klassiruumi õppemeetod“.

Seltsi juubeliaasta lõpuüritus toimus Tartus. Tutvuti äsja renoveeritud Variku Kooliga, vahetati töökogemusi, räägiti aasta jooksul tehtust, rõõmudest ja muredest, tehti plaane järgmiseks tegevusaastaks, tunnustati tublimaid ja õnnitleti juubilare.

Eesti Tööõpetajate Selts ATS

Andry Kikkull, Eesti Tööõpetajate Seltsi juhatuse esimees, e-post: andrykikkull@gmail.com

2019. aastal tegevused:

- 1.–2. veebruaril oli Toilas talveseminar „Multimateriaalne töö- ja tehnoloogiaõpetus – alternatiivsete materjalide lõimimine tööõpetuses“.
- Kevadel osalesid ETSi liikmed Eesti puukäsitöö konkursil KÜÜP.
- 25.–28. märtsil toimus koolitus „Märgpuidu treimine“. PhD Bent Illum Taanist õpetas treima märgpuitu. Koolitus kestis neli päeva.
- 23.–25. märts osales Mait Põdra TOA Meriseminaril „Tehnologiakasvatus, turvalisus ja tööhyvivointi“.
- Meie õpetajad osalesid Tuhala Ajaloo- ja Kunstikambri ning Maalehe korraldatud konkursil PITSU.
- 25.–26. aprill tegime koolituse „Trugimine ja trugimisvahendite valmistamine puidutreipingile“.
- 10. mail avasime virtuaalnäituse „Lilled emale“.
- Mais võtsime sõna mitmel pool meedias (ajalehed, raadio, TV) seoses soopõhise segregatsiooni temaga tööõpetuse õppegruppideks jagamisel.
- Mais toimus Tallinna koolide ja lasteaedade vaheline koostööprojekt „Tegelustahvlid“, kus koolid valmistasid lasteaedadele põnevaid tahvleid, millel on lukud ja nupud jne.

- 25.–27. juunil toimus kümnes ühine suvekursus Eesti Käsitööõpetajate Seltsiga Aita. Kehtnas toimunud suvekursuse teema oli „Rabavalt Raplamaal“.
- 28.–29. septembril võtsime osa Soome tööõpetajate aineliidu TAO sügispäevadest Helsingis ja leppisime kokku tihedamas koostöös.
- 18.–20. oktoobril toimus koostöös Pernova Hariduskeskuse ja Pärnu linnaga märgpuidu treimise koolitus Pärnu linna õpetajatele .
- Seltsi liikmed on jätkuvalt aktiivselt kaasatud uue tehnoloogia ainevaldkonna õppekavade arendusprotsessi, mille tulemused avalikustatakse 2020. aasta kevadel.
- Jätkus koostöö Soome Tehniliste Ainete Ühendusega (TAO-ry), osalesime vastastikustel koolitustel ning kavandasime edasisi koostööüritusi.
- Septembrist kuni veebruarini toimub ühisprojekt Eesti Käsitööõpetajate seltsiga AITA „Uueneva õpikäsituse juurutamine töö- ja tehnoloogiaõpetuse ning käsitöö ja kodunduse õppeprotsessis“. (Rahastus: „8.1 Õpetajate ja koolijuhtide professionaalse arengu toetamine“, „Pädevad ja motiveeritud õpetajad ning haridusasutuste juhid“ TAT kood: 2014-2020.1.02.001002.02.15-0002.) Ühiskoolitused toimusid 22. oktoobril, 9. novembril ja 15. novembril.

Seltsis on 106 liiget. Seltsi esindaja on Rahvakunsti ja Käsitöö Kutsenõukogus ning liikmed on INNOVE atesteerimiskomisjoni eksperdid ja kutsekomisjonide koosseisus.

Tarbekunsti ja oskuskäsitöö erialasid õpetavad kutseõppeasutused

Tarbekunsti ja oskuskäsitöö õppekavarühma erialasid (tekstiilitöö, sepatöö, nahatöö, rahvuslik puutööndus, klaasipuhumine ja keraamika) õpetatakse Eestis järgmistes kutseõppeasutustes:

**Haapsalu
Kutsehariduskeskus
(tekstiilitöö, mööbli
restaureerimine)**
Ehitajate tee 3
Haapsalu
tel: 666 1740
e-post: kool@hkhk.edu.ee

**Kuressaare Ametikool
(tekstiilitöö, mööbli
restaureerimine, nahatöö,
keraamika)**
Kohtu 22
93812 Kuressaare
Tel: 452 4600
www.ametikool.ee

**Olustvere Teenindus- ja
Maamajanduskool
(tekstiilitöö, keraamika,
klaasitöö)**
Müüri 4, Olustvere
Suure-Jaani vald
70401 Viljandimaa
Tel: 437 4290
www.olustvere.edu.ee

**Räpina Aianduskool
(tekstiilitöö)**
Pargi 32, Räpina
64505, Põlvamaa
Tel: 796 1395
www.ak.rapina.ee

**Tallinna Ehituskool
(mööbli restaureerimine)**
Pärnu mnt 162
11317 Tallinn
Tel: 651 9040

**Tallinna Kopli Ametikool
(tekstiilitöö, sepatöö,
rahvuslik puutööndus,
nahatöö)**
Kopli 98
11711 Tallinn
Tel: 661 8039
<http://kopliamk.haridus.ee>

**Vana-Vigala Tehnika- ja
Teeninduskool (sepatöö,
mööbli restaureerimine,
keraamika)**
Vana-Vigala
78003 Vigala vald
<http://www.wigalattk.ee>

**Viljandi Kutseõppekeskus
(mööbli restaureerimine)**
Looduse tee 2
70108 Vana-Võidu
Viljandi vald
Tel: 435 1020

**Ida-Virumaa
Kutsehariduskeskus
(tekstiilitöö)**
Tallinna mnt 13
40202 Narva
Tel: 3320381
www.kutsehariduskeskus.ee

TEGEVUSPLAAN 2020*

Alus: ERKLi arengukava aastateks 2020–2024

*Projekt täpsustatakse juhatuse koosolekul jaanuaris ja kinnitatakse volikogus veebruaris.

Traditsioonilised ettevõtmised

8. veebruar	Volikogu ja pärandihoidja auhindade üleandmine
16. mai	Heimtali laat Viljandimaal
29.–30. mai	XXIII käsitööpäevad Saaremaal
7. juuni	Rahvarõivaste tuulutamine Tallinnas Tornide väljakul
9.–12. juuli	XIX Keskaja Päevad Tallinna vanalinnas
24.–26. juuli	Rahvakunsti laat Raekoja platsil
18. september	Juhtide kool
9. oktoober	Ettevõtluspäev Põltsamaal
17. oktoober	X „Käsitöökojad üle maa“
5.–8. november	XXIV Mardilaat Saku Suurhallis
7. november	Rahvusvaheline seminar „Käsitöö elab“ Saku Suurhallis

Aastateema *eesti-oma-pits*

- 18. märts, 3D kultuur: pitsimeister Olga Kublitskaja
- 15. aprill, 3D kultuur: pitsimeister Priit Halberg
- 5.–26. mai, XXVII Seto pitsi päevad „Pits noortele ja lastele“
- 31. juuli – 2. august, XIX OIDFA maailma pitsikongress ja peaassamblee
- 9. august, IX Haapsalu pitsipäev
- 20. oktoober – 9. november, pitsikonkursi võidutööde näitus

ERKLiiga seotud sündmused leiata meie kodulehelt

<http://folkart.ee/sundmused/>

Aastateema *eesti-oma-pits* keskendub meie traditsioonilistele rahvuslikele pitsidele. Toimuvad kohtumisõhtud meistritega, mitmed näitused üle Eesti. Pitsiteemalised traditsioonilised ettevõtmised nagu Seto pitsi päevad ja Haapsalu pitsipäev on eraldi tähelepanu all. Aastateema suurhetk on juulikuus, kui Eesti võõrustab rahvusvahelist OIDFA maailma pitsikongressi ja peaassambleed.

2019. aasta Mardilaadal andsime välja Eesti pitsi mustrivihiku, mis koondab eri meistrite pitsikirju koos jooniste ja selgitustega. Vihikus on nii autori- kui ka muuseumipitse. Mustriraamatu pitsid on inspiratsioon pitsiaasta konkursile, mille eesmärk on leida uudseid ideid ja kasutusvõimalusi pitsitehnikatele ja erinevatele materjalidele.

2020. aasta Mardilaadal anname välja pitsikonkursi võidutööde kataloogi. Parimaid töid esitleme ka näitusel rahvakunstigaleriis.

Jätkuvad:

- Näituste korraldamine rahvakunstigaleriis
- Kutsetunnistuste väljaandmine: kutsestandardite koostamine, eksamite korraldamine
- Rahvarõiva jm käsitöökoolituste korraldamine
- Mentorkoolitused paikkondades
- Kodulehe täiendamine ja infokanalite laiendamine
- Märgi Tunnustatud Eesti Käsitöö väljaandmine
- Tunnustatud Eesti Käsitöö märgi ja selle saanute tutvustamine laiemale üldsusele paikkondlike käsitöökaupluste ja meistrikodade esitluses

- Projekt LooTöö, käsitööettevõtlu arendamine
- Projekt „Käsitöö elab“, sh „Meistrile külla“ ja „Märka noort meistrit“ näitus, kataloog ja rahvusvaheline seminar
- Hääbuvate käsitöötehnikate ja haruldaste meistrioskuste dokumenteerimine, filmiprojekti jätkumine
- ERKLi infokandja Teataja ja Mardilaada lehe välja andmine, raamatute kirjastamine
- 2021. aasta meeste valmistatud käsitöö aastateemaks valmistumine

EESMÄRGID

Eesmärk 1. Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit on hästitoimiv organisatsioon, mis koondab Eesti käsitöövaldkonda ja selles osalejaid.

Kindel struktuur, ladus koostöö

- Pikaajalise mõjuga võrgustiku hoidmine organisatsiooni põhiväärtuste mõtestamise ja arendamise kaudu. ERKLi volikogu ja juhtide kool toimuvad.
- Käsitööühenduste ja -keskuse kaasamine ja toetamine. Toimuvad paikkondlikud infopäevad, tegevuse hoogustamine, paikkondade külastused.
- Rahvarõiva nõuandekodade loomisele kaasaaitamine ja nende toetamine. Jätkuvad rahvarõivakoolid.
- Alaliitude loomisele kaasaaitamine ja nende toetamine.
- Noorteorganisatsioonile kaasaaitamine ja selle toetamine, aktsioonid „Meister kooli“, „Märka noort meistrit“.
- Käsitöövaldkonna võrgustikus osalejate andmete kogumine ja korrastamine.
- Rahvakultuuri Keskuse ja maakondlike rahvakultuurispetsialistide kaasamine, toetamine ja väljaõpe.

Eesmärk 2. Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit esindab eesti käsitöö valdkonda Eestis ning Euroopas.

Meil on palju sõpru, oleme nähtavad

- Jätkusuutliku koostöö tugevdamine Eestis ja Euroopas. Teeme koostööd mitme kohaliku (käsitöövaldkonna) organisatsiooniga, kaasame neid valdkonna arendamise ja võrgustiku töösse. Osaleme Põhjamaade Rahvakunsti ja Käsitöö Föderatsiooni ning Euroopa Rahvakunsti ja Käsitöö Föderatsiooni tegevuses ja juhatuses. Oleme mitme rahvusvahelise projekti partnerid – Nordplus jms. Toimuvad Põhjamaade käsitööpäevad.
- Eesti ja Euroopa käsitöömeistrite omavaheliste kontaktide tihendamine ja ühistegevuse korraldamine. Lisaks Eesti-sisesele tihedale koostööle aitame kaasa rahvusvaheliste käsitöövõrgustike arenemisele – Homo Faber, Mad in Europe jms. Paikkondade käsitöö edendamine, meie logo kasutamine käsitöökeskustel ja -poodidel. Välissõitudel osalemine ja meie käsitöö propageerimine. Mardilaadal rahvusvahelise konverentsi korraldamine. Toimivad meistriõpe ja kutse andmine.
- Käsitöövaldkonna huvide esindamine riigi tasandil: valdkonna poliitika kujundamine, algatamine ja toetamine. Kaasarääkimine kultuuripoliitika kujundamisel.
- ERKLi tegevuse kajastamine kodulehel ja suhtlusvõrgustikes.
- Reklaammaterjalide ja infolehe Teataja, Mardilehe väljaandmine.

- Koostöö meedia ja kirjastustega ning ettevõtmiste pidev kajastamine meedia ja väljaannete kaudu. Ajakiri Käsitöö kajastab meie tegemisi aktiivselt. Tallinna Käsitöökaart toimib, uuendatakse aastal 2021.

Eesmärk 3. Rahvuslik käsitöö säilib elujõulisena tänu elukestvate õppele, järelkasvu toetamisele ja mitmekesisele koolitustegevusele.

Õppida on mõnus, see viib edasi

- Organisatsiooni sisekoolituste korraldamine: juhtide kool, eriteemalised koolitused ja õppereisid.
- Mentorprogrammi arendamine ja haldamine.
- ERKLi koolituskeskuse arendamine ja selle kaudu täiendkoolituste korraldamine valdkonna sihtrühmadele, sh õpetajad ja käsitööettevõtjad. Tugevapõhjaliste ja kvaliteetsete rahvarõivakoolituste korraldamine.
- Koostöö huvi- ja üldharidus-, kutseõppe- ja kõrgkoolidega ning käsitöö-, töö- ja tehnoloogiaõpetajate seltsidega: ühisosa leidmine ning koolitusprogrammide ja meetodiliste materjalide koostamine, käsitöövaldkonna sidustamine ettevõtlusõppe ning loov- ja uurimistöödega. Projekt „Meister kooli“ läheb edasi „Käsitöö elab“ nime all – sisuks „Meistrile külla“, sh noorte meistrite käsitöö näitus, kataloog, konverents Mardilaadal.
- Hääbuvate käsitöötehnikate ja haruldaste meistrioskuste dokumenteerimine vaimse pärandi säilitamise ja edasiandmise eesmärgil. Näitused, lühifilmide projekt, meistrite esiletõstmine, meistri- või tehnoloogiapõhiste sündmuste korraldamine (3D kultuur, „Käsitöökojad üle maa“ jms).
- Kutset omistava organina käsitöövaldkonna kutsesüsteemi arendamine koostöös Kutsekojaga ning kutsetunnistuse väärtustamine.

Eesmärk 4. Rahvusliku käsitöö traditsioon ja järjepidevus on nähtav, hoitud ja hinnatud.

Ise tehtud, hästi tehtud

- Rahvusliku elulaadi ja paikkondlike käsitöötraditsioonide hoidmine, uurimine, tutvustamine ja arendamine. Käsitööga seotud vaimse pärandi väärtustamine, dokumenteerimine ja laiemale üldsusele tutvustamine.
- Rahvarõivaste valmistamise ja kandmise traditsiooni hoidmine ja edendamine. Jätkub rahvarõivaste tuulutamine Tallinnas ja paikkondades.
- Pärandihoidja, auliikme jt käsitöövaldkonna tunnustuste väljaandmine.
- Käsitööstipendiumide ja -preemiate väljaandmine, sh käsitööettevõtja, parim näitus, maakonna tegu.
- Paikkondlike, üle-eestiliste ja rahvusvaheliste sündmuste (sh konverentsid, seminarid, näitused, laadad, laagrid jms) korraldamine. Mardilaat ja Keskaja Päevad on tähtsad üle Eesti ja rahvusvaheliselt. Rahvakunsti laat aitab kaasa meile omase rahvusliku käsitöö ja meistrite laiemale tutvustamisele. Rahvakunstigaleriis ja mujal Eestis toimuvad huvitavad ja kvaliteetsed Eesti käsitööd tutvustavad väljapanekud. „Käsitöökojad üle maa“, 3D sündmused on teema-aastaga haakuvad ja inspireerivad.
- Lastele ja noortele suunatud ettevõtmiste korraldamine projekti „Käsitöö elab“ ja konkursside kaudu.

- Käsitöö eri valdkondade laiaulatuslik tutvustamine aastateemade, konkursside ja kirjastustegevuse kaudu. Lisaks Teatajale ja Mardilehele antakse Mardilaadaks välja kataloog ning uue teema-aasta raamat.

Eesmärk 5. Tarbija märkab, tunnustab ja väärtustab kvaliteetset eesti käsitööd ja selle valmistajat.

Oma on armas

- Kvaliteetse käsitöö esiletõstmine ja laiem tutvustamine märgi Tunnustatud Eesti Käsitöö kaudu. Tarbijate teavitamine kvaliteetse Eesti käsitöö valmistajatest. Uute võimaluste leidmine Kaarmani käsitööpoes: aknanäitused, meistrite ja paikkondade esitlused.
- Uue käsitöötoodangu tutvustamine, uute turgude ja otsekontaktide vahendamine ja leidmine.
- Tootearenduspreemiade väljaandmine ja konkursside korraldamine. Projekt LooTöö.
- Ettevõtluspäeva korraldamine ja käsitööettevõtja auhinna väljaandmine.
- Käsitööettevõtjate koondamine ja laiem kaasamine alaliidu kaudu, ettevõtjatele suunatud toetusprogrammide vahendamine ja arendamine, sh käsitööettevõtjate huvide esindamine toetusmeetmete loojate ja rakendajate juures.
- Ühisturunduse toetamine ja arendamine. Laadad ja esitlused.
- Käsitööettevõtluse kvaliteedi arendamine seire, analüüsi, edulugude, koolituste, 3D kultuuri abil.
- Noorte kaasamine käsitööettevõtlusse: juhendamine ja mentorlus, konkursid, loovprojektid, müügivõimaluste pakkumine. Koostööprojektid käsitööd õpetavate koolidega projekti LooTöö raames. Eesmärk: uus toodang käsitööturule.
- Toetajaliikmete kaasamine koolitusprogrammidesse ja nende tutvustamine meie teabekanalites.
- Õppereiside korraldamine käsitööettevõtjatele.
- Paikkondade parimate käsitööpoodide/meistrikodade kaardistamine ja tutvustamine veebilehel ja paberkandjal.
- Parimate meistrite tunnustamine Keskaja Päevadel, Mardilaadal.6

EESTI RAHVAKUNSTI JA KÄSITÖÖ LIIT

Näitused rahvakunstigaleriis 2020

Eesti Käsitöö Maja (Pikk 22, Tallinn)

04.01–20.01	<i>Udulee – Uduree. 3 × Eesti oma sall.</i> Karmen Kroonmäe
21.01–10.02	<i>Mees metsas.</i> Lahemaa Pärimuskoda, MTÜ Estlander
11.02–2.03	<i>Ammetil on kuldpõhi all.</i> Haapsalu Kutsehariduskeskus
3.03–23.03	<i>Pitsi lummuses.</i> Lemmi Orav
24.03–13.04	<i>LuuLoomine.</i> Silja Reemet
14.04–4.05	<i>Edeva Eremiidi Meistriklasi õpilastööd.</i> Meelis Kihulane
5.05–25.05	<i>Käsitöö elab.</i> Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu näitus
26.05–15.06	<i>Kango Tekstiili aastanäitus.</i> Vivika Sopp, Nataliya Sukhorukova
16.06–6.07	<i>Ruudu ja Triibu aastanäitus.</i> Riina Tomberg
7.07–27.07	<i>Trükitud tekstiilid.</i> Mari Pukk
28.07–11.08	Niplispitsi Seltsi 25. aasta näitus
18.08–7.09	<i>Pitsipidu.</i> Tallinna Kopli Ametikool
08.09–28.09	<i>Läti käsitöö näitus.</i> Linda Rubena
29.09–19.10	<i>Kose kihelkonna meistrite pitsid.</i> Piret Aavik
20.10–9.11	<i>Eesti oma pits.</i> Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit
10.11–30.11	<i>Niplispitsi heli.</i> Olga Kublitskaja isikunäitus
1.12–21.12	Lembe Maria Sihvre isikunäitus
22.12.20–11.01.21	Siiri Reimanni isikunäitus